

EVANGÉLIKUS Élet

Érintésmentes
húsvét

Kicsinyhitűek voltunk,
de már reméljük
a folytatást

Gondolatok
a megváltozott időben

**Ő élettel győzi le
a halált • 5. oldal**

EVANGÉLIKUS LAPOK ONLINE (IS)

EVANGÉLIKUS ÉLET:

Digitálisan és nyomtatott formában is előfizethető. Ha áprilisban fél évre rendeli meg a nyomtatott, postai úton kézbesítendő lapot, **15%** kedvezményt adunk.

CREDO:

idei első, digitális formában megjelenő száma ingyenesen olvasható.

LELKIPÁSZTOR:

áprilisi, digitális formában megjelenő száma a webáruházban megvásárolható.

TÁMOGASSA ÖN IS AZ EVANGÉLIKUS SAJTÓSZOLGÁLATOT, FIZESSEN ELŐ A LUTHER KIADÓ DIGITÁLIS VAGY NYOMTATOTT LAPJAIRA!

Bolt.lutherkiado.hu

Húsvét ereje

S ajátos böjti időszakot tudunk magunk mögött, a körülmények szokatlan próbatétel elé állítanak bennünket, hívőket is. De az az érzésem, hogy mindeközben talán még jobban összekapaszkodtunk, még jobban kerestük a kapcsolatot templomi padtársunkkal, presbitertársunkkal, a lelkészek a híveikkel. Tudjuk mindannyian: ez különösképpen nem az az idő, amikor magára hagyhatnánk a másikat.

Isteni kegyelemből, a technikának és a változatlanul működő nyomdák, illetve a postának köszönhetően ismét – mint „békeidőben” – olvasóink kezébe tudjuk adni a nyomtatott *Evangélikus Életet*. Csak remélni merem, hogy még többen kezükbe veszik így a kényyszerű otthonlét idején.

Húsvéti lapszámunk készítésekor még inkább arra figyeltünk, hogy kapaszkodót igyekezzünk kínálni olvasóinknak az Úristen ígéje és persze a többi írásunk által. Az ünnepi igemagyarázatok mellett ezek – szándékunk szerint – megmutatják: a kijárási korlátozások időszakában sem kell, hogy az aggodalom és a reményvesztettség töltsen be a lelkeket; ellenkezőleg: lehet ez akár a lelki építkezés ideje is.

Gyülekezeti riportunk helyszínéül ezúttal a Pest megyei Pilis nagy múltú evangélikus közössége. Ajánlunk virtuális kiállítást és csoda szép képekkel gazdagon illusztrált, a magyarországi evangélikus szószékeltárolat bemutató kötetet. Már a jövőbe vetett bizalommal számolunk be az első gyülekezeti munkatárs-képzés tapasztalatairól.

Végezetül hadd szóljak címlapfotónkról. A Vas megyei, szlovén határmenti Apátistvánfalváról származik a böjti időszakában használt, az eltárt eltakaró tábla. Krisztus fegyverei láthatók rajta, amelyekkel – látszólag – őt győzték le, ő azonban valóban legyőzte a bűnt és a halált. Az üres kereszt üzeni: „Feltámadt, valóban feltámadt!” Értünk is, mindannyiunkért. És ez mindennél nagyobb erőt ad. A mostani időben is.

■ KÉZDI BEÁTA

Pilis evangélikusainál jártunk

Nagy tradíciójú, dinamikus, összetartó közösségről és fiatal lelkészeiről készült gyorsfényképet adunk közre riportunkban. Kármayczki Eszter és Szöllősi István Sándor mutatja be az „evangélikus Pilist” – a járvány magyarországi kitörése előtti napokban. **23. oldal**

Portré – keretben

Talán nincs még egy 20. századi teológus, akinek az élete ennyire részletesen fel lenne tárva számunkra, aki ilyen ismert lenne a magyar olvasók előtt is. Csepregi András írása másféle keretbe helyezi a hetvenöt éve kivégzett német evangélikus lelkész, Dietrich Bonhoeffer alakját. **32. oldal**

Gondolatok a megváltozott időben

Ma, amikor a világméretű koronavírus-járvány miatt megváltozott körülöttünk a tér és az idő, érdemes újra átgondolnunk, hogy miként tudunk felelősen élni – kezdi jegyzetét Galambos Ádám teológus-újságírónk. Lehetőségekről, aggodalomról, felismerésről ír cikkében. **35. oldal**

TARTALOM

Láthatóan evangélikus, Oratio oecumenica	4
Az ünnep ígéje • Baranyayné Rohn Erzsébet / Koczor Tamás	5
Új nap – új kegyelem • Labossa Péter Mihály	7
Krónika • Hírek, tudósítások	8
Égtájéoló • Szemerei János írása	10
Portré • Rajnai Éva nyugalmazott kollégiumi titkár	12
Élő víz • Gáncs Tamás rovata	13
Forrás • Feltámadás ünnepére • Ribár János írása	14
Evangélikus.hu-szemle • Nem vagyunk egyedül a félelmeinkkel	15
Deutsche Anlage / Slovenská príloha • Német és szlovák nemzetiségi oldalak	16
Interjú • Gáncs Péter a gyülekezeti munkatárs-képzés tapasztalatairól	20
Jegyzet • Érintésmentes húsvét • Kovács Barbara írása	22
Riport • Pilis evangélikusainál jártunk	23
Interjú • Egyedülálló evangélikus emlékeink nyomában Harmati Béla Lászlóval	26
Jegyzet • Smink nélkül • Boda Zsuzsa írása	28
Küldetés • Szeretethidat verni az emberek közé	29
Jegyzet • Karant és én • Füller Tímea írása	30
Evangélikus arcképcsarnok • Hetvenöt éve végezték ki Dietrich Bonhoeffert	32
Kultúrkörök • Rendhagyó kiállításmegnyitó	34
Evangélikus.hu-szemle • Gondolatok a megváltozott időben	35
Kultúrkörök • Egy elmaradt finisszázs margójára	36
Gyermekeknek • Füller Tímea rovata	38
Fókusz • Mit tanácsol a mentálhigiénés szakember?	40
Krónika • Hírek, tudósítások	43
Oratio oecumenica	44
A vasárnap ígéje • Tamásy Tamásné	45
Új nap – új kegyelem • Labossáné Kóvágyó Anita	46

LÁTHATÓAN EVANGÉLIKUS

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

Zászkaliczky Anna Eszter szabadúszó dizájnmenedzser – Budapest (Rákoskeresztúr).

Az istentisztelet számomra legmeghatározóbb része – a közös éneklésen túl – az áldás. Ez a muníció, az energia a következő hétre. Olyan ez, mint a népmesében, mikor a vándorútra induló fiú megkapja az útilaput és a hamuban sült pogácsát... Az istenhit minden cselekedetem alapja és mozgatórugója – még akkor is, ha nem tudatos. Azt remélem, hogy minden, amit teszek, ehhez a maghoz vezethető vissza. Meghatározó volt a számomra a családommal megélt hit, természetes volt, hogy testvéreimmel együtt hittanórára járok. Kamaszkoromban sem voltak olyan pillanatok, amikor nagy kérdőjelek lettek volna bennem. Ebben nagy szerepe volt az ifjúsági csoportunknak, ahol sok fontos kérdést feszegettünk. Úgy érzem, hogy organikusan tud fejlődni a hitem. Ugyanakkor fontosnak tartom, hogy legyenek a hittel kapcsolatban kérdéseink. Nem szükségszerű, hogy ezek megingassák azt a fundamentumot, amire a meggyőződésünk épül, de vallom: ahogyan az élet minden területén kérdezni és haladni kell, úgy a hitünk is aktív munkát igényel. A hit hasonló a szoros emberi kapcsolatokhoz: vannak benne hullámvölgyek. A kapcsolatainkon dolgozni kell, mert maguktól csak elhalnak, de ha foglalkozunk velük, akkor új felismeréseink lesznek.

A mai evangélikus arcképcsarnok az interneten a Lathatoan.reblog.hu és a [Facebook.com/lathatoan.evangelikus](https://www.facebook.com/lathatoan.evangelikus) címen érhető el.

Adományvonal és honlap a segítségért

Elindult az adományvonal a 1357-es telefonszámon és a *Segitunkegyemasnak.hu* internetes oldal. Az előbbin pénzt, az internetes oldalon többek között önkéntes munkát, eszközt lehet felajánlani – jelentette be Révész Máriusz kormánybiztos, az önkéntességet és adományozást koordináló akciócsoport vezetője.

A koronavírus-járvány terjedésével egyre több önkéntes felajánlás született, a civil társadalom „jól reagált” a járvány okozta kihívásra. Az akciócsoport feladata, hogy segítse ezeknek az önkéntes kezdeményezéseknek és adományozásoknak a koordinációját, felkarolja az országszerte elindított civil mozgalmakat.

Az 1357-es adományvonal mellett a 11711711-22222222-es számlaszámra átutalt összegekkel is lehet támogatni a karitatív szervezetek munkáját. Ezek a támogatások nem az egészségügyi ellátást fogják szolgálni, mert arra a kormány biztosítja a szükséges forrásokat – tette hozzá a kormánybiztos.

Tájékoztató kampány is indult a segítségnyújtás lehetőségeiről a Katolikus Karitás, a Magyar Református Szeretetszolgálat, a Magyar Vöröskereszt, a Magyar Máltai Szeretetszolgálat, a Magyar Ökumenikus Segélyszervezet, valamint a Baptista Szeretetszolgálat részvételével.

Forrás: MTI

**ORATIO
OECUMENICA**

Mindenható Istenünk! Áldunk és magasztalunk téged, hogy gyászunkat örömmre fordítottad, a halálból életet hoztál elő. Boldogan hirdethetjük a világban, hogy győzött az élet, Jézus Krisztus, a mi Urunk él. Dicsőítünk téged, Istenünk, húsvét csodájáért, mert nem kell többé a haláltól félnünk.

Köszönjük, Urunk, hogy nem nézed esendő voltunkat, nem tekintesz tanítványaid fogyatkozó hitére, hanem jössz, nem mondasz le rólunk, így szeretsz minket, ahogy vagyunk, kételyeinkkel együtt.

Élő Úr Jézus Krisztus! Maradj mindig velünk! Oly sok bennünk és körülöttünk a félelem. Felbolydult világunkban csak te tudsz meggyőzni arról, hogy nem vagyunk egyedül. Fogd a kezünk, amikor a talaj kicsúszik a lábunk alól. Bocsásd meg, hogy tekintetünket levettük rólad, és nem voltunk hűséges követőid.

Szeretetedben bízva visszük eléd kéréseinket. Óvd, védj édes magyar hazánkat! Tartsd távol tőlünk a béktelenséget, a háborúságot, a természeti csapásokat. Állítsd meg a biztonságunkat alapjaiban megrengető betegséget – de segíts is, hogy a próbában el ne vesszünk.

Adj vezetőinknek élő hitet és bölcsességet! Támogasd őket, hogy népünket a neked tetsző úton vezessék. Áldd meg a tisztességes és becsületes munkát sikerrel és jó előmenetellel. Add meg mindenkinek a mindennapi kenyeret, Urunk!

Gondjaidra bízunk a fiatalokat, akik életerejükben és egészségükben bízva nem számolnak veled. Segíts nekik, Urunk, hogy megértsék: te hozzád visszatální boldogság. Nézz le az öregekre, a betegekre, öleld magadhoz az élettől búcsúzókat! Óvd meg őket a megkeseredéstől, mutasd fel nekik is keresztedet.

Végezetül kérünk: botladozó egyházadat se hagyd magára. Segíts, hogy küldetésünket elvégezzük, míg vissza nem jössz, Úr Jézus, a te dicsőségedre. Ámen.

Húsvét ünnepe – Jób 19,25–26

Ő élettel győzi le a halált

A megfagyott félelem újra él. Zsenya és Borisz a válás közepén járnak. Gyűlölik egymást. Mindketten egy új kapcsolatban keresik a boldogságot. Egy reggel eltűnik a kisfiuk, Aljosa. Keresik egyedül, keresik együtt, de nem találják. A gyűlölet egymás iránt a veszteségben és a tragédiában csak tovább növekszik. Az orosz rendező, Andrej Zvjagincev filmje, a *Szeretet nélkül* a végén sem enged fellélegezni. Aljosa nem kerül elő, s az új kapcsolatban kezdődik minden újra előről.

Jób a teljes kilátástalanságot éli át. Elveszített mindent. Akik még körbeveszik, azoktól pedig lélekben kerül egyre távolabbra. A tragédiája nem a hitét, hanem az erőtlenségét és a magányát növeli. Hajlamosak vagyunk azt hinni, hogy egy esemény, egy tragédia önmagában megváltoztat mindent, hogy összehozza a szétszóródottakat, megbékíti a gyűlölködőket, kiegyenesíti a görbe utakat, s begyógyítja a sebeket. Ezekben a hónapokban sokszor elmondjuk, hogy egy parányi vírus mindent megváltoztatott. Lecsendesített minket, és szembesített azzal, hogy nem játszhatunk örökké Istent. De mi jön utána? Ha vége lesz? Kezdődik minden előről?

Ki áll mellettem, ki érzi bánatom? Márk evangélista tanúskodása szerint a sírbolthoz érkező asszonyok remegnek és félnek. Látják az elhengerített követ és a sírboltban a fehér ruhába öltözött ifjút. Hallják az ifjú hangját: „Ne féljete! A názáreti Jézust keresitek, akit megfeszítettek? Feltámadt, nincsen itt.” (Mk 16,6) El kellene menni elmondani a tanítványoknak is a jó hírt, de ők hallgatnak, nem mondanak semmit. Hiába a fehér ruhás ifjú, hiába az üres sír látványa, nem változik semmi. Továbbra is félnek és remegnek.

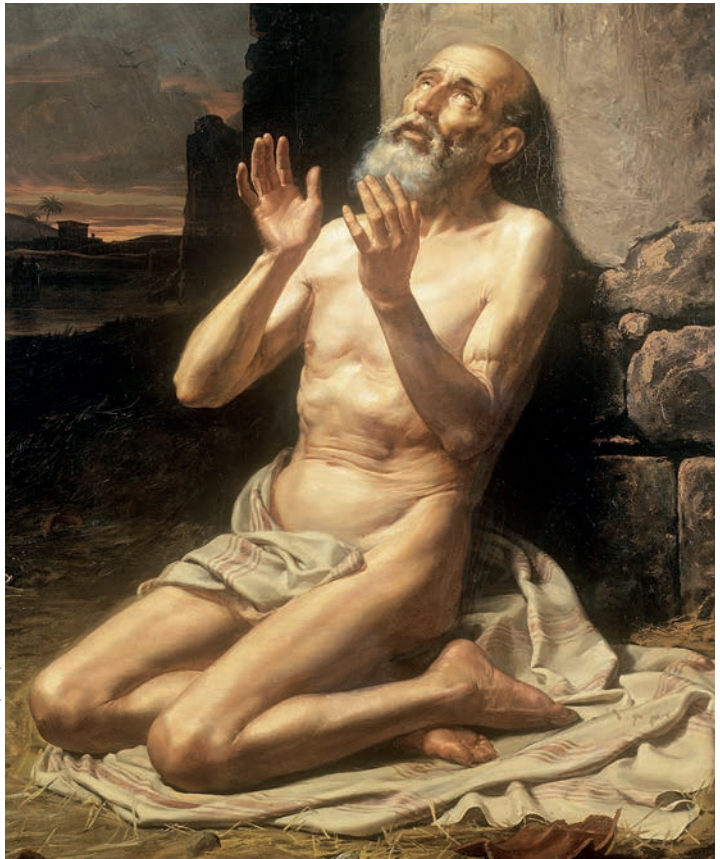
Az ószövetségi Jób a teljes kilátástalanság ellenére határozottan szólal meg. Nem engedi, hogy barátai az okoskodásukkal eltiporják. Honnan ez a merészség? Jób a veszteség közepette egyvalamiben biztos: van megváltója. A héber szövegben itt a *góel* szó szerepel. Egy rokon, mégpedig a legközelebbi. Egy védelmező, egy szószóló, akire akkor lehet leginkább számítani, amikor az embernek már nincs semmi ereje, már nem tudja a saját érdekeit képviselni, és nem képes magát megvédeni.

Jób ellenállása irigylésre méltó. „...tudom, hogy az én megváltóm él...” Nem a tapasztalat táplálja bátor kijelentését, nem az események teszik őt ilyen határozottá, hanem az a belső meggyőződés, hogy ha Isten engedte is, hogy mindent elveszítsen, engedte is, hogy elidegenedjen mindentől, a *góelját*, a megváltóját nem vehetik el tőle. Ha por lesz belőle, a megváltója akkor is él.

Ő áll mellettem, ő szól hozzám. Az idei húsvét ünnepére különös böjtön keresztül érkezünk. Személyes találkozásokról, élő gyülekezeti alkalmakról mondtunk le. Ezt a böjtöt nem mi választottuk, sem a formáját, sem az idejét, hanem adatott. Ne-

héz most megélni az ünnepet. Tanuljunk hát az ószövetségi Jóbtól. Tudást és bizalmat. És igen, az *Újszövetség* népeként mi már írhatjuk nagybetűvel: „Tudom, hogy az én Megváltóm él.” A mi találkozásainkat átírhatja egy vírus, de a feltámadott Jézus közelségét és jelenlétét soha.

A fehér ruhás ifjú ezt mondja az asszonyoknak: feltámadt és él. Hosszú volt az út, amíg az asszonyok eljutottak odáig, hogy tovább tudják adni ezt az örömhírt, ahogyan ahhoz is, hogy megszabaduljanak a félelemtől és a remegéstől. Nemcsak idő kellett hozzá, hanem személyes találkozás is. Nem az üres sír látványa adta nekik az erőt, még csak nem is az ifjú örömhírt

GONZALO CARRASCO: JÓB [1881]

hirdető szava gyógyította a bennük lévő félelemet, hanem a feltámadt Jézussal való találkozás.

Az ő közelsége és jelenléte az, ami ma is munkálja a változást, űzi a félelmet, formálja életünket, gondolkodásunkat és cselekvésünket. Ő az élő Megváltó, aki nemcsak itt a földi életünkben áll mellettünk, hanem tudhatjuk, hogy megáll majd a porunk felett is.

■ BARANYAYNÉ ROHN ERZSÉBET

Imádkozzunk! „Mi téged kérünk, Krisztusunk, / Élő és győztes Vezérünk: / Add meg, mi üdvös minékünk. / Halleluja, halleluja, halleluja!” (EÉ 216,5) Ámen.

Húsvét 2. napja – 5Móz 32,39–40

Hit – járvány idején

Február 5., vízkereszt utolsó hete. Öt nappal azután, hogy Magyarországon létrehozták a koronavírus-járvánnyal foglalkozó operatív törzset, megtisztelő felkérést kaptam az *Evangelikus Élet* igehirdetési rovatának vezetőjétől: írjak igemagyarázatot húsvét második napjára. Lelkesedésem kissé lelohadt, amikor elolvastam a kijelölt szakaszt. Mózes énekének a végén profetikus hangon szólal meg Isten nevében: „*Lássátok be, hogy csak én vagyok, nincsen Isten rajtam kívül! Én adok halált, és én adok életet, összezúzok és gyógyítok, nincs, aki kezemből kimentsen. Kezem az égre emelem, és megesküszöm önmagamra, az örökké élőre...*” (5Móz 32,39–40)

Teológiai problémát sejtettem. Hogyan lehet húsvét idején arról a Mindenhatóról beszélni, aki mindenhatóságát kész haragosan felhasználni? Egyáltalán hogyan beszélhetnék haragvó Istenről? Vagy legalábbis olyanról, akinek mindenhatósága rémisztő. Levelet írtam egy általam nagyra becsült ószövetségi tudósnak. Ő meghatóan válaszolt. Csodálatos gondolatokat tárt fel, melyeket jó volt olvasni, és rengeteget segítettek a megértésben. A járványról akkor még alig beszéltünk. Kínából hazahozták a hazatérni kívánó magyarokat. Az élet természetesen folyt.

Március 20., a cikk leadásának határideje. Az iskolákat bezárták, a gyülekezetekben nem tartanak istentiszteleteket, az utcák néptelenek. Az emberek felvásárolnak, rettegnek. Sok a beteg, van már halott is. Ma kaptam a hírt, hogy orvos lányom jövő héttől a kórháza karanténrészlegében fog dolgozni. Barátom tegnap vállalta, hogy mentősként kész kockára tenni az egészségét, folytatja a munkát.

„*Lássátok be, hogy csak én vagyok, nincsen Isten rajtam kívül! Én adok halált, és én adok életet, összezúzok és gyógyítok, nincs, aki kezemből kimentsen.*” A mondatok kikerültek az akadémikus teológiai probléma belső világából az utcára. Olyan szívesen benn tartottam volna őket, de mostanra ez már mindenki teológiája. A halálhoz és az élethez, az összezúzatáshoz és a gyógyuláshoz arcok kapcsolódnak, sorsok, amelyek a mieink, szeretteinké. Isten jár közöttünk hatalmával. A járvány megmutatja, mennyire kiszolgáltatott az ember, milyen könnyen vallunk kudarcot, szégyenül meg magabiztosságunk, válik nevetségessé mindenhatóságunk tudata.

Április 13., húsvét második napja. Vajon mi vár ránk? Milyen lesz az élet húsvétkor? Tragédiák sora vesz körül minket, vagy éppen a fellélegzés ideje jön már? Hogyan tudhatnánk a cikk írásakor ezt? Hiszen Isten az, aki halált ad és életet, aki összezúz és gyógyít.

Viszont húsvét van. Krisztus feltámadásának ünnepe. Az a nap is Isten hatalmának, mindenhatóságának pillanata volt! Ezt helyezi elénk, amikor elbizonytalanodunk jóságában, és könnyen kihullunk abból a hitből, hogy minden a javunkat szolgálja. Annak a napnak eseménye a kereszténység központi mondanivalója. Tele reménnyel, tele étellel!

Sokat jelent ez az öröm életünk minden helyzetében, de a nagy veszély idején ennél még többről van szó. Isten megmutatja hatalmas erejét, amely értünk van. A feltámadás történetében nincs öncélúság, értünk van minden. Ez a bizalmunk, ez a húsvéti hitünk.

PAOLO VERONESE: KRISZTUS FELTÁMADÁSA (1570 KÖRÜL)

Hogy az evangélium, amelyet hirdetek, idén milyen körülmények között szólal meg, nem tudhatom. Karanténkórházban szolgálóknak, mentőautókban száguldozó orvosoknak, betegségben vagy gyászban levőknek vagy elszegényedők és a létminimum szélére sodródóknak? Lehetséges. De mindnyájunk számára fontos az üzenet: „*Lássátok be, hogy csak én vagyok, nincsen Isten rajtam kívül! Én adok halált, és én adok életet, összezúzok és gyógyítok, nincs, aki kezemből kimentsen.*” És én feltámasztottam Krisztust értetek és miattatok! Tulajdon Fiamat nem kíméltem, hanem mindnyájatokért odaadtam, hogyne ajándékoznék nektek vele együtt mindent?

■ KOCZOR TAMÁS

Imádkozzunk! Elbizonytalanodtunk. Olykor elér a reménytelenség. Keressük kezed nyomát, akaratomat. Ne hagyj minket magunkra zaklatott kérdéseinkkel, kérünk, Urunk, mert jóságod az egyetlen kapaszkodónk! Ámen.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (április 12.) A hét első napján, korán reggel, napkeltekor elmentek [a magdalai Mária és Mária, a Jakab anyja, valamint Salomé] a sírbolthoz, és így beszélgettek egymás között: Ki hengeríti el nekünk a követ a sírbolt bejáratáról? Amint felnéztek, látták, hogy a kő el van hengerítve... Mk 16,2–4 (Ézs 60,2; Mk 16,1–8; 1Kor 15,1–11) A kő el van hengerítve! Az asszonyok problémája a miénk is, olyan probléma, amely „elvégeztetett”, azaz úgy gondoljuk, véljük, látjuk, megoldhatatlan az életünk – és közben Istennél már kész a megoldás. Nézzünk fel az Úr Jézusra, „a kő el van hengerítve”, neki lehetséges minden a mi életünkben is! Az Úr Jézus feltámadt, valóban feltámadt!

Hétfő (április 13.) Az asszonyokat pedig így szólította meg az angyal: „...menjete el gyorsan, mondjátok meg a tanítványainak, hogy feltámadt a halottak közül, és előttetek megy Galileába: ott meglátjátok őt.” Mt 28,5a.7a (1Móz 32,2; Lk 24,13–35; 1Kor 15,50–58; Mk 16,9–20) Az Úr Jézus feltámadt, ez azt jelenti: ő él! Élő Urunk van! Isten minden ígérete öbenne lett és lesz igenné és ámenné életünkben. Ezt a jó hírt mondjuk el minél többeknek, „menjete el gyorsan, mondjátok meg”! Siessünk, mert nem tudjuk, mikor telik le a kegyelem drága ideje számunkra; ma még tehetjük ezt, élhetünk a lehetőséggel! Az Úr Jézus előttünk megy, vezetni szeretne! „Lásd, ott az Jézus, az Üdvözítő! / Ne kételkedj többé: ő jelent meg, ő!” (EÉ 388,2)

Kedd (április 14.) Áldott a mi Urunk Jézus Krisztus Istene és Atyja, aki nagy irgalmából újjászülte minket Jézus Krisztusnak a halottak közül való feltámadása által élő reménységre... 1Pt 1,3 (Ézs 51,5a; Jn 20,1–10; 1Kor 15,1–11) Az Úr Jézus él! Ennek a ténynek következményei kell, hogy legyenek életünkben. Újjászülte minket... Élő reménységre? Ez azt jelenti, hogy a lelki halálból, amelybe születünk, szükséges és lehetséges feltámadnunk a megtérés-újjászületés által. Új életet ad az Úr Jézus, a Szentlélek által megelevenít, a bűn miatt halottból élő reménység lesz! Az Úr Jézus halálának, feltámadásának egyetlen célja, hogy őt befogadva újjászülessünk, új életben járjunk, reménységünk élő legyen.

Szerda (április 15.) Veled van Istened, az Úr, és nem szűkölködél semmiben. 5Móz 2,7b (2Kor 6,4.10; Jn 20,11–18; 1Kor 15,12–19) Ha magunkra tekintünk, sohasem elég semmi, mindig hiányzik valami, van valami szükség. Mindig az Istennel való kapcsolatból, annak minőségéből fakad a szűkölködésünk. Szűkölködünk a magunk módján, és ennek legtöbbször lelki okai vannak. Isten velünk akar lenni, hiszen több az élet a ruhá-

zatnál, tápláléknál, testi szükségleteknél. Isten az Úr Jézusban életet-üdvösséget ad, vele lehet bővítködni és szűkölködni egyaránt, elhordozni szükséghelyzeteket is. A jelen helyzetben is igaz ez, minden szükségünk örte kiált. Kiáltunk hát mi is őhozzá!

Csütörtök (április 16.) Mi pedig nem a világ lelkét kaptuk, hanem az Istenből való lelket, hogy megismerjük mindazt, amit Isten ajándékozott nekünk. 1Kor 2,12 (Ézs 5,21; Jn 21,1–14; 1Kor 15,20–28) Isten nem zárkózik el előlünk. „Vettük az Istentől való Lelket.” Valóban vetted már? Aki kérte, elnyerhette ezt a drága ajándékot: Isten Lelke kiáradt a szívébe, és megjelentette neki, amit Istentől tudnia kell. Isten ismerete nem elérhetetlen valami, hanem az ő ajándékából közkinccs. Istent a hétköznapi engedelmisségben lehet megismerni, engedve az Úr Jézusnak. Az Úr Jézusban minden a miénk lehet! Vele Élettel ajándékoz meg Isten. Vágyjunk erre az ajándékra, éljünk vele! „Jézus él, én is vele!” (EÉ 223,1)

Péntek (április 17.) Meg is szabadít engem az Úr minden gonosztól, és bevisz az ő mennyei országába. 2Tim 4,18a (Zsolt 71,3; Lk 24,36–47; 1Kor 15,29–34) Az Úr Jézus a Szabadító. Jézus szabadításával kezdődik a hívő élet: a gonosz hatalmából átkerülök Jézus hatalmába. És ő szabadít folyamatosan. Mi az, ami nem engedi ezt a közösséget életemben, ami elhomályosítja a célt? Ezt felismerve az igéből, bűnbánattal kérhetem szabadítását, kegyelmét; és boldog megtapasztalása lehet életemnek, hogy ő megszabadít, és bevisz mennyei országába, megszabadít mindentől, ami életem ellensége, és már itt gyönyörködhetem szabadításában.

Szombat (április 18.) [Jézus Krisztus] önmagát adta értünk, hogy megváltson minket minden gonosságtól, és megtisztítson minket a maga népévé, amely jó cselekedetre törekszik. Tit 2,14 (Jer 8,7; Lk 24,1–12; 1Kor 15,35–49) Minden az önmegváltásról szól világunkban. De mi tudjuk: „Hiszen senki sem válthatja meg magát...” (Zsolt 49,8) Az Úr Jézus a Megváltó! A megváltás, az Úr Jézus áldozata akkor nem hiábavaló életünkben, ha a cselekedeteinkben láthatóvá válik. Erre váltott meg. Mindig valahogy a cselekedeteink kerülnek elő: mit szabad és mit nem? „Szabad szent lábad előtt leborulnom / Vétkesen és szegényen, Jézusom!” (EÉ 387,4) A megtisztulás itt kezdődhet, a bűnbocsánat, a kegyelem megragadásával, és a megváltás így lesz valósággá a jó cselekvésben – hálából!

■ LABOSSA PÉTER MIHÁLY

EVANGÉLIKUS Élet | FIZESSEN ELŐ LAPUNKRA!
megrendelheti online is: evangelikuselet.hu/elofizetes

Távolléti formában ülésezett az országos presbitérium

Különleges formában, az internet segítségével tartotta ülését március 26-án egyházunk országos presbitériuma. Az elhangzottakról, illetve a meghozott döntésekről az ülés levezető elnöke, Fabiny Tamás elnök-püspök adott tájékoztatást. A következőkben ez olvasható.

Az eredetileg kítűzött időben, március 26-án, csütörtökön 14 órától távolléti formában tartottuk meg az országos presbitérium esedékes ülését. Mivel az előző héten távolléti szavazással módosítottuk az ügyrendet, az ülés teljesen szabályos volt, még a szavazásnak sem volt akadály.

A körülmények rendkívüliek voltak: Krámer György országos irodaigazgatóval, Benkő Ingriddel, az országos irodai jogi és testületi osztályának vezetőjével és Serbán Tihamér rendszergazdával tartózkodtunk – egymástól kellő fizikai távolságot tartva – az országos presbitériumi ülés helyszínénél szolgáló Radvánszky-teremben, egyházunk országos irodájának épületében, mindenki más pedig otthonában ült a számítógép előtt. Mivel előző nap tartottunk egy technikai próbát, minden gördülékenyen ment. A testület minden tagja kivétel nélkül jelen volt.

Hafenschner Károly, a zsinat lelkes elnöke, a presbitérium tagja a nyitóáhitatában 1Móz 32,27 nyomán az áldásért küzdő Jákob személyét állította elé.

Ezt követően első napirendi pontként a járvány idején kialakult egyházi helyzetet tekintettük át. Részletesen foglalkoztunk a gyülekezetek, az oktatási és különösen is a diakóniai intézmények helyzetével. Utóbbi azért is került homlokterbe, mert egy ilyen közösségben amúgy is fokozott a járvány gyors terjedésének veszélye, illetve a jelzések szerint itt komoly eszközhiánnyal küzdenek: kevés a fertőtlenítőszer, a maszk és más hasonló alapfelszerelések. Kondor Péter, a diakóniáért felelős püspök és Gregersen-Labossa György bizottsági elnök elmondta, hogy a kormányzattól ígéretet kaptunk a gondok mielőbbi enyhítésére, illetve segítséget kértünk külföldi testvéregyházaktól és a johannita rendtől is. Az országos presbitérium a legnagyobb elismeréssel adózott a különböző diakóniai munkáágakban dolgozók önfeláldozó és szakszerű helytállásának.

A presbiterek áttekintették az egyházi iskolák online oktatásának rendszerét.

Megállapították, hogy az ígéretes kezdethez nagymértékben hozzájárult az evangélikus oktatási intézmények egy évvel ezelőtti jelentős eszközfejlesztése. Elhangzott, hogy az általánosan jónak mondható technikai felkészültség közepette sem szabad megfeledkezni azon tanulóinkról, akik nem rendelkeznek megfelelő eszközökkel vagy éppen internet-hozzáféréssel.

A gyülekezeti étellel kapcsolatban megállapították a résztvevők, hogy a lelkészek és a felügyelők nagyon fegyelmezten és együttműködve fogadták az egyházvezetés megfelelő időben nyilvánosságra hozott ajánlásait. A legtöbb helyen nagyon gazdagon élnek a digitális technika adta lehetőségekkel, de itt sem szabad megfeledkezni azon egyháztagjainkról, akiket jószerével csak a hagyományos módon – telefonhívással, postai úton vagy a levélszekrénybe dobott üzenettel – lehet elérni.

Antal Bálintnak, a Luther Kiadó igazgatójának írásbeli tájékoztatója nyomán a tagok egyetértettek abban, hogy a kialakult helyzetben radikálisan át kell alakítani egyházunk sajtómunkáját, egyre inkább a digitális tartalmat használva. Amennyire lehetséges, törekedni kell arra, hogy az *Evangelikus Élet* a templomi terjesztés híján is eljusson minél több olvasóhoz.

A sokoldalú tájékozódás után az országos presbitérium döntéseket is hozott. Ezek a következők.

1. Költségvetési átcsoportosítással úgynevezett vésztartalékot hozott létre.

2. Az elmaradó országos egyházi programokra szánt összegből olyan alapot alakított ki, amelyből működőképességük fenntartása érdekében kisebb összegekre pályázhatnak a gyülekezetek. Az ezzel kapcsolatos pályázat hamarosan megjelenik.

3. Szorgalmazza egy úgynevezett digitális persely megvalósítását, így is segítve a híveket abban, hogy gyülekezetüket rendszeresen támogatni tudják. Egyháztagja-

inkat segíteni kell annak tudatosításában, hogy a lelkészek fizetését nem lehetne biztosítani a gyülekezeti tagok rendszeres támogatása nélkül.

4. Az országos iroda a legrövidebb időn belül telefonos lelkigondozói szolgálatot állít fel, különös tekintettel arra, hogy a járvány idején sokan igényelnek segítséget. Ebben a munkában elsősorban a kórházlelkészek vesznek majd részt.

5. A közelgő nagyhétre és húsvétra való tekintettel is a püspöki tanács hamarosan konkrét útmutatással szolgál az otthonokban tartható lelki alkalmak különféle formáiról. Addig is kéri a lelkészek és a hívek türelmét; semmiképpen se kezdjék el az otthoni, lelkész fizikai jelenléte nélküli úrvacsorai alkalmak gyakorlatát.

6. Fábri György országos presbiter indítványára arról is döntött az országos presbitérium, hogy a járvány idején megélt egyházi tapasztalatokat, azok liturgikus, teológiai, ekkleziológiai vonatkozásait megfelelő fórumokon dolgozzák fel, és a munka eredménye kerüljön majd a zsinat elé.

Annak jeleként, hogy a rendkívüli helyzetben is működnie kell az egyháznak, számos egyéb témával is foglalkozott az országos presbitérium. A tagok örömmel nyugtázták annak a szerződésnek március 17-i aláírását, amelyet egyházunk Magyarország kormányával kötött. Az országos elnökség az országos presbitérium következő ülésére beterjeszti azt a szempontrendszerrel, amelynek alapján a szerződésben megfogalmazott fejlesztési célokat meg kell valósítani. A testület egyhangú határozatban mondott köszönetet az ügyet mindvégig kézben tartó Pröhle Gergely országos felügyelőnek, a tárgyaló küldöttség tagjainak, az országos iroda igazgatójának és munkatársainak.

A kisebb horderejű ügyek között olyanok szerepeltek, mint döntés lakás megvásárlásáról az Evangélikus Hittudományi Egyetem főállású dolgozója számára, döntés diakóniai intézményi lelkészek és igazgatótanácsi tagok megválasztásáról, intézményi fejlesztés lezárásáról és eszközfejlesztési pályázat elbírálásáról.

Az országos presbitérium – hasonlóan egyházunk többi testületéhez – szükség esetén távolléti ülés keretében bármikor összehívható. A következő tervezett alkalom időpontja május 14., csütörtök, 14 óra – fejezte be tájékoztatóját Fabiny Tamás elnök-püspök.

Evangelikus.hu

Evangelikus segítség – ingázás helyett

A Rózsák terére költözhetnek a Bethesda munkatársai

A Magyarországi Evangélikus Egyház elnökségének felhívására az Evangélikus Középiskolai Kollégium budapesti, a VII. kerületi Rózsák terén álló épületében ötvennyolc férőhelyes szállást alakítottak ki a Magyar Református Egyház Bethesda Gyermekkórházának azon dolgozói számára, akik nem tudnak vagy nem akarnak már ingázni a kórház és az otthonuk között.

A gyermekkórház illetékes szakembereivel egyeztetve takarították ki és fertőtlenítették a kollégium teljes épületét, amely így az orvosok, ápolók rendelkezésére áll. A kialakított szálláshelyeken egészen az elrendelt vészhelyzet végéig lakhatnak az egészségügyi dolgozók. A kollégiumban azok kapnak helyet, akik egészségesek, és szeretnének a munkahelyükhöz közel maradni, hogy szolgáltatukat elláthassák.

„A felajánlás természetesen ingyenes, hiszen a frontvonalban most az egészségügyi dolgozók, katonák, rendőrök vannak. A mi dolgunk az, hogy az ő munkájukat segítsük, amivel tudjuk – mondta el érdeklődésünkre Kecskeméti Szilvási Zsuzsanna, a kollégium igazgatója. – Mi a járvány mihamarabbi legyőzése érdekében azt tehetjük, hogy a gyerekeket otthonaik biztonságába küldtük, a kollégákat a digitális oktatás irányába állítottuk, s kollégiumi lelkészünkkel mindannyiunk lelki megsegítését igyekszünk biztosítani. Eljött azonban a tettek ideje, amikor jól átgondoltan többet is tenni kell a passzív segítséssel és az otthon maradáson túl. Nekünk most egy üres, kényelmes ágyakkal teli épületünk van. Az elnökségi felhívás egyértelműen megmutatta az utat, mit kell tennünk. Most nem is igazán a mi szerepünk számít. Az számít, hogy tevékenyen tudunk segíteni azoknak, akik értünk vállalják a kockázatot. Az számít, hogy a gyerekek mihamarabb visszatérhessenek, annak pedig az összefogás a módja. Nekünk most ez a lutheri almfánk. Nem tudhatjuk, milyen kimenettel és veszteséggel zárhatjuk majd ezt a járványt, de úgy döntöttünk, »ültetünk egy almfát«, vagyis kinyitunk egy ajtót. Közös érdekünk, hogy a járvány gyorsan véget érjen, ennek egyetlen lehetősége pedig az összefogás” – fejtette ki Kecskeméti Szilvási Zsuzsanna kollégiumigazgató.

Megkerestük a Bethesda-kórház diaconiái igazgatóját is, arról érdeklődve, hogyan fogadták a felajánlást. Bencze János elmondta, hogy már a járvány kezdetén felmerült a hatvan-nyolcvan kilométerről bejáró dolgozóikban az a kérdés, mi lesz, ha a járvány miatt a bejutás gondot fog okozni nekik. Kapóra jött tehát számukra az evangélikus elnökségi

lehetőséggel [a tudósítás március 20-án készült – a szerk.], mivel a kollégiumot kitakarították, fertőtlenítették, így bármikor be is költözhetnek oda. Egyelőre még tömegközlekedéssel jöhetnek, vagy akik tehetik, elszeparálva, saját autójukban, de nagyszerű lehetőség, hogy szükség esetén bármikor Budapesten maradhatnak.”

Bencze János beszámolt arról is, hogy az egészségügyi maszkok varrásában is találtak partnereket. Egyrésztől a Bogdányi Mária szervezte győri segítőkkel vették fel a kapcsolatot, de a távolság miatt inkább végül Budapesthez közeli varrodákkal, önkéntesekkel állapodtak

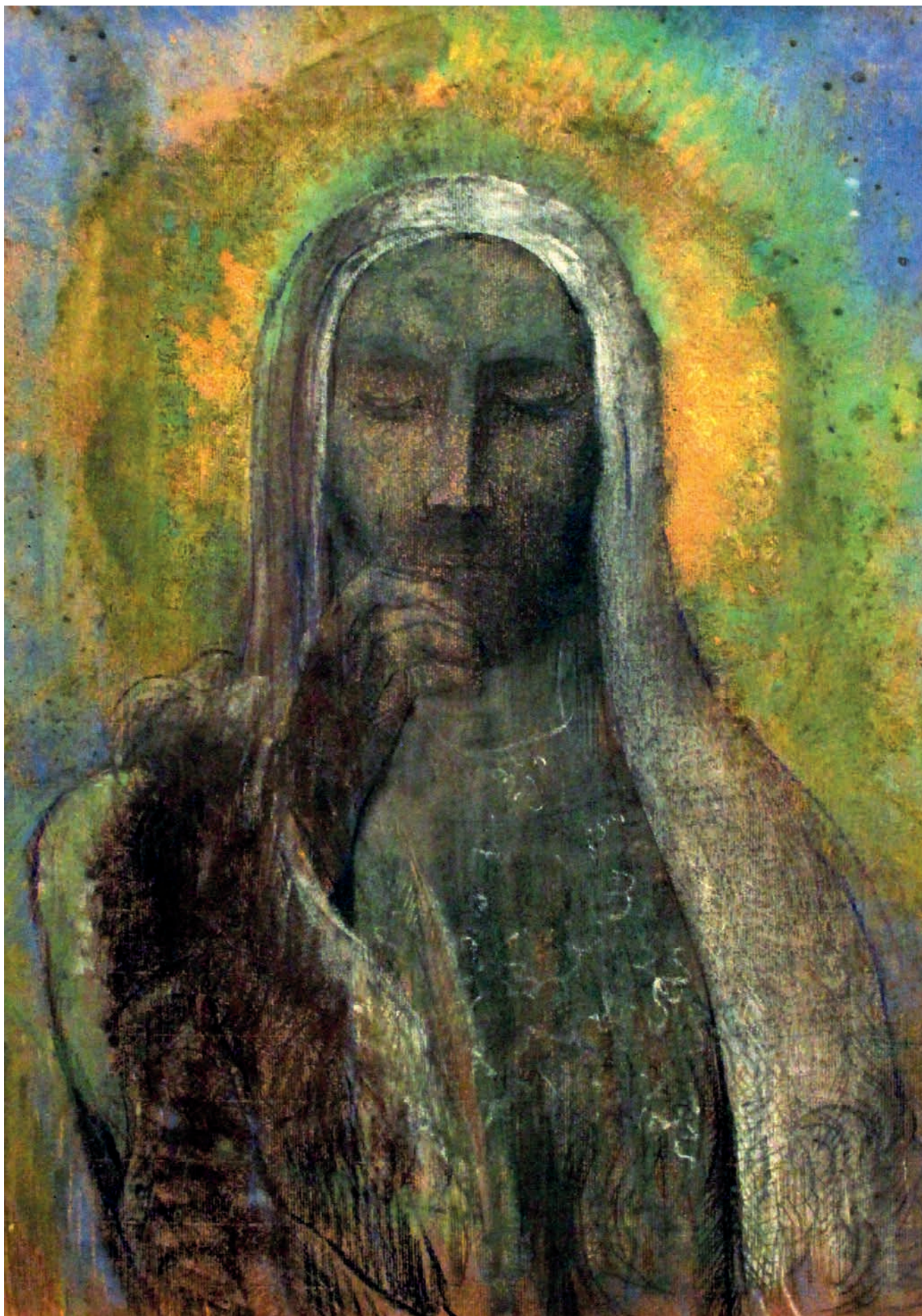
FOTÓ FORRÁSA: COMMONS.WIKIMEDIA.ORG

felhívás és a kollégium felajánlása. A kollégium épülete viszonylag közel fekszik a kórházhoz, busszal tíz-tizenkét perc alatt, míg gyalogosan fél óra alatt megközelíthető.

„A világ számára egyelőre még újdonság az, amibe belesodrótunk a járvány miatt. Tapasztaljuk azonban, hogy szorult helyzetben könnyebben találunk egymásra, és a segítőkész hittársakkal együtt reméljük, hogy sikerül megoldanunk a felmerülő problémákat. Eddig három munkatársunk jelezte, hogy élne a

meg. A keresésben a Magyarországi Református Nőszövetség is segítségükre volt. A maszkokhoz szükséges textilt beszerezték. „Kétretegű, jól fertőtleníthető és többször újrafelhasználható maszkokról van szó, amelyekhez egy rajz alapján szabásminta készült. Eddig kétszáznyolcvan darab készült el, és folyamatos a gyártás, de mivel kézzel készítik őket, egyelőre lassabban megy. De bizakodunk, és köszönjük mindenkinek a hozzánk érkező segítséget.”

Evangelikus.hu

ODILON REDON: A CSEND KRISZTUSA (1897)

Szokatlan böjti csend...

Szemerei János püspök
Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület

Mi, Krisztus-követők a megváltásunk szempontjából legfontosabb időszak, a nagyhét eseményeihez és a húsvéti üres sírhoz a böjti úton át érkezünk. Ebben az időszakban tudatosan rá szeretnénk hangolódni Urunk hullámhosszára. Bár különbségek vannak a hagyományokban és a szokásokban, de valamennyi közösség célja mégis mindenütt ugyanaz: elcsendesedni. Olyan helyet, helyzetet találni, ahol elhalkulhat a bennünket körülvevő világ hangosan zakatoló moraja, hogy jobban hallhassuk és értessük Urunk hangját. A böjti időben általában több hétközi alkalmat tartunk gyülekezeteinkben, hogy ez is segítse az elcsendesedést és az Úrral való kapcsolatunk elmélyülését.

Idén azonban minden másképpen alakult. Szokatlan csend borult a világra. Szemmel nem is látható, önálló életre alkalmatlan, parányi, de nagyon veszélyes vírusok terjedtek el a világban. A koronavírus-járvány riasztó és döbbenetes némaságot hozott. Először a tömegrendezvények, a nagy koncertek, a lüktetően hangos sportarénák és stadionok zaja halkult el, aztán az iskolai tanórákat jelző csengők. Az egyetemek után bezárták az iskolákat, az óvodákat és a bölcsődéket is, de még a játszóterek kapuira is lakat került. A legfájdalmasabb, hogy a templomi harangok hívó szavának is el kellett némulnia.

A rövid idő alatt világjárvánnyá szélesedő áradat lassítása és remélt megállítása érdekében a hazai védekezést koordináló operatív törzs valamennyi közösségi alkalom felfüggesztését szerette volna elérni, de az egyházakra csak részben vonatkoztak a szigorú korlátozások. A vírusok persze feltételezhetően nem képesek megkülönböztetni, hogy világi vagy egyházi közegben vannak-e, ezért legnagyobb fájdalomkra az egyházi alkalmakra is ki kellett terjeszteni a legszigorúbb korlátozásokat.

Az ideai böjti csend egészen más volt, mint minden korábbi. Az említett rendelkezések nyomán határozottan elcsendesültek az utcák, csökkent a gépkocsik és a tömegközlekedési eszközök forgalma, de maguk az emberek is csendesebbek lettek. Értetlenség, döbbenet és félelem csendesítette le őket.

A rendkívüli helyzetben voltak, akik pánikszzerűen meghamozták az üzleteket, és tonnaszámra vitték a lisztet, a

cukrot és az olajat. Ott, a boltokban persze megmutatkozott az emberek igazi arca. Voltak hangos szóváltások, néha a tettelességig fajuló harcok a polcon található utolsó áruért. Az önző felhalmozó szemlélet miatt persze idő előtt elfogytak a legkelendőbb árucikkek, főként a tartós élelmiszerek és a tisztítószeresek, míg néhány keresett termék ára a sokszorosára kúszott fel.

Sajátos böjti csendet éltünk meg, ahol kívül kényszerűségből sok minden elhalkult, ugyanakkor belül annyi minden zakatolt... A legtöbb európai országban, így hazánkban is azt ajánlották, hogy lehetőleg mindenki maradjon otthon, és aki csak teheti, otthonról végezze a munkáját.

Az elmaradt programok, a felszabaduló órák és napok, a külső zajok csökkenése még az egyházi alkalmak elmaradása ellenére is sok lehetőséget kínált az Isten előtti elcsendesedésre. Örömdetes volt megtapasztalni azt a kreativitást és elkötelezettséget, amellyel az egyházak, illetve a lelkészek igyekeztek a megváltozott körülmények között is megszólaltatni a remény és a kegyelem evangéliumát. Sok üres templom szószékéről is szóltak az igehirdetések, de ez esetben az interneten keresztül próbálták eljutni az emberekhez. Üres gyülekezeti termekből is formálódott a lelki közösség a világháló segítségével. Közös bibliaolvasások, imaközösségek, lelki beszélgetések is indultak telefonon, *Skype-on*, a *YouTube-on* vagy más csatornákon keresztül.

Furcsa volt az ideai böjti csend, de a szokatlansága miatt talán mélyebben szántó. Mert a koronavírus miatt nem tudtuk kivonni magunkat az alól a rémisztő felismerés alól, amelyet a világ zakatoló zajában olyan könnyen elfelejtünk: hogy az életünk törékeny, sérülékeny és mulandó.

Az ideai halkabb böjti időben a nagyhétre és húsvét csodájára gondolok. Ebben a félelemmel és kilátástalansággal átszótt furcsa csendben vajon meghalljuk-e a jó hírt? Meglátjuk-e és megértjük-e Jézus Urunk nagypénteki halálában és húsvéti győzelmében a nekünk szóló örömeztetést? Azt, hogy ő nekünk, a félelemmel, reménytelenséggel, önzéssel, bűnnel és halállal küszködő embernek hozott igaz reménységet. Mert az Úr feltámadt, az Úr valóban feltámadt! ■

A fiatalokban bízva segíteni

Rajnai Éva az egyházi közösség erejéről

Sorozatunkban a Magyarországi Evangélikus Egyház intézményeiben szolgálatot végző munkatársakat szólaltatjuk meg indíttatásukról, feladataikról, céljaikról. Rajnai Éva 2015-től tavaly decemberi nyugdíjba vonulásáig dolgozott a budapesti Rózsák terén működő Evangélikus Középiskolai Kollégiumban. A nyugalmazott kollégiumi titkárral az evangélikus intézmény szellemiségéről és az összetartó munkatársi közösségről is beszélgettünk.

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

– **Hogyan került a Rózsák terére?**

– Huszonnégy éven keresztül az erzsébetvárosi Madách Imre Gimnáziumnak voltam az iskolatitkára. Nyugdíjba mentem, de egy évig sem bírtam odahaza. Nagyon sokáig gyermekek között voltam, úgy éreztem, szükségem van arra, hogy visszamenjek a diákok közé. Egy ismerősöm mondta, hogy a Rózsák terén kollégiumi titkárt keresnek. Ismertem az akkori igazgatót, mert a gimnáziummal is kapcsolatban volt, többször jött ugyanis hozzánk, hogy jelezze, a Rózsák terén tudnak szállást adni a bejáró gyermekeknek. Jelentkeztem az állásra, és felvettek.

– **Mi a kollégiumi titkár feladata?**

– Majdnem ugyanaz volt a feladatom, mint iskolatitkárként, de itt egy kicsit összetettebb a munkaköröm. Az anyagbe-

szerezés is hozzám tartozott, a technikai személyzetnek és a tantestületnek is én rögzítettem az adatait, szerződéseket készítettem elő, de a készletbeszerzést is én láttam el. Ezenkívül a diákok adatait is én vittem be a számítógépes rendszerbe.

– **Említette, önnek nagyon fontos volt, hogy fiatalok között legyen, őket segítse. Miért olyan lényeges ez?**

– Korábban a Madách Imre Gimnázium volt, aztán a kollégium lett a második otthonom. Ez a közösség fiatalon tart! A pezsgő életre nagy szükségem van. Kilenc hónapig voltam nyugdíjas, de nem találtam a helyem. Itt mindent megkaptam, amire szükségem van: fiatalos közösség, jó hangulat, szeretet. Ezenkívül tudom és tapasztalom, hogy sok mindent tanul az ember a gyermekektől. Nagyon

sok mindenben segítettem nekik, de ez nem egyirányú, ők is rengeteg mindenben visszasegítettek nekem. Ezt már a Madách-gimnáziumban is megtapasztaltam, de itt is igaz: a gyermekek soha nem éltek vissza a bizalmammal! A bizalom ugyanis mindig kölcsönös volt köztünk. Ezért fordultak hozzám sűrűn a fiatalok, tudták, hogy számíthatnak rám. Ez pedig nekem nagyon jó.

– **Mit jelentett az ön számára, hogy evangélikus intézmény a munkahelye?**

– Családiasabb és sokkal otthonosabb ez a hely, mint a világi intézmények. Amikor először voltam itt egy szerda esti áhítaton, az nagyon megérintett. Annyira meghatározó volt, hogy hetekig a hatása alatt voltam. Akkor értettem meg igazán, hogy mitől más ez a közösség, mint amit korábban megismertem. Világi gimnáziumban ilyen nincs. Itt, a kollégiumi közösségben együtt voltunk Istennel, diákokkal, nevelőtanárokkal. Ehhez hasonló meghatározó élményem volt az első kollégiumi ballagás is. Teljesen más, sokkal bensőségesebb volt, mint egy világi intézménynél. Itt a lelkésznek minden ballagóhoz volt személyes, megerősítő szava. Minden gyermek kapott elbocsátó üzenetet. Felemelő érzés volt!

– **Mindez a munkatársi közösségen is meglátszik...**

– Teljes mértékben! Ezt saját magamon is megtapasztaltam: amikor idejöttem, akkor szinte senkit sem ismertem, de a nevelőtestület már a kezdetektől maximálisan támogatott. Itt nincs irigység, furakodás, semmi ilyesmi. Több évtizedes munkaviszonyból jöttem el, félttem, hogy milyen lesz az új környezet, de mondhatom, hogy szinte a kezdetektől ugyanazt a közvetlenséget kaptam meg, mint amit korábbi munkahelyemen évtizedek alatt építtem magam köré. Nagyon jó a nevelőtestülettel, a technikai munkatársakkal és a közvetlen kollégáimmal a kapcsolat. Ez nagyon sokat számít. Hálás vagyok, hogy itt lehettem, és innen mehettem decemberben nyugdíjba.

■ GALAMBOS ÁDÁM

Jónás húsvétja, a húsvét Jónása

(Jón 2,2–10)

A legnehezebb szembenézni a kegyetlen valósággal: hogy nincs tovább, és nincs folytatás. Az, amire az életünket feltettük, úgy, ahogy van, mehet a kukába, a süllyesztőbe. Vége. Befejeződött. Lezárult. Egyszer és mindenkorra véget ért egy korszak, egy időszak, egy folyamat. Nincs tovább. Még a háttérbe beúszik valami giccses háttérzene, de ez is csak felerősíti azt az érzést, hogy el kell engedni az eddigi életünket. Ami marad, az a kérdés: de mi jön ezután? Mi jön az

engednünk. Családtagot, szerelmet, barátságot, élethelyzetet, bejáratott életvitelt, naiv vallásos elképzelést vagy éppen egy hön dédelgetett álmot. Egy mindent felülíró változás miatt, egy tragédia miatt, egy új kihívás miatt, egy nem várt esemény miatt, egy újragondolt életstratégia miatt. Valami miatt, valaki miatt.

Ennek a fájdalmas elengedésnek, ennek a folytatás nélküli történetnek a drámáját élhették át a tanítványok a nagycsütörtöki, nagypénteki, nagyszombati események következtében. Egzisztenciájuk legmélyén ordított egy hang: vége! Ennyi volt! Nincs tovább! Éljetek a múltatokból, a közös élményeitekből, abból, amit tanított, amit tett, amit rátok hagyott a názareti ács fia! Éljetek tovább, de máshogyan! Nélküle!

Ott és akkor a tanítványok pontosan azt tették, amit mindannyian tennének: kétségbeestek, szorongtak, összezavarodtak, elbizonytalanodtak, és mintegy túlélési taktikaként, igyekeztek elengedni a Jézus-ügyet. Elindult bennük a gyász folyamata, és arra törekedtek, hogy legyen méltó a befejezés, a búcsúzás. Nem tettek mást, mint amit bármelyikünk tett volna abban a helyzetben: próbáltak megbarátkozni a gondolattal, hogy már semmi sem lesz úgy, ahogyan addig volt, ezentúl még a nap is máshogyan fog sütni. Mert tovább kell lépni, folytatás nélkül! Megoldások nélkül, vezetés nélkül, életcél nélkül, remény nélkül, katarzisz nélkül, szabadítás nélkül. Nélküle.

Jónás a cethal gyomrában a mélypont ünnepét üli. Csend van, de nem áhítatos, nem megnyugtató, nem kerek, nem szív alakú, de nem is üres. Mert a lélegzetvétel megtölti. A lélegzetvétel és az imádság, vagyis a testi és a lelki létezés allappillérjei. Jónás él, vagy inkább hadd fogalmazzak így: még él. És szembesül a kegyetlen valósággal, hogy nincs tovább. Hogy minden emberi logika és tapasz-

talat szerint el kell engednie mindenét. A küldetését, a hivatását, az addigi egzisztenciális biztonságát, sőt magát az életét. Háta fordított Istennek, és most ő került Isten háta mögötti helyre.

És ott akkor van egy pont, amikor azt érzi: csak a múltja van, benne az addigi élet lepergetett filmkockái, tévedéseinek terhe és a félbeszakadt, mélybe zuhant küldetéstudata. És fél. Még élve, még félve ejti ki a szavakat: „Nyomorúságomban az Úrhoz kiáltottam, és ő meghallgatott engem. A halál torkából kiáltottam segítségért, és te meghallgattad hangomat. Mélységbe dobtál, a tenger közepébe, és áradat vett körül. Minden habod és hullámod átcsapott fölöttem. Azt gondoltam, hogy eltaszítottál engem magad elől. [...] Lesüllyedtem a hegyek alapjáiig, örökre bezárult mögöttem a föld, de te kiemelted életemet a sírból, ó, Uram, Istenem!”

Húsvét az isteni paradigmaváltás ünnepe. Az Örökkévaló új koncepciója az élet-halál kérdésében. Egy radikálisan más valóságértelmezés. Húsvét evangéliuma éppen ezen alapszik: az isteni paradigmaváltás miatt az ember paradigmaváltására is esély van, a szabadítást nemcsak várhatja, de meg is élheti. A folytatás mégis realitássá nemesülhet, a reménység mégsem csupán egy demagóg szólam. A bejáratott játszmázásainkra nincsen szükség. A halál átverésére használt, „ez az élet rendje” feliratú póló pedig levehető, ki-dobható, elégethető.

Mert bizony az élet rendje húsvét óta más. Az Atya hátborzongató szeretete ugyanis felülírta a kőbe vésett törvényszerűségeket. Üres a kereszt, üres a sír. Elfogytak a szavak, az érvek. Jónást kiköpte a nagy hal: életben maradt. A mindenkorai tanítványok élettörténetének is lehetne ez a címe: életben maradtak. Akik benne, az Életben (!) maradtak, és maradnak ma is.

Jónás a nagy hal gyomrában még él, de utána, onnan kikerülve: már él. Igazán. Mert a még és a már között ott feszül a kegyelem drámája. A könyörülő, irgalmas, megbocsátó Atya paradigmaváltása.

„Az Úrtól jön a szabadulás!” – szól a jónási ígéret, amelyre az igent és az áment maga az Isten mondja ki az üres kereszt és az üres sír, a nagypénteki „elvégeztett” és a húsvéthajnali „feltámadt” egymásba kapaszkodó csodájában. Ugye hiszel a csodákban?

■ DR. GÁNC S TAMÁS

KÉPÜNK ILLUSZTRÁCIÓ

összeomlás, a krízis, a végérvényesen összetört álomképek után? Mi következik a dermesztő, jéghideg csend után? Következik egyáltalán valami?

Az egyik legnagyobb traumánk az életben, hogy bizonyos dolgokat el kell

Feltámadás ünnepére

Van-e bizonyítéka Jézus feltámadásának? Főleg húsvét táján akadnak mindig, akik felteszik ezt a kérdést. Van, aki eleve hitetlenkedve, mások reménykedve. Igazából persze nem is a „bizonyíték”, hanem a „meggyőző érv” lenne a megfelelő kifejezés a kérdésfelvetésben.

Számomra ugyanakkor a meggyőző érv kétségkívül erőteljes bizonyítékká „nőtte ki magát” az évtizedek során, és hálás vagyok a Szentlélek Istennek, hogy

Tehát Jézusnak volt egy csapata, sőt mondhatjuk, elindított egy mozgalmat, de ez a mozgalom nagycsütörtök éjjelén csütörtököt mondott. Teljesen lenullázódott. Megsemmisült. Ami a tanítványi kört illeti, rájuk vonatkozóan csak az teljesedett be azon az éjjelen, ami bennük mint feltűnően gyarló emberekben eleve megvolt. Hiszen korábban számtalanszor igazolták már alkalmatlanságukat, kétségkedéseiket, tehetetlenségüket, vakságukat.

csöcselék Jézus ellen, és elfogják. Péter eleinte még vagdalkozik – értetlenül és értelmetlenül –, de ennek a történetnek a tanítványokkal kapcsolatban a summája így szól: „Ekkor mindnyájan elhagyták őt, és elfutottak.” (Mk 14,50)

Folytassam? Számomra világos érv. Hogy tudniillik, íme, itt egy alkalmatlan, alaposan leszerepelt csapat: elfutnak, reszketnek, félnek, bezárkóznak. De akkor hogyan lett ebből a „Krisztus-ügyből” mégis világméretű szent ügy? Lássuk be, ez nem a tanítványokon múlt! Ők meg se mertek mozdulni. Még csak elgondolni se merték, hogy aki a kereszten iszonyú kínok között meghalt, az feltámad. De akkor mi történt? Mi a titok nyitja?

A titok magyarázata a feltámadt Jézus személye, aki felkeresi őket a zárt ajtók mögött. Krisztusé, aki útítársként szegődik az Emmaus falvába menekülők mellé. Aki a tanítványok szeme láttára felmutatja sebeit a hitetlenkedő Tamásnak. Aki ott áll a Galileai-tó partján azon a hajnalon, amikor a profi halászok éjszakai fáradozása teljes csőd volt... Számomra ez meggyőző érv, sőt bizonyíték. Hogy nem a tanítványok gyarló emberi csapatán – rajtunk – múlik az ügy, hanem magán Krisztuson.

El tudjuk képzelni, milyen hatással volt a tanítványokra a feltámadt Jézus személye? Erről már félelmükben sem voltak képesek hallgatni. Ez az élmény már kitört, kiszakadt a lelkükből, és bármilyen kockázatos volt is, ki kellett mondanium, hogy „láttuk az Urat”. És egyszer csak ezek elé áll a Jézust egykor gyáván megtagadó, de bocsánatot nyert Péter, és bátran hirdeti feltámadt Mesterének evangéliumát.

Mert már nem volt mit tenni, csak vallani, mondani azt, amit hallottak, amit szemükkel láttak, kezükkel tapintottak. Azt, hogy az „élet megjelent” nekik a feltámadott Jézus személyében. És János le is írja apostoli levelében: „Amit tehát láttunk és hallottunk, azt hirdetjük nektek is, hogy nektek is közösségetek legyen velünk: a mi közösségünk pedig közösség az Atyával és az ő Fiával, Jézus Krisztussal.” (1Jn 1,3)

■ RIBÁR JÁNOS

nyugalmazott evangélikus esperes

MATTHIAS STOM: AZ EMMAUSI VACSORA (1639-39. KÖRŰL)

meggyőző érvek egész sora vált hitem építőelemévé. Mindezek origója – számomra – csak ennyi: az emberi fantáziának, képzelőerőnek semmi köze sincs a feltámadásba vetett hithez. Nincs szó legendaképzésről, meseszövegről, ilyen-olyan mitológiai elemek sűrítmenyéről, nincs szó semmiféle emberi erőfeszítésről, teológiai megvitatásról.

Az 1. század első felétől egyszer csak terjedni kezdett az „életveszélyes hír”, hogy Jézus feltámadt, él, és küldi az övéit szerte a világba, hirdetni a jó hírt. Hogy ő az, aki győzelmet aratott a halál és a bűneink felett, és valamennyiünket meghívott az országába. Egyszer csak ezt kezdték el mondogatni a tanítványai? Nem is ők kezdték! Mert igaz, hogy Jézusnak voltak tanítványai, de őket egyáltalán nem tarthatjuk kreatív, sikeres és bátor csapatnak. (Éppenséggel számunkra is vigasztaló lehet, hogy az esély nem mi magunk vagyunk...)

Emlékezzünk arra az esetre, amikor ott állnak Jézus mellett, de fogalmuk sincs, ki adjon ennyi embernek eledelt. Vagy amikor a Galileai-tavon a viharban süllyedni kezd hajójuk: kétségbeesésükben ordítanak – a nyugodtan alvó Jézus mellett. Máskor az egyszerűnek látszó példázatok sem képesek megérteni. (Javukra szóljon: többnyire megkérlik Jézust, hogy magyarázza meg nekik a példázatok értelmét.) Tehát az evangéliumokban számos jele van annak, hogy ez a csapat nem ütőképes, nem világbajnok-esélyes. Miért nem cserélte le őket Jézus? Mert ilyen volt az ő szeretete!

A tanítványok nagycsütörtök estéjén sem értették se a helyzetet, se az elhangzott jézusi szavakat. Fogalmuk sem volt arról, hogy miképpen kapcsolódik kovászatlan száraz kenyérük és kehelynyi híg borocskájuk Krisztus testéhez.

És következett Gecsemáné kertjének rémes éjszakája. Jön a lincshangulatú

Nem vagyunk egyedül a félelmeinkkel

A Bibliában háromszázhatvanöt alkalommal szerepel: „Ne félj!” Mindmegannyi felszólítás, tanács, bátorítás és lehetőség arra, hogy erőt gyűjtsünk, hogy megküzdjünk a félelmeinkkel. Különösen akkor nehéz ez a küzdelem, amikor olyasvalamivel állunk szemben, amit nem ismerünk. Veszprémi Erzsébet nyíregyházi lelkeseket kérdezett a félelemről. A beszélgetés résztvevői Laborczi Géza, a Nyíregyháza-Kertvárosi Ágostai Hitvallású Evangélikus Egyházközség igazgató lelkésze, Kovács Erzsébet másodlelkész, Molnár Erzsébet, az Evangélikus Roma Szakkollégium igazgatója és Meggyesi János református lelkipásztor, a kertvárosi gyülekezet tagja voltak. A hanganyag Félelem címmel a Lutheranu YouTube-csatornán is meghallgatható. A beszélgetés szerkesztett szövegét közöljük.

MEGGYESI JÁNOS: Volt egy rádiójáték nagyon rég *Tizenkettő több, mint kilenc* címmel. A lényege az volt, hogy egy bányakatasztrófa során két külön tárnában maradt egy-egy csoport munkás, az egyikben talán a kilenc legjobb vājár, a másikban tizenkét ember. Felszerelés, kapacitás, idő és lehetőség csak az egyik tábor megmentésére volt, így dönteni kellett, hogy kiket mentenek meg. A mentésvezető egyszerű matematikát alkalmazott, azt mondta, tizenkettő több, mint kilenc, azt a csoportot mentették meg, ahol több volt a munkás. Iszonyú ennek a döntésnek a súlya. Hálát adok Istennek, hogy nekem ilyen éles döntést soha nem kellett hoznom, de ha egyszer az élet úgy hozza magával, hogy nincs más lehetőség, tudomásul veszem azt, ha abban a bizonyos kilencfős csoportban én is benne leszek. Gyönyörű életem volt, és szeretnék élni, de el tudok fogadni egy ilyen kemény döntést.

MOLNÁR ERZSÉBET: Függetlenül attól, hogy a sok vigasztalás és állítólag háromszázhatvanöt „Ne félj!” felszólítás olvasható a Bibliában, mindannyian félünk, mert az ismeretlennel állunk szemben. Ha tudjuk, hogy a kutya harap, akkor van tárgya a félelmünknek, de most nincs. Kimondjuk, hogy vírus, de nem látjuk, nem halljuk. Lehet, hogy már bennem van, lehet, hogy itt lappang, és nem tudom, hogy két hét múlva és az azt követő két hétben mi fog történni. Szürreális ez az időszak, és bevallom, én is félek.

LABORCZI GÉZA: Én úgy vagyok veled, hogy egyszerre elmennék egy sötét pincébe, bezárnék mindent, hogy senkivel ne kelljen találkozni, a másik oldalról meg ott van a kötelességem, hogy a rám bízottakat – nemcsak a családot, hanem tágabban is – segíteni kell. A két lehetőség között kell megtalálnom az utat. Ez egy belső döntés, hogy az ember melyik oldalra álljon. Amíg a belső erőm, a hitem engedi, naponta igyekszem meghozni ezt a döntést, hogy most nem a pince mélyén a helyem. Miután új helyzeteink vannak, azt gondolom, hogy a lehető legrosszabb most az, ha mindenki úgy gondolja, az ő válasza az egyedüli, kizárólagos jó válasz.

KOVÁCS ERZSÉBET: Az utóbbi körülbelül egy hónapban már éreztem azt, hogy pörög velünk a világ, nincsen időm a szeretteimre, a legközelebbiekre sem, egyik istentisztelet a másik után, bibliáórák, ilyen-olyan alkalmak... Feltettem magamban a kérdést: hova? Hova futunk? Most elérkezett a kényszerű leállás és megállás. Sokan tölem is vigasztalást, bátorítást várnak, miközben én is tele vagyok félelemmel és szorongással. De kihasználom

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ

a helyzetet: most a lelassult világban több időm lesz befelé fordulni, lelkieg töltekezni. Bevezettem az életembe a rendet, hogy folyamatosan rendet tartok a családom és saját magam körül, élhető teret teremtek. Rendet rakok a magam lelkében is, igazi böjt lesz a következő két hét számomra.

✱

Zárásként álljanak itt Laborczi Géza gondolatai: Próbáljunk együttműködni. Jó lenne, ha a sok félelem és rohanás mellett megkérdeznénk egymástól: barátom, te hogy bírod? Ha ez elindul, nem maradunk egyedül a félelmeinkkel és dilemmáinkkal.

Lejegyezte: TORDA ESZTER

FOTO: MEYHÖNE/PIXELOIDE

Die Einsamkeit des Osterfestes

So haben wir die Karwoche und das Osterfest wohl noch nie erleben müssen. Denn wir sind gewohnt, die Feier der Auferstehung und die Woche davor in immer größeren Gemeinschaften zu feiern. Gründonnerstag, Karfreitag, Ostersonntag – diese sind die Tage und die Gottesdienste, die wir als Zentrum unseres christlichen Glaubens bezeichnen und feiern.

Das Jahr 2020 ist eine Ausnahme, der wir etwas ratlos gegenüberstehen, denn die üblichen Traditionen sind nicht praktikierbar und die üblichen Angebote der Kirchen und Gemeinden sind nicht erreichbar... Wir sollten aber auch in dieser ungewissen Lage nicht vergessen, dass die Grundlage unserer Erkenntnisse

gerade in Bezug auf das Ostergeschehen, die Heilige Schrift, unsere Bibel nach wie vor verfügbar ist. Die Situation, die wir nun erleben müssen, gibt uns vielleicht die Gelegenheit, die Botschaft einiger biblischen Auferstehungserzählungen neu zu entdecken.

Das Markusevangelium berichtet beispielsweise über die ersten Zeuginnen so: „Und als der Sabbat vergangen war, kauften Maria Magdalena und Maria, die Mutter des Jakobus, und Salome wohlriechende Öle, um hinzugehen und ihn zu salben.“ (Markus 16,1) Die in der Zeit gebotene Fürsorge um den Leichnam eines Verstorbenen lässt die drei Frauen an einer einzigartigen, zugleich beispiellosen Erfahrung teilhaben und macht sie nicht nur zu den ersten Zeuginnen, sondern

auch zu den allerersten Botinnen der Auferstehung Jesu.

Bei Johannes finden wir eine andere beeindruckende Geschichte: „*Maria aber stand draußen vor dem Grab und weinte. [...] Da sah sie zwei Engel [...]. Diese sagten zu ihr: Frau, warum weinst du? Sie antwortete ihnen: Sie haben meinen Herrn weggenommen und ich weiß nicht, wohin sie ihn gelegt haben. Als sie das gesagt hatte, wandte sie sich um und sah Jesus dastehen, wusste aber nicht, dass es Jesus war. Jesus sagte zu ihr: Frau, warum weinst du? Wen suchst du? Sie meinte, es sei der Gärtner, und sagte zu ihm: Herr, wenn du ihn weggebracht hast, sag mir, wohin du ihn gelegt hast! Dann will ich ihn holen. Jesus sagte zu ihr: Maria! Da wandte sie sich um und sagte auf Hebräisch zu ihm: Rabbuni!, das heißt:*

Meister.“ (Johannes 20,11–16) Nachdem Petrus und „der andere“ Jünger gegangen waren, blieb Maria Magdalena beim Grab und wurde dadurch zur ersten richtigen Zeugin der Auferstehung, weil sie auch Jesus begegnete, der sich ihr zu erkennen gab. Wir haben es wieder mit einer persönlichen Begegnung zu tun, die den Auferstehungsglauben in Gang setzt. In der Bibel gibt es über diese Erzählungen hinaus zahlreiche Geschichten, die die persönliche Begegnung mit dem Göttlichen als Ursprung oder als Stärkung des Glaubens beschreiben.

Unsere Ostergottesdienste sind auch an kleinen Orten, in kleinen Gemeinden meistens größere Ereignisse, die als Highlights des Gemeindelebens vorbereitet und durchgeführt werden. Diese Tatsache verdanken wir der exponentiellen Ausbreitung des christlichen Glaubens in den ersten Jahrhunderten nach Christus in der ganzen Welt, die – und ich hoffe, dass Sie mir diesen Vergleich erlauben – nur mit der Ausbreitung von infektiösen Krankheiten, wie aktuell der des neuartigen Coronavirus zu vergleichen ist. Wohl gemerkt gibt es nach wie vor viele Menschen, die diesen Prozess

in Bezug auf das Christentum oder etwa den Islam ähnlich kritisch sehen, wie die dramatische Zunahme der Krankheitsfälle in den europäischen Ländern...

Für uns Christinnen und Christen könnte das Osterfest des Jahres 2020 die Entdeckung einer anderen Art und Weise des Feierns bieten. Die obligatorischen und im Moment immer strenger werdenden staatlichen Maßnahmen verhindern zwar die Begegnungen und die damit verbundenen Erlebnisse innerhalb der Gemeinde, laden aber regelrecht ein, uns auf die Erfahrungen der ersten Auferstehungszeuginnen zu besinnen. Sie lassen uns nicht vergessen, dass die Einsamkeit, die sie damals am Grab und wir heute in unseren Wohnungen erleben, zu wunderbaren Erfahrungen der Gottesbegegnung führen kann. Ob in dem kleinen Kreis der eigenen Familie, oder gar alleine, es ist schön zu erleben, wie uns die Worte unserer Bibel über die Wahrheit der Auferstehungsbotschaft neu vergewissern und den persönlichen Glauben stärken. Nehmen wir in dieser schweren Zeit der gebotenen Einsamkeit diese Möglichkeit bewusst wahr und erfahren wir die Gnade und die Liebe Gottes, die

uns persönlich nahekommen, sowie die Verbundenheit mit allen Christinnen und Christen in der ganzen Welt im Gebet! Dadurch erleben wir die Freiheit, die uns Christinnen und Christen, die sich mit den Erkenntnissen der Reformation identifizieren, besonders wichtig ist und die nur im Leiden und in der Auferstehung von Jesus Christus richtig zu erkennen ist. Eine bekannte Liedstrophe aus Johann Sebastian Bachs Johannespassion bringt dies genial auf den Punkt:

*Durch dein Gefängnis, Gottes Sohn,
ist uns die Freiheit kommen.*

*Dein Kerker ist der Gnadenthron,
die Freiheit aller Frommen.*

*Denn gingst du nicht die Knechtschaft ein,
müßst' unsre Knechtschaft ewig sein.*

Unsere Knechtschaft ist dank der Auferstehung bereits vorbei und auch die einschränkenden Maßnahmen werden nicht ewig sein. Daher wünsche ich uns nicht nur eine wohltuend erlebte Einsamkeit des Osterfestes, sondern auch befreiende, schöne Begegnungen danach.

Ihr/Euer Pfarrer

■ SZILÁRD WAGNER (Wien)

*Nicht alles ist abgesagt
Sonne ist nicht abgesagt
Frühling ist nicht abgesagt
Beziehungen sind nicht abgesagt
Liebe ist nicht abgesagt
Lesen ist nicht abgesagt
Zuwendung ist nicht abgesagt
Musik ist nicht abgesagt
Phantasie ist nicht abgesagt
Freundlichkeit ist nicht abgesagt
Gespräche sind nicht abgesagt
Hoffnung ist nicht abgesagt
Beten ist nicht abgesagt...*

Herr, steh uns bei mit Deiner Macht, hilf uns, dass Verstand und Herz sich nicht voneinander trennen. Stärke unter uns den Geist des gegenseitigen Respekts, der Solidarität und der Sorge füreinander. Hilf, dass wir uns innerlich nicht voneinander entfernen. Stärke in allen die Fantasie, um Wege zu finden, wie wir miteinander in Kontakt bleiben!

■ Bischof DR. STEPHAN ACKERMANN

Beten wir für alle Menschen, die am Corona-Virus erkrankt sind, für alle, die Angst haben vor einer Infektion, für alle, die sich nicht frei bewegen können, für die Ärztinnen und Pfleger, die sich um die Kranken kümmern, für die Forschenden, die nach Schutz und Heilmittel suchen, dass Gott unserer Welt in dieser Krise seinen Segen erhalte. Allmächtiger Gott, du bist uns Zuflucht und Stärke, viele Generationen vor uns haben dich als mächtig erfahren, als Helfer in allen Nöten. Steh allen bei, die von dieser Krise betroffen sind, und stärke in uns den Glauben, dass du dich um jede und jeden von uns sorgst. Darum bitten wir durch Christus, unseren Herrn. Amen.

■ MARTIN CONRAD

Budme naplnení radostou!

Ježiš hovorí: „Neboj sa! Ja som Prvý aj Posledný a živý: bol som mŕtvý, a hľa, som živý naveky vekov a mám kľúče smrti a podsveťtia.“ (Zjavenie Jána 1,17.b-18.)

Kristus vstal z mŕtvych! Udalosť veľkonočného rána, ktorá zmenila dejiny ľudstva a stále ovplyvňuje naše životy. Učeníci si mysleli, že to bude mať vplyv na okamžitú zmenu pomerov vo svete. Nemohli sa dočkať, začali pohybovať a prestali rozumieť aj ukrížovaniu, aj vzkrieseniu. Odišli domov z Jeruzalema do Emazu. On sa k nim na ceste pridala a oni sa s Ním začali zhovárať o tom, čo sa stalo v Jeruzaleme. Poznali Ho, až keď prišli domov. On sa s nimi sadol za stôl a začal lámať chlieb. Poznali Ho ako svojho Dobrého Pastiera, Ktorý žil pre nich a za nás všetkých zomrel. Začali im horieť

srdca, keď im vykladal, že celé Písmo je svedectvom o útrpnej Božej láske. Tak možno poznať vzkrieseného Pána vždy. Evanjelium k nám prichádza a spečatuje nám, čo všetko Boh podľa svedectva Biblie vykonal pre naše vykúpenie. Tu pocítili, čo je zo správneho evanjelia poznať, že ide o nás osobne. Syn Boží trpel, aby sme mohli žiť život vyslobodený z hriechu. Vstal z mŕtvych, aby mohol ísť s nami na našich cestách a mohol nás pretvoriť na verných pútnikov.

Aj pri tohtoročných sviatkoch nás oslovuje evanjelium o vzkriesenom Kristovi. Prihovára sa nám osobne, aby nám zahorelo srdce. Dovoľme zvestovanému Slovu dotknúť sa nás. Potom nebude počuť z našich úst, že Veľkú Noc nemáme radi pre ľudové zvyky, ktoré sa s ňou spájajú. Budeme naplnení radostou a vďačnosťou

za všetko, čo Pán Boh pre nás v Ježišovi vykonal. Naplnení veľkonočnou radostou môžeme prežiť skutočne požehnané veľkonočné sviatky, nech sú už poznačené potešením z našich blízkych, s ktorými sa stretáme, alebo naplnené smútkom utrpenia nás samých či našich blízkych. To všetko preto, lebo Kristus vstal z mŕtvych.

■ LUBOMÍR TURČAN

„Vzali Pána z hrobu a nevieme, kam Ho položili.“ Ak je prázdny hrob, tak je jednoznačne krádež. Vykrádať hroby nie je nič nezvyčajné v dnešnej dobe. Hroby, kde sa dajú nájsť vzácne a historické veci, sú lákadlom. A keď prídu tí, pre ktorých má hrob historický význam, nájdú tento prázdny. Nie bez mŕtveho, ale dôkladne vybielený. Vzali Pána z hrobu, hrob je prázdny, oznamuje Mária Magdaléna učeníkom. Táto správa pomkla do behu aj nie najmladšieho Petra. To nie je možné. Komu a načo by bolo telo mŕtveho človeka?... Prázdny hrob, to nemôže byť pravda... O tom, že Mária nemala po preplakanej noci halucinácie, sa uistujú Peter a Ján. No čo tá zvinutá šatka a odložené plachty... To by veru zlodej nerobil, telo nemohol nik odnieť. Vracajú sa domov plní otázok a nemajú logické vysvetlenie. Sláva a vďaka Bohu, že hrob je prázdny... Prázdny Ježišov hrob je zárukou a nádejou pre každého Ježišovho nasledovníka, že aj jeho hrob zostane raz pri Jeho Druhom Príchode prázdny. „Ja žijem i vy budete žiť“, hovorí Ježiš. Vďaka Ti, Otče, za prázdny hrob...

■ B. M.

Veľkonočná nedeľa a veľkonočný pondelok

Deň Vzkriesenia Ježiša Krista je najväčším sviatkom kresťanov. U katolíkov sa jedli v ten deň alebo v sobotu posvätené jedlá – konečne bolo po pôste! S posvätenými jedlami sa hlavne na dedinách po službách Božích utiekalo domov – pôvera hovorila: kto príde prvý domov, prvý dokončí jarne práce! Ak niekto nedajbože zakopol alebo spadol, znamenalo to nešťastie... Poobede sa začali ďalšie prípravy na nastávajúci deň – Veľkonočný pondelok.

Veľkonočný pondelok sa niesol a aj sa nesie v pohanskom duchu. Už na svitaní prichádzali mládenci, vytiahli dievčatá k potoku alebo pumpe, oblievali ich, vyšibali korbáčmi, za čo dostali maľované vajíčka, zajest' i vypiť. V dedinách do kúdelných izieb prijímali v ten deň nových členov – tých, čo navštevovali posledný ročník ľudovej školy. Dnes sa niekde kúpači zmenili doslova na žobrakov.

Symbolom Veľkonočného pondelka je korbáč, zajac, vajíčko (a v súčasnosti aj

fľaša alkoholu). Korbáč mal vyhnať z tela všetko zlé, aj zlých duchov, a prebudiť ľudí k životu. Vajíčko bolo symbolom plodnosti – zajačik to isté.

K veľkonočným symbolom však patrí aj baránok – obetné zviera za hriechy, s ktorým sa stretávame už v Starej zmluve. Symbolizuje obeť Ježiša Krista za naše hriechy. Najdôležitejším kresťanským symbolom je kríž, na ktorom trpel Ježiš, zapálená svieca symbolizuje vzkrieseného Krista.

■ N. B.

Kde sa to všetko začalo?

Židia slávia Veľkú noc – Pesiach (po grécky pascha, po hebrejsky pesiach, na Slovensku sa na viacerých miestach hovorí aj paska) ako pamiatku na svoje vyslobodenie z egyptského otroctva. Sviatky sa začínajú v deň prvého jarného splnu mesiaca a trvajú 8 dní – keďže splň mesiaca je pohyblivý, pohybuje sa aj tento sviatok a tak sa „pohybuje“ aj naša Veľká noc. Tento sviatok svätia Židia už okolo 3500 rokov. U kresťanov je Veľ-

ká noc oslavou vzkriesenia Ježiša Krista z mŕtvych po jeho smrti na dreve golgotského kríža. Kým sviatok narodenia Ježiša sa pripomína až od 4. storočia, najstaršie svedectvo o sviatku z mŕtvych vstania je už z 2. storočia z mesta Sardy (dnes Sart v Malej Ázii). Najstarší kresťania tento sviatok nepotrebovali svätiť, oni si ho pripomínali stále pri lámaní chleba.

■ N. B.

Vzkriesenie

Ježišov hrob strážili samotní Židia. Báli sa, aby učeníci neukradli Ježišovo telo a nevyhlasovali, že vstal z mŕtvych, ako sám predpovedal. Aj kameň, ktorý uzatváral hrob, zapečatili. Miestodržiteľ Pilát odmietol dať na stráženie svojich vojakov. Tí majú dosť práce na mestských hradbách.

Stotník v noci obchádzal strážu. Všetko bolo v poriadku. Hoci títo ľudia boli stále otrásení z udalosti, ktorá sa odohrala pred dvoma dňami, už začali uzatvárať stávkky: naozaj ten Ježiš na tretí deň ožije? Lebo táto správa bola medzi Židmi veľmi rozšírená, a preto vlastne dali Ježišov hrob strážiť.

Stotník uveril, že umrel Boží Syn, ale aj v ňom bola pochybnosť. Na vlastné oči videl, ako zomrel. O Jeho smrti nebolo

pochyby. Ba z diaľky sa pozeral aj na to, kde Ho pochovali. Aj teraz v diaľke uvidel hrob so strážami. Ale ich je – hádam sa boja? Majú okolo seba plno ohňov, bavia sa neprirodzene hlučne, vykrikujú, smejú sa, vidieť a počuť ich je doširoka – ďaleka.

Stotník zastal. Nie, nepôjde k týmto ľuďom. Sprotivil sa mu. Ale určitá zvedavosť mu nedala, aby sa vzdialil, ba podišiel bližšie.

Pomaly sa začalo rozvidnievať. Pod nohami pocítil drobné chvenie. Zase sa zem hýbe? Zase sa niečo začne diať?

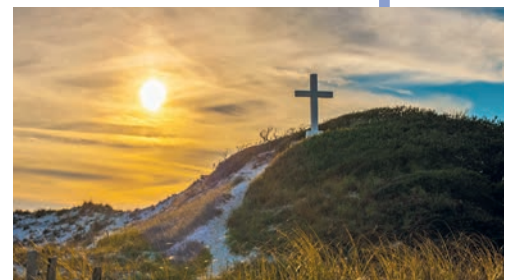
Ticho zhikol. Z oblohy zleteli ohnivé blesky. Na zemi sa zmenili na biele postavy, ktoré mali krídla. Strážcovia odrazu nereagovali. Nehýbali sa. Neprevraveli. Nemohli odrazu zaspať. Alebo zamreli v úžase a strachu ako stotník?

Biele postavy ľahko odkotúľali kameň a vošli do hrobky vytesanej v skale. A vzápätí... Vzápätí z hrobu vyšli tri

I. ZLATOVSKÝ:

Prošba o odpustenie

*Golgota, Golgota,
miesto Lebečné,
na teba spomienky
ostanú večné!
Tu Ježiš na kríži i
Zmučený zomiera
zem krvou nevinnou
ostáva skropená.
Hroznú smrť podstupil,
aj to Božia vôľa
kým ducha vypustil
mocným hlasom zvolá:
„Bože môj, Bože môj,
prečo si ma opustil?“
Opona chrámová sa trhá,
On čo je bez viny
Do svojich rán
Naše hriechy schová
a spolu s nimi,
svoj život dokoná.*

*My veľkí hriešnici
v srdci to cítime,
že si trpel za nás,
kajúcne prosíme,
odpúšť naše viny,
už hrešiť nechceme,
chceme sa polepsiť
a byť celkom iní!
Ak sa tak nestane,
my to dobre vieme,
že sme zatratení
a večne zhynieme.*

biele postavy. Tri! Dve s krídlami a tá tretia... to je Ježiš! Určite je to Ježiš.

„Žije! – vyriekol stotník. – Boží Syn naozaj vstal z mŕtvych...!“

On uveril na rozdiel od židovského národa, ktorý doteraz čaká na svojho Mesiáša... A my, ľudia zo začiatku 21. storočia, máme tiež takú vieru ako neznámy rímsky stotník...? Alebo sa približujeme tým druhým...

■ NORA BARÁTHOVÁ

Kicsinyhitűek voltunk, de már reméljük a folytatást

Gáncs Péter a gyülekezetimunkatárs-képzés tapasztalatairól

„Nem jó a lelkészeknek egyedül, képezzünk mellé munkatársakat!” Vitorlát bontott, szárnyalt, hamarosan révbe ér – címszavakban ez a tavaly ősszel egyházunk országos központjában, a budapesti Üllői út 24. alatt indult gyülekezetimunkatárs-képzés. Az első, lelkes csapat a tanulmányai végéhez közeledik. Azt azonban e sorok írásakor még nem lehet megmondani – a koronavírus-járvány következtében előállt különleges helyzet miatt –, hogy a záróalkalmakra és a bizonyítványok átvételére mikor kerülhet sor. Eddigi tapasztalatairól beszélgettünk Gáncs Péter nyugalmazott püspökkel. Mint a képzés vezetője hálás szívvel foglalta össze, hogy a közel fél évben milyen ajándékokkal gazdagodtak, s reménnyel tekint előre.

FOTÓ: KISS TAMÁS

– Beváltotta a képzés a hozzá fűzött reményeket?

– Megszégyenültünk, mert kicsinyhitűek voltunk. Emlékszem, tavaly májusban, a kurzus meghirdetésekor szinte egyezkedtünk az Úristennel, mint annak idején Ábrahám alkudozott: hány igaz ember kell, hogy megmaradjon a város? Úgy voltunk vele: ha húszan jönnek, azzal már elindulhatunk. Az utolsó héten aztán meglődött a jelentkezők száma: százötvenig meg sem állt! Ebből reménység szerint jó százhuszan célba is érnek majd. Mindez arra bátorít, sőt kötelez minket, hogy – folytatva a hajós hasonlatot – vessük ki a hálót újra, hátha nem lesz üres. Persze számolunk azzal, hogy a legaktívabb, mozgósítható réteg jött az első kurzusra. De a gyülekezeteink feléből még nem jelentkeztek, így van honnan remélni az utánpótlást. Újra fogjuk hirdetni tehát, amint túl leszünk a járványon.

– Az eddigi tapasztalatok és visszajelzések alapján terveznek változtatásokat a második tanfolyamnál?

– Egy kis finomhangolással folytatjuk: eddig gyermek- és ifjúsági munka, gyülekezetmenedzsment és diakónia szak

volt. Utóbbiból képzés indul a teológián, így ehelyett médiaismeretet vezetünk be: hírlevél-, újság-, honlapszerkesztés. Abban nem voltunk biztosak, hogy az Üllői út 24. alkalmas-e arra, hogy egy több mint százfős csapatnak otthont adjon, de, hála Istennek, kiderült: a nemrég följújtott épület kitűnően vizsgázott! Ahogy Krámer György országos irodaigazgató szellemesen megfogalmazta: „Bejött az ország népe az országos egyház székházába.” A pincétől a padlásig belaktuk az irodaházat ezeken a szombatokon: az emeleti templomból indultunk, ott volt az igei intonáció, a lelki alapozás. Onnan mentünk szekciómunkára, majd ebédnél újra összegyűltünk, délután ismét csoportfoglalkozás, a nap végén plenáris zárás és úti áldás. Úgy látjuk, ez a struktúra bevált. Hat szombatra osztottuk így szét a tananyagot; ez a megoldás azok számára előnyös, akik két napra nem tudnának elszakadni az otthonuktól.

jelentkezőket. Küldő és fogadó oldal kell! Nem légüres térbe akartunk képezni. Köszönöm lelkésztársaimnak, hogy partne-

rek voltak, és bátorítom azokat, akik eddig még gondolkodtak, hogy küldjenek-e „beiskolázandókat”.

– **Lapozzuk fel végül az első kurzus képzésbeli emlékkönyvét!**

– Komolyan vettük, hogy interneten vissza lehet jelezni. Kérdéseket tettünk fel, anyagokat küldtünk. Talán az első szombat után volt egy visszacsatolási lehetőség. Ezt írta valaki: „A püspök miért nem mosolyog többet?” Nos, ezt én nagyon komoly feladatnak érzem azóta! Igyekszem többet mosolyogni – van is rá okom. Azt pedig mindenki tudja: egy konzultációnak fontos része a kávészünet is. A személyes kapcsolatteremtés, a barátságok aztán a technika jóvoltából tovább élnek, és behálózják az országot. Szeretettel várjuk és reméljük a folytatást. Amint a vészhelyzet megszűnik, *Deo volente*, meghirdetjük a jelentkezést a következő képzésre.

■ S.-K. D.

– Várakozásukon felüli létszámban jöttek a résztvevők. Ebből a sikerből a lelkész és a gyülekezeti tagok közötti bizalom, együttes tenni vágyás éppúgy kiolvasható, mint a tanfolyam előadói iránti szimpátia, elismerés.

– Olyan ez, mint egy háromlábú szék. Fontos a küldő lelkész szerepe is, hiszen lelkészközpontú egyház vagyunk. Ráéreztek, hogy amit felkínálunk, az nekik jelenthet segítséget. Oly nagy a felelősség a lelkészen, hogy ha nem áll mellette támogató és képzett csapat, akkor könnyen belefáradhat, kiégphet a szolgálatban. A szabadidejüket a tanulásra és oktatásra fordító testvéreink ezt ismerték fel. Képzésünk új vonása sok mindent elárul: csak lelkészi ajánlással fogadjuk a

FOTÓK: MAGYARI MÁRTON

Érintésmentes húsvét

Rendkívüli helyzetek rendkívüli szavakat hívnak életre. Ha néhány hónappal ezelőtt valaki azt mondja nekem, hogy „karantén”, „pandémia” vagy éppen „operatív törzs”, ezek számomra semmit sem jelentettek volna. Mára azonban az aktív szókincsünk részei lettek, és elkezdtünk az egyensúlyából kibillent hétköznapi életünkre találni, új kifejezéseket is alkotni. Ilyen az „érintésmentes” szó is, amelyet most már szinte mindenki arra a helyzetre használ, amikor a házhoz szállított ételt, csomagot anélkül veszi át a futártól, hogy vele közvetlen érintkezésbe lépne.

MATTHIAS STOM: SZENT TAMÁS HITETLENSÉGE (1641-1649)

Az idei böjtben nemcsak a tranzakcióink lettek érintésmentesek, hanem bizonyos szempontból az életünk és a lelkünk is. Hiányoznak a jó, a kedves érintések. Az üdvözlő kézfogások, a baráti ölelések, a biztató vállveregetések. Hiányzik, hogy két méternél közelebb lépünk egymáshoz az utcán, és megsimítjuk egymás karját. Eddig fel sem tűnt, hiszen ezek az érintések annyira hozzátartoztak a hétköznaphoz, most érezzük csak igazán a hiányukat, amikor le kell mondanunk róluk. Pedig az érintés éltet, a hiánya viszont pusztít.

A járvány felszínre hozta azt, ami korábban is ott volt a mélyben, csak talán a sok teendő nem engedte tudatosítanunk: az érintéseink súlyát és fontosságát. Nemcsak a találkozások alkalmával megszokott egyszerű érintések hiányáról van szó, hanem a mélyebb tartalmú érintésekről is. Hiszen a karantén sokak számára nem az a közösségi médiában mutatott ideális kép az összetartó családról és az együtt eltöltött minőségi időről. Éppen az összeczártság mutatott rá arra, hogy még a közvetlen kapcsolatainkban, a családjunkban is mennyire hiány vagyunk az érintéseknek.

Az „érintésmentesség” ott van azokban a párkapcsolatokban, ahol az egymásnak okozott sebek és az elhidegülés mi-

att a társak évek óta nem értek a másikkhoz. Ott van az idős rokonaink otthonaiban, akik most még magányosabbak, mint valaha, hiszen nemcsak a külvilágtól és a szeretteiktől vannak elzárva, hanem a lehetőségtől is, hogy egy öleléssel, simogatással bátorítsuk őket. Ott van azokban a családokban, ahol az érintés nem pozitív értelmű, hanem egyet jelent a fizikai és szóbeli bántalmazással, amely most a négy fal közé zárva még inkább titokban marad. A karanténban nem lehet elmenekülni a munka, a szabadidős tevékenységek és az emberi kapcsolatok menedékébe: szembesülnünk kell életünk érintésmentességének fájdalmával.

Jézus is éppen a legnagyobb nehézségek közepette tapasztalta meg a gyógyító emberi érintés hiányát. Hiszen amikor tanítványainak a támaszára lett volna szüksége, helyette korbáccsal ütötték a hátát. Édesanyja ölelése helyett nehéz fakereszt nehezedett a vállára. Simogatás helyett leköpték, és szögekkel verték át a testét. Egyszerűen maradt a legmélyebb szenvedésben, úgy érezte, hogy Isten is elhagyta őt. Azért tud együttérezni a mi fájdalmas hiányainkkal, kínzó egyedüllétünkkel, mert ő maga is a legmélyebb magányból és az „érintésmentesség” tökéletes állapotából, a halálból tért vissza, hogy újra élő legyen, és másokat is az életre vezessen.

Tamást „hitetlenként” szoktuk emlegetni, amiért saját szemével akarta látni a feltámadott Jézust, és maga akarta megérinteni a szögek helyét a kezén. Én most mégsem hitetlenként látom őt, hanem olyan emberként, aki egyszerűen csak újra találkozni akart a mesterével, úgy, mint régen. Nem hitetlenségből akarta megérinteni őt, hanem hogy megbizonyosodjon róla, hogy semmi sem változott, ő ugyanaz a Jézus, aki elhívta őt, akivel együtt járt, akivel együtt evett.

Jézus nem utasította el őt, ugyanakkor arról is biztosította, hogy semmi sem lesz már olyan, mint régen: „...boldogok, akik nem látnak és hisznek” – mondta (Jn 20,29). Most már nem a személyes találkozás, a megtapasztalt csodák alapján kell hinnük, hanem úgy, hogy fizikailag nem lesz többé velük.

Ezen a húsvéton mi is olyanok vagyunk, mint Tamás: vágyunk rá, hogy minden újra a régi legyen. Együtt legyünk a templomban, kezet fogjunk, és azt mondjuk: „Krisztus feltámadt!”, mire a másik, régen látott testvérünk azt feleli: „Krisztus valóban feltámadt!” Vágyunk rá, hogy a hajnali istentisztelet után együtt reggelizzünk, hogy ne csak lélekben legyünk közösségben, hanem az asztalnál is. Mégis mindannyian érezzük, hogy ez a húsvét nem lesz olyan, mint régen.

Hiszem viszont, hogy Jézus feltámadása szükségszerű változást is hoz az életünkbe. Jézus nem utasítja vissza vágyainkat, elhordozza őket, de biztosít is róla, hogy most már új módon kell hinnünk benne, ahogyan a tanítványoknak is újra kellett értelmezniük a hitüket. Nem ragaszkodhatunk mindig Tamásként a régihez, alkalmazkodnunk kell az új kihívásokhoz, és meg kell találnunk a helyünket, a feladatunkat az új élethelyzetben is. Nem lesz könnyű, viszont a feltámadt Krisztus éppen erre hív bennünket ezen az „érintésmentes”, nehéz húsvéton: kövessük őt akkor is, ha az út új, ismeretlen tájakra visz minket.

■ KOVÁCS BARBARA

Előbb született a gyülekezet, mint a város

Pilis evangélikusainál jártunk

Tavaszelő, hideg, de éles napsütés, a rügyek már kifelé törekszenek, március 9-ét mutat a naptár. Feltekintve ragyogóan kék az ég az impozáns, kétszázhetven éves pilisi evangélikus templom tornya fölött. A lelkész házaspár, Kárnyáczi Eszter és Szöllősi István Sándor fogad. Utunkat a szeretetház felé vesszük, mielőtt átmennénk a bölcsődébe. Közben böjtről, a passiójáték próbafolyamatáról, a várva várt virágvasárnapi kézművesvásárról esik szó... Az azóta történetek sok mindent átírtak, de Isten kegyelme, ahogyan évszázadok óta, úgy ma is erős várként megtartja a pilisi gyülekezetet. Pillanatfelvétel következik egy nagy tradíciójú, dinamikus, összetartó közösségről és fiatal lelkészeiről – a koronavírus országos elterjedése előtti napokból.

Talán nyolcan ülnek ezen a délutánon a város tulajdonában lévő, egyházunk által fenntartott családi ház nappalijában. Az időskorúak hétközi ellátása folyik itt. A szomszéd tévésobában nincs senki, együtt várják kis csapatunkat. Keddenként délelőtt a bölcsődéből általában ide jön a lelkész házaspár mindkét tagja: gitáros énekeket énekelnek, ígéről, aktualitásokról beszélgetnek a lakókkal.

„Többeket a környező tanyavilágból hoznak be kisbusszal – mondja Kárnyáczi Eszter. – Van, akinél az áram, a víz, a fűtés sem megoldott, számukra létfontosságú ez az ellátás. De a közösség sem kevésbé fontos. Szeretnek itt lenni, szinte családként élnek meg kis közösségüket.”

A lelkész nő szavait a lakók is megerősítik: „Sokat beszélgetünk, keresztrejtvényt fejtünk, olvasunk, kézműveskedünk, tévét nézünk, jó időben kirándulunk” – sorolják. A falakon fényképek és saját alkotásaik: látni való, hogy értékes elfoglaltsággal töltik az egyik legfontosabb adományt: az időt.

„Jó lesz itt nektek?”

A villámlátogatás után a lelkészi hivatalban folytatjuk a gyülekezeti élet feltérképezését. „Nyíregyházán voltunk intézményi lelkészek, onnan kerültünk Pilisre 2017 augusztusában. Tavaly júniusban volt parókus lelkésszé iktatásunk – kezdi történetüket Szöllősi István Sándor, vagy

ahogy hívei is szólíthatják fiatal pásztorukat: SzIS. – Eszter a szomszédéből, Dabasról származik, én orosházi vagyok. Óvodától érettségig a »Székácsban« [Székács József Evangélikus Óvoda, Általános Iskola és

szony így fogadott minket: »Na, jó lesz itt nektek?« Fiatalként, kevés tapasztalattal, nagy elődök nyomában meg voltunk illetődve. És jó lett! Szeretettel fogadtásban részesültünk, mára otthon vagyunk itt! – emlékszik vissza hálásan a lelkész. – A meghívóval színes ceruzákat küldtünk. Nagy plakátformában is elkészítettük, és aláírták a testvérek. Örök emlékünkné lesz” – mutatja a papírost.

Vasárnap elindult a falu

A pilisi az ötödik legnépesebb evangélikus gyülekezet az országban. „Három-ezer-ötszáz evangélikus van a városban, közülük ezerrel van kapcsolatunk. Pilist

Gimnázium – a szerk.] nevelkedtem: megismertem a kialakult rutinokat tizenkét év alatt. Nyíregyházi gimnáziumi lelkészként rablóból pandúr lehettem. Megértettem a diákok nyúgeit” – mosolyog.

Iktatásukon az oltárkép textusáról – „Uram, jó nekünk itt lenni” – tartottak párbeszéd-igehirdetést. „Amikor 2017 nyarán megérkeztünk, a másodfelügyelő asz-

evangélikusok alapították: a Belezna család töt evangélikusokat telepített az elnéptelenedett tájra. Földet, szabad vallásgyakorlást kaptak. Néhány család hamarosan felépítette a mai, ezeröttszáz főt befogadó templomot – mesél a gyökerekről Kárnyáczi Eszter. – Vasárnap elindult a falu. Együtt éltek a templommal, a gyülekezettel. ►

A nénik még mesélik bibliaórán: fiatalokkorukban lócsákat kellett betenni, kevésnek bizonyult a hely!" Azóta persze sokan elmentek a településről, és sokan be is költöztek, de a „kemény mag” itt él, az ősi családok leszármazottainak fontos a hit, a közösség.

A munkamegosztást István vázolja: „Mint a cirkuszi zsonglőrök: valaki mindig elkapja a labdát, hogy ne essen le – mondja mosolyogva. – Eszter a szebbik és okosabbik felem. Sokfelé kell szakadnunk, és nincs semmi kőbe vésvé. A fő csapásirány változott a kezdet óta: a gyülekezettel való megismerkedés mélyülése óta szinte versenyzünk a felnőttalkalmakért. A bibliaórák például kezdeményezték, hogy már a hét folyamán foglalkozzunk a vasárnapi igével.

Aktualitások mentén készülhetünk így: tudjuk, mi foglalkoztatja őket.”

„Tíz-egynéhány fős mind a bibliaórák, mind az ifis kemény mag, de van itt is, ott is holdudvar – veszi át a szót Eszter. – Nem a számokból indulunk ki, hanem abból, hogy vannak, akik érdeklődnek Isten iránt.” Az ő szívügye a kisgyermekes családok és az idősek pásztorolása, férje pedig szinte mindennap – így ottjárunkkor is – gitár- és dobórákat tart a hittanosoknak és az ifiseknek. Hangszertudása saját ifis korából származik, s a páli „ingyen kaptam, ingyen adom” alapon adja tovább.

Egy nagy gyülekezet életében számos ügyes-bajos dolog, szervezési, döntési feladat adódik. Hogyan birkóznak meg vele? „Felügyelőnk, presbitériumunk

– öt munkacsoporttal – nagy segítségünkre van a nem lelkes munkákban. Lelkészelődeink: Keveházi László nyugalmazott esperes, valamint Krámer György és Pángyánszky Ágnes felbecsülhetetlen segítséget nyújtanak a kezdetektől. Támogatásuk aranyat ér. A folytonosságot éljük meg általuk, a gyülekezet erős szákkal kötődik hozzájuk mindmáig – avat be a házaspár. – Laci bácsi nyolcreszes gyülekezet-történeti sorozatot írt az általunk indított gyülekezeti lapba. A »hogyan is volt ez régen« kérdéseivel mindig őt keressük. Kilencvenedik születésnapját is itt tartottuk a templomban, feleségét, Klári nénit itt búcsúztattuk. A gyülekezet-vezetés gyakorlati teendőivel a Krámer házaspárhoz fordulunk.”

Jelent és jövőt is építenek

A városi temetések majd kilencven százaléka evangélikus, s hozzájuk aznap reggeli istentisztelet társul. Szlovákuul már nem beszélnek Pilisen, de hogy ne haljon ki a hagyomány, egy városi kezdeményezés mellé a gyülekezet is odaállt: felidéznek a régi szokásokat, élet és istenhitt összetartozását. Régi idők emléke az úgynevezett térdeplőének, amely dallamában, szövegvilágában tót, s mindig az ünnepekörhöz igazodik.

A fiatal lelkes házaspár több csatornán mozdul együtt a közösséggel. „Aktív a Facebook-oldalunk, új honlap is készül. Gyülekezeti újságunk, a *Forrás* a második évébe fordul: a színes, tizenhat oldalas, negyedévente megjelenő lap nem

titkolt célja a hívogatás. Ifjúságunk segítene az istentisztelet előkészítésében, de minden hónap első vasárnapján a telepi, új városrészben van istentisztelet tíz-tizenkét idősebb tagnak. Van baba-mama klubunk kéthetente, és tizenöten a gyülekezetimunkatárs-képzésre is járnak” – sorolja a lelkész. A „miért?” kérdésre mosolyog: „Mert a férjem meggyőzte őket. Nekik és a gyülekezetnek is szüksége van erre a tudásra. Érzik, hogy fontosak!”

Kulcsmondát

Az élő kövekből való építkezésük gyülekezeti stratégia nyomán halad a presbitériummal vállvetve. Kulcsmondata: legyen fontos a gyülekezet a pilisieknek! „Mert ha fontos valami, azért időt, imádságot, anyagiakat, munkát, lelkieket áldozunk” – mondja Kárnyáczki Eszter. Ami pedig az épített köveket illeti: a templom alatti kriptá vár felújításra. Ott nyugszanak a városalapító Belezny család tagjai, illetve Sárkány Sámuel püspök és családja is. „A gyülekezetünk pecsétjén az 1721-es évszám áll, a várost viszont 1722-ben alapították, Keveházi Laci bácsi cikkéből ez is kiderült. A háromszázadik évfordulóra szeretnénk a kriptát és a műemlék orgonát felújítani” – összegez a lelkész házaspár.

Virágvasárnap kézművesstandok népesítik be a templomkertet. Idén azonban – azóta már tudjuk – a négy-öt száz embert megmozgató eseményt le kellett mondani a járvány miatt. Csakúgy, mint az ifjúság passiójátékát – terveik szerint azonban július 4-én bepótolják. A helyi tévé minden vasárnap este közvetíti az

istentiszteletet. Még azok is várják, akik ott voltak; az időseknek pedig pláne fontos. Ha valamiért elmarad, telefonálnak: „Úgy hiányzott!”

Napjaink aktualitása, hogy a lelkészek nap mint nap „villanypásztorként” jelentkeznek be híveiknek a közösségi csatornákon áhítattal, vasárnapra felkészítő igei tartalmakkal.

Apró kezek, talpak akcióban

Utunk végén az ország első evangélikus bölcsődéjébe érkezünk. A 2013-ban nyílt, ötvenhat apróságot fogadó Gólyahír szintén városi tulajdonú, evangélikus fenntartású intézmény. Lelkiséget nem „erőlteti” senkire, csak felkínálja. Vezetője, Bánszki Éva evangélikus presbiter, s több munkatársa is gyülekezeti tag.

Az intézményvezető körbevezet a csupa fény, tág tereivel, nagy ablakaival, színes falaival igazán otthonos épületben. Az apróságot a járványügyi rendelkezések miatt már csak az üveg mögött nézhetjük. Kis kíváncsi szempárok, huncut arccsók tekintenek ránk. „Sok evangélikus család, baba-mamás klubtagok járnak ide – kezdi Bánszki Éva. – Hogy mennyi pluszt ad az evangélikusság? Eszter hetente jön, mesél; együtt énekelnek, báboznak, hangszereket hoznak be a férjével. A picik nagyon élvezik! De lelki feltöltődés, csapatépítés is van a dolgozóknak. A szülők számára is fontos érték az egyházi háttér.”

Bánszki Éva büszke a származására: ősi tót városalapító család leszármazott-

ja. „Fontos a hit közössége, jó érzés pilisi evangélikusnak lenni. A szeretet és a hit összeköti minket. Az évek múlásával egyre központibbá válik mindez az életemben. A tót hagyományok ma már inkább

nagymamám kézzel írt süteményreceptjeiben élnek tovább.”

Indulás előtt még ránézünk a bölcsőde kertjének végén folyó Gerje-patakra. „A templom alól ered... mint minden jó, mint az élő víz, Istentől jön” – mondja Kárnyáczki Eszter.

A tavasz kitörése előtti pillanatok, madárcsicsergés, fénylő gyermekszemek, élő közösség s egy oltárkép, amely tanít: Jézus mellett lenni jó. Nem kevés kapaszkodó ez a pilisi evangélikusoknak.

■ STIFNER-KÓHÁTI DOROTTYA

FOTÓK: MAGYARI MÁRTON

Egyedülálló evangélikus emlékeink nyomában

Látványos kötet a magyarországi szószékoltárokról

Sok evangélikus templomba belépve láthatunk ma is egy olyan berendezési tárgyat, amelyet más felekezetek templomaiban nem: a szószékoltárt. A Kárpát-medencében sajátos, egyedi megoldású példáit is megtalálhatjuk a mai napig. A hazai szószékoltárokat, ezeket az eddig kevésbé ismert emlékeket mutatja be, illetve fejlődéstörténetüket foglalja össze az Evangélikus Gyűjteményi Kiadványok új sorozatának első darabjaként nemrégiben megjelent, látványos és bőséges fotókollekcióval illusztrált kötetében Harmati Béla László művészettörténész, az Evangélikus Országos Múzeum vezetője. Kutatásairól és a közben született érdekes felfedezésekről is beszélgettünk vele.

– Mikor született a szószékoltár, és mi a magyarázata, hogy éppen az evangélikus templomokban lett jellemző berendezési tárgy?

– A válaszhoz a reformáció idejéig kell visszamennünk. Olyan korban született, amikor a reformáció képviselői keresték a legmegfelelőbb formákat a megreformált egyház tanításának kifejezésére. Az új templombelsőknél tükrözniük kellett a teológiai hangsúlyokat is. Az igehirdetés helye, a szószék; a két szín alatt vett úrvacsora helye, az oltár, illetve a keresztség szentségének a kiszolgáltatása, a keresztelőkút egy helyre, egymáshoz közel került. A sok mellékoltár és mellékkápolna megszűnt, fontossá vált az egységes tér és az úgynevezett kultusközpont kialakítása. A szószék, az oltár és a keresztelőkút térbeli közeledése kifejezte, hogy máshová kerültek a hangsúlyok.

– Előtte hol voltak a hangsúlyok a berendezést tekintve?

– A katolikus templomban a szószék – ha volt – mindig a templom főhajójának a közepén kapott helyet. De mivel a reformáció céljával az igehirdetés és az igehirdető központi elhelyezése és magának a hirdetés igének a hangsúlyozása van összhangban, ezért a templom belső tere egységes tér formáját kellett, hogy felvegye, olyan térért, ahol a prédikáció és a prédikátor a templom minden szegletéből jól hallható és látható. A reformáció tanait követő eleink ugyanakkor a régi katolikus oltár funkciójából megőrizték és fontosnak tartották

FOTÓ: KISS TAMÁS

az úrvacsora két szín alatt való kiszolgáltatását. Ennek helyét, a szentélyt nem különítették el, az csupán egy-két lépcsővel emelkedett el a templom többi részétől. Ez azt jelenti, hogy keresték az ideális helyét ennek az együttesnek, és adódott a főhajó bejáratával szemben a templomtér ellentéte: az oltár-szószék párosa. Innentől már csak az oltár és a szószék egymáshoz való viszonyának meghatározása és lehetséges összeépítése következett. Érdekes, hogy szószékoltárnak csak a 19. század végétől kezdték nevezni ezt a berendezési tárgyat. A legtöbb szószékoltár olyan korszakban született, amikor ez a kifejezés még nem létezett.

– Minek nevezték a korábbi időszakban?

– Oltár szószékkel vagy oltár, fölötté szószékkel. Két külön dolognak tartották, az asztalosok és ácsok azonban olyan ideális kifejezőformát láttak benne, amit építészeti elemekkel szépen egybefoglaltak. De nem volt kötelező a protestáns gyakorlatban a szószéknek és az oltárnak az egybeépítése, állhattak külön is egymás mellett. Számos evangélikus templomban ma is külön van a szószék, külön az oltár. A szószékoltár olyan egyedi megoldás, ami csak a lutheri reformációt követő evangélikus egyházra volt jellemző.

– Művészettörténészként miért a szószékoltárokat választotta kutatási témájául, mi fogta meg ezekben a tárgyakban?

– A reformáció idején és az azt követő időszakban a barokk, illetve a 18. század második felében a késő barokk élte fénykorát Nyugat-Európában és Magyarországon is. Érdekes volt számomra, hogy annak ellenére, hogy a barokkot szokás az ellenreformáció művészetének nevezni, az ebben a korban, az 1781-es türelmi rendelet után Magyarországon készült evangélikus szószékoltároknak szinte mindegyike az ellenreformációs barokk stílusában született. Ez gondolkodtatott el engem először. Hogyan lehetséges az, hogy a reformáció, amely küzdött a maga igazáért, átveszi az ellenreformáció stílusát? Így kezdtem bele ebbe a nagy kutatásba, amivel előttem még senki nem próbálkozott Magyarországon.

– Mi a hipotézise, miért választották a barokk stílust a reformált egyházban?

– Erre többféle válasz is igaz lehet. A barokk volt az utolsó olyan korstílus, amelyik egyetemesnek mondható a magyar művészetben. A töröktől visszafoglalt Magyarországot teljesen újjá kellett építeni, ez a 18. század elején gőzerővel indult meg. Falvakat, városokat kellett kialakítani, és ezt mind a barokk stílus jegyében tették. Akkor az összes templom, amit építettek, katolikus barokk templom volt. Annyira „beleivódott” ez a közhangulatba,

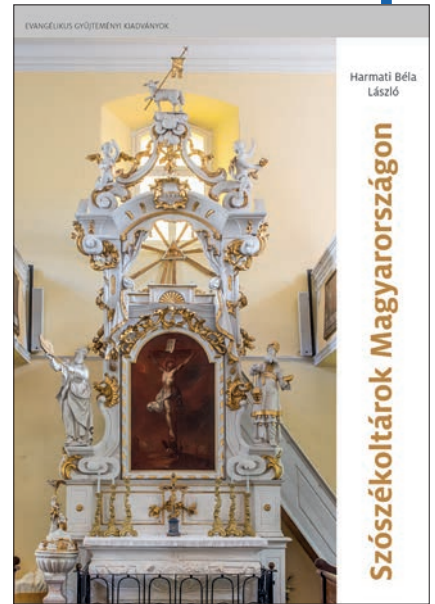
FOTÓ: VÉSEY ENDRE

Szószékoltár a sárszentlőrinci evangélikus templomban

a kultúrába, hogy a társadalom minden rétegét áthatotta. Tehát ez a stílus, amely a 18. század végére már kezd átalakulni és a felvilágosodás hatására, a klasszicizmus megerősödésével lehiggadni, az evangélikusok számára is elfogadható volt. Amikor a Kárpát-medencében az evangélikusok a türelmi rendelet után, a század végén végre megkapják a lehetőséget, hogy szabadon építkezhessenek, hogy a leginkább magtárakhoz hasonló oratóriumok helyett végre templomot építsenek, akkor teljesen természetes módon fordulnak az addig tiltott barokk formához. Mert milyen volt akkoriban egy átlagos templom? Mint a katolikus barokk templom. Tehát az átmenet teljesen egyértelmű volt. Természetesen nagyon hamar, a 19. század elejétől az egyre erősödő klasszicizmus hatására a stílus is megváltozik, és klasszicista stílusban épülnek a szószékoltárok, illetve átmeneti stílusjegyeket is mutatnak.

– Elmondható, hogy a szószékoltár magyar evangélikus sajátosság? Vagy Németországban is fellelhető?

– Nem magyar, hanem evangélikus sajátosság. Kezdetből fogva Németországban is nagyon sok helyen épültek szószékoltárok, hatalmas evangélikus barokk templomokban barokk, majd pedig klasszicista stílusban. Az a német tartományi főnemes, aki bevezette a protestáns evangélikus vallást a maga területén, a megfelelő pénzüsszeggel is támogatta a hatalmas templomok építését, így aztán monumentális alkotások születtek. A magyar protestáns nemesiség azonban sosem rendelkezett akkora anyagi erővel, hogy saját maga építse fel a templomait. Ezért minden egyes templom adakozásból, gyűjtésekből született. Érdekeségük ezeknek a templombelsőnek, hogy a türelmi rendelet után egy időben, sokszor egymáshoz közeli falvak-

Harmati Béla László: Szószékoltárok Magyarországon. (Evangélikus Gyűjteményi Kiadványok, új sorozat, A-sorozat 1.) Evangélikus Országos Gyűjtemény, Budapest, 2019. Ára 5440 forint.

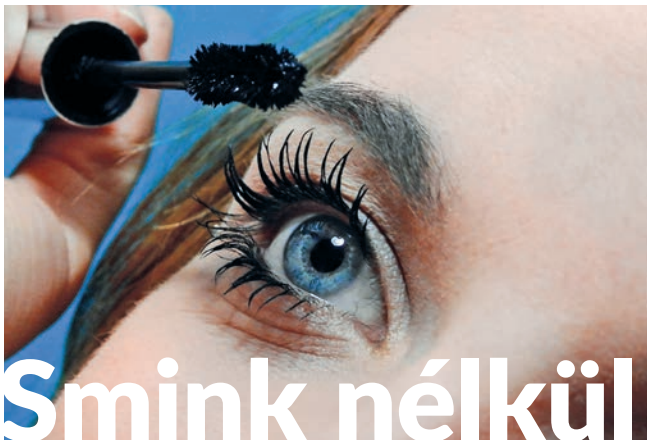
ban felépült templomok berendezései is teljesen eltérő stílusjegyeket hordoznak. Ez is rengeteg kérdést vetett fel bennem, és a kutatásom során igyekeztem ezekre választ találni.

– Mivel ajánlaná leendő olvasóinak a könyvet?

– Ha az olvasó a kezébe veszi ezt a kötetet, akkor, remélem, ráeszmél arra, hogy milyen gazdag művészeti öröksége van evangélikus egyházunknak Magyarországon. Ma, amikor az egyház fogyásával kapcsolatban pesszimizmust sugalló adatokkal találkozunk, talán erőt adhat nekünk az a gazdag kultúra, ami mind a mai napig megtalálható templomainkban. Ugyanakkor kicsit a műemlékvédelem is sarkallt engem a könyv elkészítésére, hiszen nagyon sok olyan templom szerepel benne, amelyből elfogyott a gyülekezet. Talán ez az utolsó alkalom arra, hogy ha másként nem, fényképen megőrizzük ezeket a gyönyörű alkotásokat.

■ HARMATI DÓRA

A kötet szöveges fejezeteit a fontosabb magyarországi szószékoltárok-ról készült színes fotók – Tordai Róbert és Véssey Endre képei – illusztrálják mintegy százötven oldalon.

KÉPÜNK ILLUSZTRÁCIÓ

Egy svéd kozmetikai cég februárban online felmérés keretében kétezer-négyszáz nőt kérdezett meg sminkelési szokásairól. Az eredmény sokkoló lett: négyből egy sminkkel az arcán fekszik le aludni, hogy a párja még éjszaka se láthassa az arcát szépitőszerek nélkül, hatvan százalék pedig fél órával előbb kel fel csak azért, hogy már sminkelt arccal köszönthesse partnerét. A megkérdezett nők kilencvenegy százaléka válaszolta azt, hogy ha új kapcsolatban él, átlagosan kettőtől négy hónapig terjedő időszak után meri először megmutatni a párjának smink nélkül az arcát. Addig ugyanis önbizalmat gyűjtenek ehhez.

Ezzel szemben a felmérésben megkérdezett férfiak kilencvenhat százalékát egyáltalán nem izgatta ez a kérdés: a válaszadók ötvenkét százaléka számára közömbös, van-e párjukon szépitőszerek, negyvennégy százalékuk pedig kifejezetten annak örül, ha a társukon semmi festék sincs. Ehhez képest igencsak megdöbentő eredményt mutat egy szintén a témával foglalkozó angol kutatás: húsz férfiból egy még sosem látta párját smink nélkül.

De mire is való a smink? Csinosításra, az esetleges hibák eltakarására, a vonzeró növelésére, így az önbizalom és a magabiztoság erősítésére. Elsősorban ez is olyan női dolog – legyinthetnek a férfiak, hiszen egy négy évvel ezelőtti statisztika szerint a modern világban a tizennyolc évesnél idősebb nők több mint nyolcvan százaléka használ kozmetikai szereket arca csinosítására.

Amióta ezeket a számadatokat olvastam, nem tudok szabaddulni egy olyan bibliai történetről, amelyben fontos szerepet játszik a smink – ráadásul férfiak viselték. Mert jobbnak akartak látszani, mint amilyenek valójában voltak. A láthatatlan sminkjükkel takarták el hibáikat, s ezáltal az önbizalmuk is jócskán megnőtt. „Mester, ezt az asszonyt házasságtörés közben tetten érték. Mózes azt parancsolta nekünk a törvényben, hogy kövezzük meg az ilyeneket. Hát te mit mondasz?” – tették fel vizsgáztató kérdésüket a bűnös asszonyt Jézus elé rángató férfiak.

Ám a Mestert nem tévesztette meg az írástudók és farizeusok láthatatlan sminkje, az ő szemei rögtön látták emberi gyarlóságukat, kendőzni kívánt bűnösségüket. Ő még ekkor sem ítélkezett. Elfogadta őket olyanak, amilyenek, de azért eléjük tartott egy önvizsgálati tükröt. „Aki büntelen közületek, az vessen rá először követ” – mondta válaszul nekik (Jn 8,4–5.7).

S velünk mi a helyzet? Mi hányszor merünk smink nélkül a Mester elé állni? Vagy mi is inkább a kifogások szépitőszereivel próbáljuk elfedni korrigálásra szoruló testi-lelki-jellegbeli hibáinkat – akár még éjszaka is?

■ – BODAZS –

DÖBRENTEY ILDIKÓ Smink nélkül

Uram,
a héten Budapesten volt dolgom,
s már előző éjjel is ott aludtam.

A reggeli ébredés után
mit veszek észre?

– Az egész piperetáskámat
ittthon felejtettem, Héregem.
Fogkefém még csak akadt,
de sehol egy kis púder,
egy csöpp rúzs,
még csak egy hajkefém se volt!
Ott állok korán reggel,
az üzletek zárva
– mit tegyek?

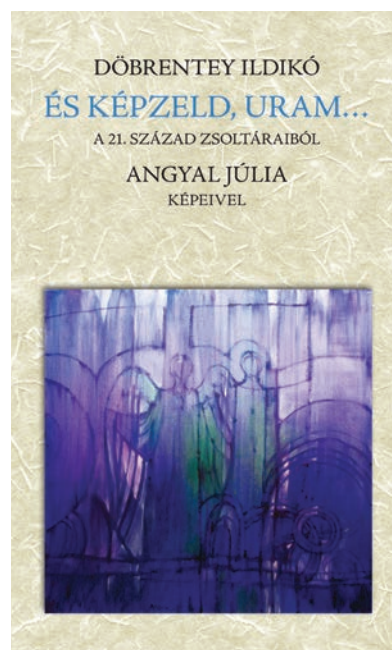
Uram, én majdnem pánikba estem!

Az ujjammal valahogy megfésülködtem,
aztán elindultam a megbeszélésre,
ahol a nőknek iratlan szabály egy kis smink
és rendezes frizura.

Uram, köszönjük,
hogy Előtted nem kell kendőznünk magunkat!
Hiába is tennénk, hiszen Te úgyis ismered
a ráncainkat, az anyajegyjeinket, a szeplőinket!
S ha kérdezné valamelyikünk:

Hogy tetszem neked, Uram?

Te azt felelnéd:
Szép vagy, gyermekem! A legszebb vagy!
Köszönjük, Uram,
hogy elfogadsz bennünket
testi-lelki rútságainkkal együtt is!
Elfogadsz, szeretsz, bátorítasz,
és fáradhatatlanul tanítasz.
Reméljük, nem hiába. Ámen.

Forrás:
Döbrentey Ildikó:
És képzelj, Uram...
A 21. század zsolttáraiból.
Luther Kiadó
– Ekho Kiadó,
Budapest, 2016,
3. kiadás.

Szeretethidat verni az emberek közé

Egy akadémiai székfoglaló utóélete

Csermely Péter Széchenyi-díjas hálózatkutató, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja február 11-én tartotta székfoglaló beszédét az MTA dísztermében. A Semmelweis Egyetem professzora nem mellesleg az angyal földi evangélikus gyülekezet felügyelője és az Evangélikus Hit-tudományi Egyetem másoddiplomás lelkészképzésének másodéves, esti tagozatos hallgatója. Ez utóbbit akadémiai székfoglaló beszédében sem rejtette véka alá.

– **Professzor úr, az előadása a *Hálózatok tanulási és döntéshozatali mechanizmusai* címet viselte. Ötvenperces beszédének egynegyedét mégis evangelizációra használta fel, Istenről és egyszülött Fiáról tett tanúbizonyságot. Miért tartotta ezt fontosnak?**

– Az akadémiai székfoglaló nemcsak a tudományos eredményekről, hanem arról a személyről is szól, aki ott beszél. Egész életem legfontosabb eseménye a néhány évvel ezelőtt történt élő hitre jutásom volt, ezért nem tudtam azt elképzelni, hogy ezt ne osszam meg a hallgatósággal.

– **Milyen visszajelzéseket kapott tudóskollégáitól? Nem keltett bennük ellenérzéseket a látszólag nem odaillő téma?**

– Ellenkezőleg! Az előadásom és a járvány kitörése közötti hetekben sok tudóstársam megkeresett, hogy beszéljünk a hit dolgairól. Közöttük voltak olyanok is, akik ateistának deklarálják magukat, mégis mélyen elgondolkodtak a hallottakon. Nagyon fontos dolgok kerültek elő ezeken a beszélgetéseken: a családtagok egyházi kötődése, gyermekkori, templommal kapcsolatos emlékek vagy éppen a tudomány és a hit kapcsolata.

– **Az interneten is megtekinthető székfoglaló beszédének missziói részében ön a bölcsességet állította a központba. Miért pont azt?**

– Mert amikor imádsággal készültem a székfoglaló előadásra, az „jutott eszembe”, hogy a bölcsesség nagyon jó átvezető kapocs a tudás és a hit között. A bölcsesség több a tudásnál. Ugyanakkor a

bölcsesség nem megszerezhető, hanem ajándékba kapjuk, akárcsak a hitet. Úgy éreztem, hogy ennek a kifejtésével lehet a tudományos mondanivalómat a legjobban a hit területére átvezetni.

– **Előadásának utolsó diáján *János apostol első levelének* egy mondata volt olvasható: „Isten szeretet.” A bölcsesség mellett a szeretet kapta a másik fő hangsúlyt. Miért?**

– A hit egyik legközpontibb kérdése a szeretet. Isten a szeretet. Ezt pedig nem lehet a tudomány nyelvén megvitatni vagy tudományos módszerekkel megvizsgálni. Több, mélyebb annál, hogy csak úgy gondolkodjunk, avagy vitatkozzunk róla. A szeretetet meg kell élni. A bennünk élő Isten Szentlelkével belülről átjár bennünket, nem pedig az értelmünkre hat. Tudóstársaim közül többen a mély beszélgetéseink során szembesültek ezzel. Egyikőjük végül elment egy lelkigyakorlatra is. Nyilván nem az én hatásomra, mert már egy ideje kereste-kutatta, hogyan kerülhetne közelebb Urunkhoz, de végül a diskurzusunk juttatta döntésre, hogy lépnie kell. Mert egyet mindannyiunknak lépniünk kell... A kollégáim között olyanok is voltak, akik keresőként korábban más – főleg a keleti – vallások területére is elkalandoztak. A velük folytatott beszélgetések Jézushoz vitték közelebb őket.

– **Ebben az is segíthetett, hogy ön az előadásában is egyértelműen fogalmazott: nevén nevezte Jézust és Istent, nem pedig a mai korban divatos öserőről vagy kozmikus energiáról beszélt.**

– Jézus a beleütközés köve. Nem lehet nem állást foglalni vele kapcsolatban.

FOTÓ: POSZTÓS JÁNOS

Ugyanakkor az is a célom volt, hogy a hallgatóság rájöjjön: az evangélium nemcsak egy szűk közösségé, hanem mindenkié. Emellett személyessé is szerettem volna tenni az üzenetet, azaz a személyes példámon keresztül elmondani, hogy mennyi szeretetet kaptam a Teremtőtől. Nem akartam ezzel bárkit megtéríteni. Én csak elvettem egy magot, a többi az Úristen dolga.

– **Nem tartott attól, hogy a bizonyágtétele nem fog „jól esülni”?**

– Nem szerettem volna megbotránkozást okozni. Óriási missziós öngól az, ha a jó szándékból elmondott üzenet nem vágyat kelt a hitbeli elmélyülésre, hanem a hit ellen hangol. Hálás vagyok Urunknak, mert ott volt közöttünk, így ezt elkerültük.

– **Ön szerint mi a misszió lényege?**

– A missziónak a szeretetre kell épülnie. A másik embert attól függetlenül kell szeretnünk, hogy hívó-e vagy hitetlen. Ez a kiáradó, Istentől jövő szeretet lesz közöttünk a híd. S hogy ezen a hídon a későbbiekben mennyire indul meg a közlekedés, az már nem tőlünk függ: az az Isten kegyelme.

■ BODA ZSUZSA

KARANT ÉS ÉN

Szubjektív beszámoló arról, amikor nem történik semmi

Már három hete minden alsós hittanórán a koronavírus témájával kezdtünk. Először nem tudtam elképzelni, hogy a csudába ilyen túlműveltek a gyerekek, de hamar kiderült, hogy ahol egész nap szól a tévé háttérzajként, ott ez hatalmas feszültséget okoz a kicsikben, akik érteni nem értik, viszont félni már tudnak tőle. Ezért ráírtam Kínában élő kedves ismerősömrre, és azzal, amit ő mondott, nyugtatgattam a gyerekeket. Mindenki vigyázzon magára, amennyire csak tud. Egyen sok gyümölcsöt, zöldséget (inkább egye, mint hallgassa!), legyen friss levegőn, mozogjon eleget, hogy minél erősebb legyen a szervezete, és akkor, ha jönne egy járvány, nem marad sokáig beteg. A harmadik ilyen hittan után már készültem, hogy írok a szülőknek: beszélgessenek otthon el erről az egészről a lurkókkal, hiszen amiről beszélni lehet, az sokkal kevesebbet árt. Vagy kapcsoljanak át a tévén a magyarnóta-csatornára.

Szerdán még oviban voltam, csütörtökön megbeszéltek a konfirmáció időpontját a tanítványaimmal, pénteken már lemondták az úszást és a baba-mama klubot. A hírekben reggel még azt hallottam, hogy majd időben tájékoztatnak bennünket a fejleményekről. De a szülők rettegése olyan fokú volt, hogy inkább hazahoztattam a gyerekeimmel a tankönyveiket a suliból.

Szombaton reggel már tudtuk, hogy hétfőtől nem lesz iskolába járás. De mivel van egy autista kisfiam, akinek a változás nagyon nehéz, szépen lassan kezdtem el fölvezetni számára a dolgot. Kicsit írogattunk, olvassgattunk, számolgattunk.

A felső tagozatos lányomról azt hittem, felfogta, mi történik. De tévedtem. Egyáltalán nem agyalt azon, hogyan működhet egy virtuális tanterem. (Én titokban kicsit már keresgéltem a neten ebben a témában.) Ő csak szimplán örült. Azonnal szünetüzem módba vágta magát. Elterült a szőnyegen a legvastagabb könyvével (nem tankönyvével...), és csak a táplálkozás meg ennek egyenes ági követke-

ményei tudták kirobbantani a transzból. Igaz, nem panaszkodhatok, mert olvasás közben kétszer odébb húzta a szőnyegét, hogy érje a fény. Majd amikor rájött (némi anyai ráhatással), hogy kinn még jobban süt a nap, és az a haját is szőkíténé (!), kivonult az udvarra a szőnyegével meg a könyvével együtt.

Vasárnap már vészterhes volt a hangulat. Estére hiába voltak készen a heti hittanok, osztályra és csoportra lebontva, már éreztem, hogy nem leszek képes pördülni egyet a sarkamon és onlány – pardon, online – módra váltani. Gyorsan begépeltem és átküldtem hát a szülőknek másolatban azt, amit a gyerekeknek üzeni szerettem volna. Csupa megnyugtató, imádságra és

tek: legalább utolérük magukat. Ebben én is reménykedtem a magam felségterületein. Akkor még. Neki is láttam takarítani, kimosni a télikabátokat, hogy aztán a szekrény mélyére rakhassam őket. Kicsit kerteztünk, sokat beszélgettünk, verset tanultunk, nevtünk. Az iskolátlan hét első napja viszonylagos békében telt.

Másnap jöttem rá, hogy mivel a kisfiammal nem voltunk hétfőn fejlesztésen (sem), elmaradt a heti nagybevásárlás, amelynek a neve nagyon megtévesztő, hiszen egy ekkora családban nincsen másmilyen. Úgyhogy az egyik nagylányommal felkerestünk a közeli városba feltölteni a készleteket. Az élmény egészen mellbe vágott. A tavaszi napsütésben alig lézengett vala-

Istenre figyelésre hívó jó szót. Akkor még „illegális” hittanként, mert a tankönyv következő anyagrészéhez csak annyi köze volt ennek a szövegnek, hogy szintén betűkből állt.

Az egyetemistáink még reménykedtek, hogy azt a két hetet kihúzzák valahogy, amíg leáll az oktatás. Nem költöztek haza, csak megjöttek a nagy halom tanulnivalójukkal. Még egy kicsit fel is lélegez-

ki. A boltok kifosztva, hús sehol, vécépapír nincs, felvágott semmi. Vettünk annyi gyümölcsöt, zöldséget, amennyit biztosan tudunk tárolni a következő hétig, sajtot, sokféle fűszert, egy halom papír zsebkendőt meg lisztet, amennyit szoktunk.

Összeszorult szívvel gondoltam a városiakra. Mit fognak enni, ha akadozik az ellátás? Nekünk volt itthon öt kakasunk. Hogy az is értse, aki nem jártas a témá-

ban, annak elmondom, hogy az öt kakas etetése körülbelül annyira praktikus dolog, mint ha valaki öt hatalmas teknőst tartana. Hasznuk ilyen mennyiségben erősen vitatható. Tojást nem tojnak, és a mi tíz tyúkunknak annyi elfoglaltságot biztosítottak, hogy azok csak szigorú időbeosztással voltak képesek lerakni egy-egy tojást naponta. Nos, másnap két kakast átsegítettünk a túlvilágra. Míg a napon ülve pucoltam őket, a kisfiam a részeiket tanulmányozta. Kopaszon nehezen felismerhető ám egy baromfi.

- Ez mi?
- Ez a szárnya.
- Hát ez mi?
- Ez a nyaka.
- Jaj, akkor te most nyaklevest fogsz főzni?!

Nyaklevest főztem. Igen ízletes volt.

Délután kiderült, hogy fáj a kicsinek a foga. Mikor fájna, ha nem hétvégén vagy járvány idején, ugye. Megnéztem: csak mozog. Ilyenkor szépen el szoktunk zárándokolni a szép szemű doktor nénihez. Nehogy már akárki nyúlkiállhasson egy leendő férfiember szájába! (Hogy szép a szeme, azt maga a páciens állapította meg még évekkkel ezelőtt.) Ő egy pillanat alatt kihúzza a mozgó fogat, és nagyon megdicséri a hőst, aki ezt kibírta. Időnként még meg is jutalmazza. Igazán megéri. Most viszont fél szegény orvos. Nem nagyon rendel. Csak sürgős, halaszthatatlan esetekben fordulhatnak hozzá. Kísérő nélkül fogadja, aki megy.

Igen, jól sejtik: én húztam ki végül Misu fiam fogát. Este palacsintával ünnepeztük meg a jeles eseményt.

Ebben a mindenki számára különleges helyzetben tapasztalatom szerint az emberek három csoportra oszthatók.

1. A vírustól rettegők. Otthon a csukott ajtó mögött szájmazskban ülnek a számítógép előtt, hogy minden újabb esetről azonnal tájékozódjanak. Küldött anyagaimat nem nyitják meg, mert már régebben volt frissítve a vírusirtó programjuk. Nemrég rendeltek akciósan fertőtlenített revolvért, ezzel is készülve a kór utáni embertelen élelmiszerhiányra. (Nekik például nem mertem elmesélni a két levágott kakast sem, mert féltem, hogy megosztják a neten: „Már két Tolna megyei haláleset is van.”) Gyermekük felől feltett kérdéseimet teljesen figyelmen kívül hagyják. A kissrác valószínűleg napok óta az ágy alatt öleli remegve a kutyát.

2. Óvatosak. Tudják, hogy a járvány az járvány. De a kertbe kimenni nem félnek. Beszélgetnek a gyerekeikkel, és nem csak a vírusokról. Örülnek a tavasznak, és reménykednek. Szótárunkban szerepel a „jövő” kifejezés. A gyerekek még tudnak játszani, és fanyalogva, de tanulnak is. Magam is igyekszem ebben a sávban maradni.

3. Felelőtlenek. Eddig a kutya nem figyelt rájuk, így most elérkezettnek látják az időt, hogy megmutassák, milyen vagányak is ők. Bár már amúgy is van vagy öt-hatféle

koronavírus ellen: Koronás cukor emelgetése tízszer jobb, tízszer bal kézzel.”

Néhány nap múlva eldőlt, ideje lesz lépniük az egyetemistáknak is. Hazaköltöttettük őket, pontosabban a férjem ment a fővárosba velük autóval a holmijukért. Kicsit izgultam értük, mert egy konkrét háztartást kellett bepakolni, néhány emelet magasról lehordva ráadásul. De nagyon ügyesen hazaértek jó időben.

Ez azért is volt fontos, mert délutántól online hitoktatói továbbképzésen vettünk részt a netes tanításról. És mivel én a szá-

FOTÓK A SZERZŐ ARCHÍVUMÁBÓL

betegségük, még elmennek a kocsmába a haverokkal, bulit szerveznek, gyakran és feltűnően köhögnek a tenyerükbe, majd jó vaskosan kezét ráznak az emberekkel. Mint autoimmunus, kerülöm őket. A gyerekek vagy ellátják egyedül magukat, vagy osztályt ismételnék. A felnőttek meggyőzhetetlenek, a kiskorúak többen rám írnak, hogy megtudják, hogyan kell cipőtalpból levest főzni.

Még egy nap telt el, és kezdett összeállni az új rend térképe. Először is a gyerekeknek lett e-mail-címük. A kicsi fiamét még meg is könnyeztem. Az én Misum, aki a laptopot egyelőre egy nagyobb szendvicssütőnek tekinti, most felelősségteljes, e-mail-címmel rendelkező ember lett. Mintha borotválkozni kezdett volna.

És jöttek az éteren át a tanórák. Az elsők elég szélsőségesre sikeredtek. Volt, aki rengeteg, volt, aki nagyon kevés leckét adott. Akkor derült ki az is, hogy a készségi tárgyat is „folytatni” kell. És jöttek az első koronavírusos viccek: „Online testnevelésóra: szekrényugrás – kicsiknek éjjeli-, nagyoknak ruhás-.” „Kondíciójavító torna

mitógéppel nem vagyok beszélő viszonyban, féltem, hogy nem tudok majd belépni se a virtuális térbe. És igazam lett. Ám mint egy felmentő sereg, megjött a két felnőtt lányunk meg a férjem, és a fejünk azonnal megjelent a képernyő sarkában. Adásban voltunk!

Másnap délelőtt ugyanazt folytattuk. És amikor délelben elbúcsúztunk a többiektől, terített asztal fogadott bennünket. A kölkök főztek ránk. Nagyon hálás voltam nekik. Még akkor sem fogtam gyanút, amikor hirtelen mindenki eltűnt az asztaltól. Épp elmentem volna kicsit lazítani, de akkor megláttam az összes edényt, amelyet valaha vettem. Először egy olyan betörőre gyanakodtam, aki a lomtanítását hozzánk rakta be. Aztán rájöttem, hogy az csak a mosogatónk. Hiába: valamit valamiért.

Különben az egész ház úgy néz ki, mintha ránk szakadt volna egy komplett háztartási bolt, egy ruhaszalon meg egy írószere asztal. De minden rendben lesz: most így fogunk együtt lakni és tanulni. És menni fog!

■ FÜLLER TÍMEA

Portré – keretben

Hetvenöt éve végezték ki Dietrich Bonhoeffert

Jól ismerjük Dietrich Bonhoeffernek, a Hitlerrel szembeni összeesküvésben való részvétele miatt néhány héttel a háború befejezése előtt, 1945. április 9-én a flossenbürgi koncentrációs táborban felakasztott evangélikus lelkésznek a portréját. Hála életrajzírójának, Eberhard Bethgének, részletekbe menően tudunk a családjáról – szüleiről és a testvéreiről –, az iskoláiról és a tudományos munkájáról, az utazásairól, barátságairól, titokban írt dolgozatairól és börtönből kicsempészett leveleiről. Talán nincs még egy 20. századi teológus, akinek az élete ennyire részletesen fel lenne tárva számunkra, akinek a portréja ilyen ismert lenne a magyar olvasók előtt is.

Enek a jól ismert portrénak az ábrázolása viszont megtévesztő lehet. Olyan közel hozza hozzánk Bonhoeffert, hogy nem engedi elég jól látni azt a világot, amelyben élt. Bethge mint tanítvány, bizalmas jó barát és végül közeli rokon beavat bennünket Bonhoeffer életének személyes részleteibe, mi pedig hajlamosak lehetünk arra, hogy – képletesen – Bonhoeffer mellett állva tekintsünk a világra. Egy bátor, tehetséges és felelősségtudattal áthatott fiatalember szemével látunk, aki a Német Birodalom legelőkelőbb társadalmi környezetében élt, családjá gazdag, művelt, és erős kapcsolati hálóval bírt. Ez a fiatalember már 1933-ban meg van győződve arról, hogy Hitler árt az országának, kész is arra, hogy tegyen ellene.

Evangélikus lelkészként a Hitvalló Egyházhoz, Hitler legnagyobb létszámú és legtovább kitartó nyilvános belső ellenzékehez tartozik. A Hitvalló Egyház 1938-ban történt térdre kényszerítése után Bonhoeffer kapcsolatba kerül a katonai elhárítás, vezető hivatalnokok és magas rangú katonatisztek titkos szervezetével, az ellenállók elitjével. Az összeesküvés kudarcot vall, a résztvevők nagy részét leleplezik, és Hitler még parancsot adhat a kivégzésükre. Jól tudjuk, Hitlert végül nem a kulturált németek, nem a hitvalló keresztények, nem is a gondosan rejtőzködő ellenállók állítják meg, hanem a szövetségesek fegyverei.

Hogyan történhetett ez? Ha Bethge hívását követve túl közel állunk Bonhoefferhez, látjuk a portré, de nem látjuk a kereteket. Mintha egy Facebook-csoport véleménybuborékjában lennénk, ahol csak azok beszélgetnek egymással, akik amúgy is egyetértenek, de nem látjuk, hogy hol vagyunk a térképen, nem tudjuk, hogy mit gondolnak mások a buborékunkon kívül.

Az idei évfordulón a portré kereteit próbálom megmutatni: a gyanútlan politikai közösséget, a törvényről hallgató egyházat és a saját jövőjére koncentrált titkos ellenállást. A kereteket látva választ kaphatunk arra a kérdésre, hogy miért nem volt esélye Bonhoeffernek Hitlerrel szemben.

FOTÓK DIETRICH BONHOEFFER KÖVETÉS CÍMŰ KÖNYVÉBŐL

Gyanútlan politikai közösség

Ki mint él, úgy ítél. A náciizmus kutatói gyakran beleütköznek abba a kérdésbe, hogy miért éppen a kulturált németek között nőhetett diktátorrá Hitler. A kultúra segíthette is Hitler hatalomra kerülését: művelt és erkölcsös tömegek elképzelhetetlennek tarthatták azt a szisztematikus gonoszszágot, amelyet utólag és messziről világosan látunk.

Nem volt mindenki naív, de sokan azok maradtak, és persze nem volt mindenki erkölcsös sem, de az erkölcssteleket nagy előnyhöz juttatta az ő jóhiszeműségük. Végül elég sokan szolgálták a naivságukkal és jóhiszeműségükkel Hitlert abban, hogy lépésről lépésre megtegye, amiről a többség azt gondolta, hogy nem lehet megtenni.

Hitler széles körű támogatásában természetesen nagy szerepe volt a propagandagépezet hatékony működtetésének és az ellenségkép gondos ápolásának is, a politikai ellenfelek gátlástalan félreállításának (gyakran meggyilkoltatásának) és a kritikuskos elhallgattatásának, de mindezek mögött ott állt az „ezt azért nem gondoltam volna...” tömeges naivsága is, amely véleménybuborékba szorította a kevesek éberségét. Kérdés, hogy az akkori kommunikációs körülmények között ebből a véleménybuborékból ki lehetett volna-e törni, és az alvó többséget fel lehetett volna-e ébreszteni.

A törvényről hallgató egyház

A Hitvalló Egyház gyakran megszólalt, de egy tekintetben konzekvensen hallgatott: nem szembesítette a náci hatalmat Isten akaratával. Ebben Bonhoeffer sem volt kivétel. Ő is osztozott korának jellemző Luther-értelmezésében, miszerint Luther élesen elválasztotta egymástól a törvényt és az evangéliumot: az egyház dolga az evangélium hirdetése, a törvényt pedig a világi hatóságokra kell hagyni. Isten a törvényt az államra bízta, és az egyház túlterjeszkedik a határain, ha a törvényhozáshoz és a jogalkalmazáshoz hozzászól.

Ebben az értelmezésben eltűnt Luthernek az az üzenete, hogy az igehir-

dető feladata az evangélium mellett a törvény hirdetése is – a teljes elérhető nyilvánosság számára és a világi felsőbbség számára egyaránt.

Bonhoeffer korán, már 1933 tavaszán felismerte, hogy az egyháznak feladata lehet figyelmeztetni az államot akkor, ha nem Isten akarata szerint hozza a törvényeit, de ehhez a felismeréshez hiányzott az a teológia, amely felszabadította volna a törvény hirdetésére. Későn

Dietrich Bonhoeffer

ébredt erre rá, akkor, amikor a Hitvalló Egyházat Hitler már törvényen kívül helyezte a háborúzó Német Birodalomban. Ő maga pedig akkor már titokban dolgozott az *Etika* című művén. Ebben olvassuk a megrázó mondatokat az egyház – és a saját személyes – mulasztásáról.

Az egyház a *Tízparancsolat* tükrébe nézve vallja meg, hogy nem hirdette Isten akaratát. „Az egyház megvallja, hogy noha látta a brutális erőszak önkényeskedését, számtalan ártatlan testi-lelki szenvedését, az elnyomást, a gyűlöletet, a gyilkosságot, nem emelte fel szavát ellene, és nem talált módot arra, hogy az áldozat segítségére siessen. Bűnös lett Jézus Krisztus leggyengébb és legvédtelenebb testvéreinek a pusztulása miatt.”

A portré ezen keretének a megmutatásakor is kérdezzük: ellenállhatott volna-e a Hitvalló Egyház Hitlernek akkor, ha megszabadul a teológiai értelmezés hálójából, és aggályoskodás nélkül hirdeti Isten törvényét?

A saját jövőjére koncentráló ellenállás

Hitler 1938-ra legyőzte minden politikai ellenfelét, ezeket gyilkoltatott meg vagy záratott koncentrációs táborba, és térdre kényszerítette a Hitvalló Egyházat is. Az ekkor kibontakozó titkos ellenállás tagjai korábban nem vállaltak nyilvános ütközést Hitlerrel, sőt többen lojális tisztjei voltak, akár még a háború első éveiben is. Dietrich Bonhoeffert sem vette észre az ellenállókat kereső náci hatalom. A Hitvalló Egyház egyik vezetője, Martin Niemöller már fogságban volt, Paul Schneider lelkeszt már ki is végezték, de ő minden további nélkül alkalmazást kaphatott a katonai titkosszolgálatnál. A titkos ellenállás tagjai a náci hatalmi gépezet befolyásos szereplői voltak, akiknek az volt a fő céljuk, hogy szerepet kapjanak egy Hitler utáni Németország vezetésében. Meg voltak győződve arról, hogy Hitler elveszítette a háborút, és minél gyorsabban ki szerették volna vezetni az országukat a katasztrófából. Szerették a hazájukat, és részt akartak venni az újjáépítésben. Hitler meggyilkolásával két dolgot szerettek volna elérni: átvenni a hatalmat és elérni, hogy a szövetségesek velük tárgyaljanak a háború befejezéséről.

Bonhoeffer fő feladata ezeknek a tárgyalásoknak az előkészítése volt a brit kormánynál, ez azonban teljes kudarccal végződött: Churchill brit miniszterelnök semmilyen német közeledést nem volt hajlandó fogadni a németek feltétel nélküli megadása előtt. A külpolitikai dimenziót eleve nélkülöző ellenállás bukását végül a saját túlélése iránti vágya okozta: az 1944. július 20-i merénylet részvevőinek azonosításához egy háború utánra tartogatott dokumentáció felfedezése vezetett, majd bő fél évvel később, már 1945 áprilisában, az egyik tábornoknak a saját tetteit gondosan rögzítő naplója feletti dühében adta ki Hitler a parancsot a Bonhoeffert is elérő halálos ítéletekre.

A keret harmadik részletéhez is fűzünk egy kérdést: hogyan lehetett volna ebben a helyzetben sikerre vinni az összeesküvést? Ami a Bonhoeffer utáni egyházat illeti, a legfontosabb, hogy megtalálja a saját helyzetében azt a hangot, amellyel a legteljesebben adhatja át Isten üzenetét. Amíg erről beszélhetünk, sose késő elkezdeni keresni...

■ DR. CSEPREGI ANDRÁS

Nehéz idők, kreatív megoldások

Rendhagyó kiállításmegnyitó az Evangélikus Országos Múzeumban

Néha a válságos helyzetek szülik a legújyszerűbb megoldásokat. Az Evangélikus Országos Múzeumot új kiállításának rendezése közben érte a koronavírus-járvány. A tárlat összeállítói azonban az elkeseredés helyett másik utat választottak: március 26-án este virtuálisan, az interneten nyitották meg a „Pulszky Ferenc ajándoka” – Rézmetszet, gipsz, fénykép – fejezetek a műtárgymásolás történetéből címet viselő kiállítást, abban a reményben, hogy a művészet halhatatlanságával örömet és reményt tudnak csempészni a látogatók mindennapjaiba a rémület és a csüggedés időszakában.

A tárlat a Bölcsészettudományi Kutatóközpont Művészettörténeti Intézet és az Evangélikus Országos Múzeum együttműködésében született meg. „A félig elkészült kiállítás közben ért minket az egész világot megrengető járvány. A szervezők azonban úgy döntöttek, hogy befejezik a kiállítás rendezését, még ha a körülmények miatt a múzeumnak be is kellett zárnia” – mondja lapunk kérdésére Harmati Béla László művészettörténész, a múzeum vezetője.

A szervezőket a tenni akarás motíválta: hogy nyújtani tudjanak valamit az otthonukba kényszerült, megváltozott élet- és munkakörülmények közé került, megrettent és aggódo embereknek. „Ezért döntöttünk úgy, hogy az előre meghirdetett időpontban megtartjuk a kiállításmegnyitót, ezúttal virtuális formában – folytatja a múzeumvezető. – A múzeum és az intézet honlapján elérhetővé tesszük a kiállítás teljes anyagát, és szándékunk szerint, ha a körülmények engedik, magát a kiállítást is virtuálisan körbejárhatóvá szeretnénk tenni az internet segítségével.” Mikó Árpád művészettörténész megnyitóbeszédét így előre elkészített videóban hallhatta a közönség.

A kutatókat mindig foglalkoztatta a művészeti értékek kutathatóságának és széles körű megismertetésének lehetősége. Amikor még nem léteztek a mai modern számítástechnikai eszközök és adatrögzítők, a hiteles műtárgymásolatok

készítésére szolgáló különböző módszerek kidolgozása elsődleges feladat volt a kutathatóság szempontjából. A műtárgymásolatok már a kora újkortól részben kiegészítették a műgyűjteményeket, részben megismertették a tudósokkal, gyűjtőkkel, érdeklődőkkel a sokszor nehezen látogatható, elzárt egyházi, fejedelmi vagy polgári gyűjtemények érdekes műtárgyait. Az eredeti alkotások rajzai, a róluk készült gipszöntvények, majd pedig fekete-fehér fotók segítettek a 19. századi kutatókat.

Az evangélikus Pulszky Ferenc műgyűjtő, régész (1814–1897; a Nemzeti

Múzeum igazgatója 1869–1894 között) értékes másolatgyűjteménye nagy szakértelemről és műtárgyismeretről tanúskodik. A tudományos igényű kiállítás bemutatja John Brampton Philpot angol fényképész elefántcsont faragványok másolatait ábrázoló fotósorozatát, amely – a hátoldalukon olvasható felirat szerint – „Pulszky Ferenc ajándoka”-ként 1870-ben került a Magyar Nemzeti Múzeumba, emellett pedig az európai műtárgymásolás történetébe is bepillantást nyújt a tematikus tablókön. Mindezt tárgyi emlékek egészítik ki tizenkét tárlóban. A kiállítás kurátora Papp Júlia, a Művészettörténeti Intézet tudományos munkatársa, a téma elismert kutatója.

„Reménykedünk, hogy a tárlat időtartama alatt lesz még módunk a maga fizikai valóságában is kinyitni a múzeum kapuját, hogy a látogatók megismerhessék és körbejárhassák ezt az érdekes témát” – mondta Harmati Béla László, a kiállítás társrendezője.

■ H. D.

FOTÓ: HARMATI BÉLA LÁSZLÓ

Gondolatok a megváltozott időben

Ma, amikor a világméretű koronavírus-járvány miatt megváltozott körülöttünk a tér és az idő, érdemes újra átgondolnunk, hogy miként tudunk felelősen élni. Hogyan lehet az ismeretlen helyzetben megfontoltan cselekedni? Miként mérleljünk? Miben és kiben kapaszkodhatunk meg?

Az elmúlt hetekben sokan magányba kényszerültek, és vannak, akik megkülönböztetett figyelemmel próbálják enyhíteni számukra az egyedüllét terhét. Vannak szülők, akiknek nemcsak a digitális oktatást kell egyik napról a másikra elsajátítaniuk, hanem mindemellett a háztartással, a gyermekeik tanórák utáni elfoglaltságával és sok esetben saját munkájukkal is szükséges megbirkózniuk. Számukra nem könnyű egy-egy saját percet találni.

Mások élettére bár fizikailag leszűkült, ezzel egy időben azonban a digitális világ által talán túlzottan is kitért a lehetőségek tárháza. Vasárnaponként csak magyarországi evangélikus gyülekezeteinkből immáron több mint hetven helyről nézhetnek istentiszteletet; esténként választhatnak a jobbnál jobb koncerttermek és színházak kínálatából; több ezer digitális könyvet olvashatnak el díjtalanul; filmek és hangoskönyvek százai váltak ingyenesen megtekinthetővé, miközben virtuális séta formájában barangolhatnak a világ nagy múzeumaiban – csak hogy a pozitív tartalmakat említsük.

Miként tudunk e megváltozott térben és időben, legfőképpen pedig a megszokottól eltérő kapcsolati hálóban valódi életre lelni? Bár a feladat korántsem egyszerű – hiszen a hirtelen jött változásra időnk sem volt felkészülni –, mégis fontos, hogy meghatározzuk magunknak az alapokat. Mihez tartom magam? Mi az, amit el tudok érni? Ki az, akire oda tudok figyelni? Ki az, akinek kimondottan rám van szüksége? Kitől tudok segítséget, tanácsot, meghallgatást vagy jó szót kérni? Hogyan tudom a napirendemet úgy összeállítani, hogy legyen időm a megállásra? Banálisnak tűnő, mégis aktuális kérdések.

Dietrich Bonhoeffer, a mártír német evangélikus lelkész, teológus még 1942-ben írt *Etikájában* a felelős élet struktúrájáról. „Mernünk kell a közeli jövőbe tekinteni, és a cselekvés következményeit komolyan át kell gondolnunk; éppen így saját indítékainkat, saját szívünket is meg kell vizsgálnunk – hívja fel a figyelmet. – Nem az a feladat, hogy kifordítsuk sarkaiból a világot, hanem hogy megtegyük azt, ami az adott helyen a valóságot figyelembe véve szükségesnek mutatkozik. Meg kell kérdeznünk, hogy mi az, ami lehetséges; nem lehet azonnal az utolsó lépést megtenni.”

Bonhoeffer megállapítását érdemes ma is komolyan venni. Ne akarjunk egyből a végső megoldásra törekedni, hanem azt megelőzően és annak érdekében álljunk meg egy pillanatra. A megtorpanás ugyanis nem feltétlenül gyengeség; még a legnagyobb kihívások idején is segítségünkre lehet abban, hogy körülnézzünk, hogy felismerjük a lehetőségeinket, számba vesszük erőforrásainkat, és legfőképpen, hogy időt teremtsünk

az elcsendesedésre, imádságra és a mindezekből következő belső dialógusra.

A csendben egyszer csak rádöbbenhetünk: a szabadság nem azt jelenti, hogy feltétlenül az valósul meg, amit én szeretnék; sokkal inkább azt, hogy képes vagyok önnön vágyaimról, ideáimról, gondolatomról azért lemondani, hogy helyet adjak annak, aki valóban tudja, hogy számomra mi a jó és az elégséges. Így juthatunk el lelki csendünk legmélyebb hitvallásáig, amikor az Úrtól tanult imádságban mi is megvalljuk: „...*legyen meg a te akaratod...*” (Mt 6,10) Ez tudja megadni azt az alapállást, amelyből kiindulhatunk, amelyből a közeljövőre tekinthetünk.

FOTÓ: DANIEL ARSHAM (KÉPÜNK ILLUSZTRÁCIÓ)

Aggodalmunk ebben az esetben sem múlik el, szeretteink féltése, egzisztenciális kérdéseink továbbra is jelen lesznek. Ezután is csüggedhetünk a bezártság, a túl sok vagy túl kevés idő érzésétől, de talán realisabban látjuk majd a körülményeinket, hiszen nem csupán a világ felől érkező ingerek alapján, hanem Istenben bízva, rá támaszkodva éljük meg élethelyzetünket.

Az elcsendesedésre szánt idő, teremtmény voltunk újradefiniálása lehetőséget adhat arra, hogy ne ad hoc megoldásokra szorítkozzunk, hanem önmagunkat és környezetünket figyelembe vevő, felelősebb döntéseket hozzunk, és ezek alapján cselekedjünk.

Végezetül szóljunk arról is, hogy milyen felismerésre taníthat minket ez a létállapot. Ehhez Pilinszky János 1962-ben írt szavait idézzük: „Így vagy úgy, legfőbb gondunk lett a »másik ember«, a többi, a felebarát. S a felebarát problémája mi volna más, mint a szeretet problémája, az Evangélium vejeje.”

■ GALAMBOS ÁDÁM

Egy elmaradt finisszázs margójára

Az Evangélikus Országos Múzeumban február 18. és március 17. között volt látható a Konok és... című kiállítás, amely a kilencvenedik születésnapját ünneplő Konok Tamás tiszteletére nyílt meg. Sajnos az utolsó napokat és a zárórendezvényt elvitte a vírushelyzet. Így hát levélben köszönjük meg a festőművésznek a lehetőséget – írja a tárlat kurátora.

Kedves Tamás!

Tudnia kell, hogy – mint évekkkel ezelőtt – most is nagy öröm és megtiszteltetés volt számunkra a közös munka. A levelet az *Evangélikus Életben* olvasók közül talán nem mindenki tudja, hogy Konok Tamás kiállítását megtervezni, megalkotni csak a művésszel együtt és egyetértésben lehet. A kurátor (jelen esetben e sorok írója) előáll valami ötlettel, amelyet aztán alaposan megbeszélünk, körüljárunk, végül együtt kiválasztjuk a „narratívához” – azaz a kiállítás elbeszéléséhez, témájához – leginkább alkalmas műveket.

Az evangélikus múzeum időszaki kiállítótere – a felújítás után is – jóval kisebb, mint a nagy múzeumoké, de már vetekedik egyes magángalériák kiállítóhelyiségeinek méretével. Az évszázados vegyes falazat előtt hófehér paravánok adják a kiállított tárgyak háttérét, de a belmagasság nem engedí, csak néhány nagy méretű mű bemutatását. Így hát a kisebb képméretet kellett előnyben részesítenünk.

Mivel a kilencvenedik születésnap hozta az apropót, megpróbáltunk visszatekinteni az életútra, az alkotói korszakokra. Kedves Tamás, nagyon jókor írta meg visszaemlékezéseit. A nemrég megjelent könyv, az *Emlékkövek* minden kurátor álma: remek segítséget nyújtott annak az ötletnek a megvalósításában, hogy a régi barátok, művésztársak is megjelenjenek a kiállításban. Így aztán a mesterek közül Bernáth Aurélt és Barcsayt, a hazai barátok közül Kasáskot, Deim Pált, az emigrációból Pátkai Ervint, Lucien Hervét, Rozsda Endrét, a költő barátok közül Weörest és Juhász Ferencet, a világsztárok közül Mirót és Chillidát – és persze még sokan másokat is megidézhattunk, elsősorban Tamás gyűjteményének, másodsorban köz- és magángyűjteményeknek a jóvoltából.

A Konok Tamás-művek mellett ezek egyáltalán nem tűntek idegen testnek: rendkívüli erővel volt érzékelhető az a párbeszéd, amely a „vendégek” és Tamás alkotásai között folyt. Bernáthtal nemcsak a lírai hangvételő tengerpart, Miróval nemcsak a kanyargós, bucskázó vonalak, Chillidával nemcsak a téralkotó sávok, Pátkaival nemcsak a kollázs és a talált tárgy feletti játékos öröm, Weöressel, Juhással nemcsak a rendteremtés halálos és játékos ritmusa köti össze a műveket, hanem a művészi tevékenység szenvedélye, az e világi és a másvilági kapcsolatának saját utas keresése, a mindenek iránti nyitottság is. Erről szerettem volna Magával beszélgetni a finisszázs pódiumán. És a barátokról. A nagypapáról, Sándy Gyuláról, akinek oly sokat köszönhet egyházunk. Id. Konok Tamásról, akinek fotóitól „hangos” volt a közvélemény a közelmúltban. Hetey Katalinról és az ő jeleiről.

Bocsánat, ez így súlyosan komoly. Pedig Tamás remek önéletírása tele van groteszk, vicces helyzetekkel, elmesélésre alkalmas anekdotákkal – a bencések derűjén, a szocializmus és a szocreál viszásságain, a fogyasztói társadalom műkedvelőin innen és túl. És mennyi lehet még, amelyek be sem kerültek a kötetbe! Azt terveztem, hogy ezen a beszélgetésen sokat fogunk nevetni is. Mert, Tamás, Maga nem olyan szigorú ember, amilyennek a feketén fehér (vagy fordítva) rácsos felületei vagy – weboldalon is elérhető – életműkatalógusának precizitása alapján gondolják egyesek. Tele van humorral, ötlettel, sziporkával – tessék csak, mindenki nézze meg a mikroludiumokat: ritmus és játék, ötlet és boldogság, önfelelt asszociációk sora.

És miután jól kinevettük magunkat, komolyabbra fordítottuk volna a szót.

A kiállításon számosan szerepeltek úgy, mint Konok Tamás mesterei. És Tamást is sokan mesternek szólítják, vagy róla mint idős mesterről beszélnek. És ez a kérdés minimum két másikat vet fel. Az egyik Jézushoz, a Mesterhez való kapcsolatának kérdése. Ezt megválaszolta a *Credo* folyóirat hasábjain (2015/1., 12–13. o.). A másik pedig az a Lajtán innen fájdalmasan aktuális kérdés, amelyet Esterházy Péter Hamvas Bélával, pontosabban a *Karnevál* megjelenésének harmincévnyi erőszakos késésével kapcsolatban tett fel valamikor *Láthatatlan történetünk* című írásában.

„Noha én személy szerint, talán mert viszonylag sok H.-kéziratot olvastam, így állandó kapcsolatban állva vele, botrányos hiányát nem észleltem, vagy inkább nem kellett rá gondolnom, annyira magától értődően tartozott bennem a »dolgozhoz«, kicsit Weöres miatt is, merthogy ott olyan szépen látszik H. jelenléte, mégis volt bennem aggodalom, hogy a *Karnevál* majd már nem tud könyv lenni, hanem kegytárgy lesz, tömjén- és ellentömjén-

füstben. De nem így történt, viszonylag sok olvasói ellenpéldát ismerek, nem is mind közvetlenül szakmai vagy irodalmi körökből, a könyv működött. Akkor hát minden rendben.

Ezt a megnyugvást is éreztem. Hogy történt, ami történt, de hát végre helyre van hozva. Nincs helyrehozva, mert nem

FOTÓ FORRÁSA: KONOK.HU

lehet helyrehozni. Hányszor lehet itt ez hallani: Voltak, barátaink, hibák, de ki lettek javítva. Vannak, barátaink, hibák, de javítás alatt vannak. És lesznek is, de ki lesznek, barátaink.

Attól tartok, sokkal több a rejtett, nem látható, mert mérhetetlen pusztítás, amit egy ilyen, negédesen szólva, balfogás okoz. Mert az irodalom egészének működése borulhat föl. Elkancsulhat a kultúra. Az irodalom ugyanis nagyon finom szerkezet. [...] Két pont az két pont, futballban ez biztos. Az irodalomban ez másként van, se a siker, se a sikertelenség nem mérce. Az irodalomban végül is az a jó, amit jónak mondunk. Ki? Valóban, ez a »mi« homályos és rosszul definiált valami, és az is világos, hogy több »mi« van. Jó az, mondhatjuk tehát könnyedén, amit az irodalmi közvélemény jónak tart.

De mi van, ha ez a közvélemény »elromlik«, ha gyávaságból, félelemből, megfélemlítésből, saját jól fölfogott érdekében, vagy más fontos okból, nem az »iga-

zat« mondja, akkor mi van? Akkor baj van.» És folytatja Esterházy, hosszan: arról, mi lett volna, ha Révai, Gerő, Rákosi olvassa – olvasta volna – a *Karnevált*. Ha Déry, Lukács, Ottlik olvasta volna – akkor? Mit írtak volna, mit másként, és mit írt volna – ezért vagy sem, ezután – Hamvas?

A kötelező szocreál és a hírhedt „3 T” korszaka eldönthetetlen mértékben, de átszabta, elkancsította, félresiklatta, tönkretette a magyar kultúra szerves folyamatait. Hiszen nem biztos, hogy azokból lett tanítvány, akik erre a legméltóbbak voltak. És biztos, hogy főként nem azokból lett mester, akiknek mesterré kellett volna lenni. Hát ezt is szerettem volna megbeszélni Tamással, aki az emigrációból 1981-ben érkezhetett meg végre műveivel Magyarországra, és akit képzetlen és otromba látogatók a kiállítás vendégkönyvében Párizs helyett Recskre küldtek volna.

Kedves Tamás! Talán még sincs veszte minden. Mielőtt idő előtt bezártuk volna a kiállítását, egy meghirdetett családi programot még megtartottunk. Sinkó István festő, művésztanár kalauzolta az érdeklődő szülőket és – öt-tizenöt éves kor közötti – gyermekeiket a művek között. Izgalmas volt hallani, tapasztalni, hogy mit is látnak a fertőzetlen szemű ifjak ezekben az absztrakt művekben, mit a vonalban, a türkiz foltban, a piramisban, a rácsban, a gondolatmenet struktúrájában és mit a fioriturában. Találgatásaik bizony sokszor célt értek, kreatív ötleteik, megérzéseik remek megfejtéseket sugalltak.

És az alkotás, ami ezután következett! Látnia kellett volna! Festettek, mértek és vonalakat húztak, történeteket meséltek el geometrikus formák segítségével, papírreliefeket készítettek. Szellemes, személyes, tartalmas műveket hoztak létre, fejenként többet is, amelyekből végül remek kiállítást rendeztünk. Új értelmet nyert a kiállítás címe: *Konok és...* Ha nem is mesterként és nem teljes, fizikai valójában, de, kedves Tamás, ott volt ezekkel a gyerekekkel. Akikkel együtt várjuk az őszi nagy kiállítást a Ludwig Múzeumban, és reméljük, az elmaradt beszélgetést, ha elmúlik ez a borzalom, pótolni tudjuk.

Szeretettel:

ZÁSZKALICZKY ZSUZSANNA

A szerző művészettörténész, az Evangélikus Országos Gyűjtemény közművelődési igazgatóhelyettese

Üllői úti nyíló magnólia

Egyházunk országos irodája épületének udvarán köszönti a tavaszt a fotón látható magnóliafácsk. Az iroda egyik munkatársát versre ihlette a szívderítő látvány.

Magnólia, Magnóliám!

*Igaz, még neve sincs,
mégis pontosan tudja a dolgát.
A régi program szerint
ugyanúgy bontja a szirmát,*

*mintha nem elárulva lenne,
teszi, amire hivatott,
semmit sem elárulva abból,
ami, ahogy rábízott.*

*Itt van otthon, így itt
hirdeti az újulást, az életet,
makacsul hisz abban,
hogy le lehet győzni a telet.*

*Pár nap, aztán már csak
a szirmok hevernek,
száradnak, bomlanak mellette,
de a dolga elvégezve,*

minden elvégezve.

KOC SIS ISTVÁN

FOTÓ: SIMONFI PÉTER

Egyformák, mint két tojás?

Péter és Samu ikrek. Egy vidéki városban élnek a szüleikkel. Hétfőtől péntekig mindketten busszal és vilamossal mennek iskolába. Ott görnyednek a padokban reggeltől délutánig, ahogy a legtöbb velük egykorú srác teszi. Ám ha eljön a hétvége vagy valamelyik szünidő, a szüleik elviszik őket falura a nagymamához.

Nagyi szép nagy, kertés házban él. Ott nőtt fel valamikor régen a fiúk apukája a testvéreivel. A zöld léckerítésen túl almafák sorakoznak, a járda mellett mindig virággal tele kertecske húzódik. A ház körül görge lábú kis tacsó szaladgál vidám farkcsóválással, a lábtörlőn hatalmas szürke macska szendereg a napon.

Az első kert mögött húzódik meg a gazdasági udvar. Itt szaladgálnak a tarka tollú tyúkok a peckesen lépegető kakással. A totyakos kacsák és a tudálékosan billegő libák vidáman fröcskölnek egymást a kerek tavacskában, amelyet még a nagypapa készített valamikor. Körülöttük néhány gyöngytyúk nézelődik. A pöttyös tollú madarak sokkal hamarabb megijednek a zajoktól, és hatalmas lármával jelzik, ha félnak. De van közöttük egészen szelíd is, amelyik Péter és Samu kezéből is elfogadja a falatot.

Leghátul a konyhakert van, ahol olyan sok időt töltenek el a nyári szünetekben a fiúk is gazolással, a vetemény egyelésével vagy éppen a termés betakarításával. Innen tavasszal még messze lehet látni. El az erdő széléig. Ott meg a fák között feltűnik egy-egy őzcsalád, ahogy kecsesen lépegetnek a fák között. Néha a konyhakertig betéved egy őzsuta, sündisznót találni meg igazán gyakran lehet. Aztán ahogy jön a nyár, a kert mögötti szántóföldön nagyra nő a kukorica vagy a napraforgó, és már eltakarja a kilátást.

Most azonban még csak tavasz van. Épp csak kezd előbújni a földből a sok elvetett mag. Virágzanak az almafák, és a fecskéfészek lakói is megérkeztek. Vidáman cikáznak a levegőben. Igaz, hogy pottyán ki a fészekből ez-az, nagyi mégsem bánthatja őket soha. Inkább a nagyiakkal egy kis falapot szereltetett a fészkek alá, hogy ne tiszteljék pont telibe az arrajárókat a kismadarak.

Péter és Samu ikrek, de nagyon különbözőek. Péter szívesebben tölti az időt a

növényekkel. Apától megtanulta metszeni a gyümölcsfákat, már vannak kedvenc vetőmagfajtái. Tanulja, minek mennyi a sor és a tőtávolsága a vetésnél, hogy szépen terebélyesedhessen a növényke. Szívesen szöszmötöl a kertben. Samut ellenben az állatok érdeklik jobban. A kedvence az élénk szemű kis tacsó, aki mindenféle mutatóványokra hajlandó egy kis jutalomfalatért. Samu szoktatta rá a gyöngyösök körül is

Ám Samu hiába paprikázza fel magát, a többiek csak legyintenek:

– Ugyan már! Hát olyanok vagytok, mint két tojás!

Nevetve mondják, nem akarnak roszszat, mégis nagyon idegesítő, hogy valaki ennyire nem veszi komolyan, hogy két különböző gyereket megkülönböztessen, akik pedig... Nos, első ránézésre tényleg eléggé hasonlítanak.

Györgyit és Györgyöt arra, hogy ha a piros vödörrel megy hátra, és füttyül, akkor elfogadják a kezéből a nekik szánt jó falatokat. A tojások összegyűjtése is az ő dolga.

Nos, már ebből is jól láthatjátok, hogy mennyire más a két fiú. És mégis, ahogy az ikreknél ez gyakori, sokan keverik össze őket. Néha még a tanárok is. Amikor Pétert szólítják Samunak, ő csak vállat von, hisz már megszokta ezt a galibát. Samu viszont morcos képpel magyarázza mindenkinek:

– De hát teljesen másmilyenek vagyunk! Péter szeme sötétebb, az enyém világosabb. A haja is kicsit erősebb szálú, a vállam nekem szélesebb, a lába neki nagyobb.

Nagyi viszont tudja, melyik unokája melyik. Mindig Samut indítja tojást összeszedni és Pétert salátát behozni a kertből. A fiúknak nagyon személyre szabottak ezek a feladatok. Bár idén mintha mindketten jobban kezdenének már komolyodni. Péter áll a kis fóliás-torban, és nézegeti a salátákat. Nagyon hasonlítanak. Melyiket válassza? Hosszan eltöpreng rajta, mielőtt döntene.

Samu a tojások összegyűjtésekor talál hosszúkas, gömbölyded, aprócska és hatalmas, egészen fehér és szinte drapp, sima és foltos tojást is. A libáké jóval nagyobb, a fiatal csirkéké meg egész kis apró is szokott lenni. Mégis azt mondják, hogy egyformák, mint két tojás. Mi-

ben egyforma két tojás? Hát, körülbelül annyira különbözőek ezek is, mint ők ketten. Nem nagyon lehet összekeverni őket. Samu készít is egy tojásbemutatót. Tizenöt helyes tartóba rakja a gyűjtemény darabjait.

– Ezt nézzétek! Egyformák, mint két tojás! – fogadja nevetve nagymamát és Pétert.

Ők csak ámulnak ezen a sokféleségen, Peti el is neveti magát. Nagyi azonban kihoz egy kancsó behűtött málnaszörpöt meg egy kistányér süteményt, és leülteti a fiúkat.

– Az az igazság – kezdi –, hogy nem így egyforma annyira két tojás.

– Hát miben, könyörgök?! – buggyan ki Samuból a felháborodás. – Semmiben! Már láttam, hogy a belsejük sem egészen egyforma. Egyik sárga, citromsínű, a másik szinte piros narancs.

– Ó, jó megfigyelő vagy – mosolyog a nagyi. – Mindez igaz. A lényegüket tekintve azonban mégiscsak egyformák.

– Kivéve húsvétkor, amikor befestik őket a lányok – kotyog közbe Péter.

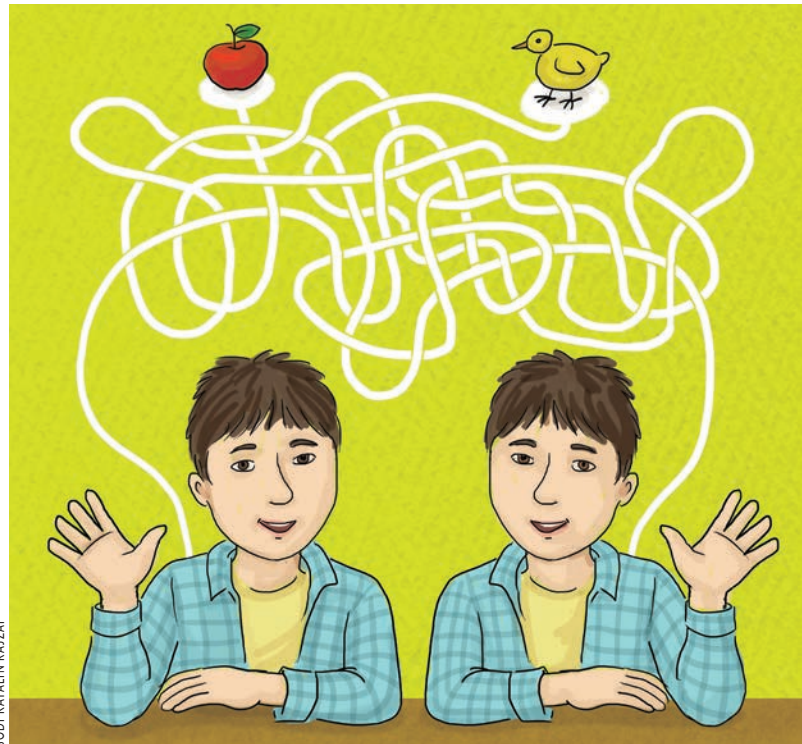
A nagyi poharakba tölti a finom málnalét, mielőtt folytatná.

– Nos, a dolog sokkal mélyebb ennél. Abban egyformák a tojások és az emberek is, ahogyan meg tudnak romlani. Egyszer, amikor még nem volt saját baromfink, Rozika néni, a nagynénétek hozott át nekem egy nagy doboz tojást. Mivel nem talált itthon, hát csak berakta a kertü sztalra, de észébe jutott, hogy az a semmirekellő kutya ott netán össztörheti, így aztán a fákamra tetejére tette fel, ott nem eshet bajuk. Este felhívott, de valahogy a nagy beszélgetésben nem sikerült megjegyezmem a tojások helyét. Gondoltam, majd másnap. De egészen elfeledkeztem róluk. Mire előkerültek, mind megromlott, rettenetesen bűdös és hasznavehetetlen lett. Egyiket a másik után törtem föl, de nem volt különbség. Kicsi és nagy, sötét és világos, kerekesebb és hosszúkásabb egyaránt megzúpult. Hátravittem őket a kertbe, és elástam, de ha hiszitek, ha nem, még utána is sokáig az orromban maradt a szörnyű szaguk.

Az ikrek nevettek. Nézték a sokféle tojást, és elképzelték a történetet.

– És nagymama, nincs mit tenni velük? – kérdezte Péter.

– Dehogynem! – simogatta meg a fejét a nagyi. – A különbözőségük kiteljesedhet. Nézzetek csak be ide a nyári konyha sarkába!

BÓDI KATALIN RAJZAI

Melyikük lehet Péter, és melyikük Samu?

A fiúk óvatosan követték a nagymamát, és egy szalmával bélelet kosáron üldögélő kendermagos tyúkot pillantottak meg odabenn. Rögtön tudták, hogy ez egy kotlós, ami most a teste melegével, nagy kintartással világra dédelget egy csomó tojást. Arról is hallottak már, hogy ilyenkor a keltető madár ingerültebb, nem szabad zavarni, zajongani körülötte. Így csendben magára is hagyták.

– Így aztán meglátjátok majd, milyen különbözőek lesznek – mosolygott a nagyi.

– Hát igen. Ez már igaz – bólogatott Péter.

– Jó, de mind csirke lesz. Akkor meg mi ebben olyan különleges? – kötekedett Samu.

– Tévedsz, nem mindegyik csirke lesz! – kacintott a nagyi. – Kiskacsa és liba, sőt gyöngyös is kel majd ki így. Ugyanúgy megre és gondoskodásra van szüksége minden tojásnak ahhoz, hogy élet születessen belőle.

– Jó ég! És mit fog szólni szegény kotlós, ha meglátja a kiskacsát meg a kisgyöngyöst?! – csapta össze a tenyerét Samu.

– Ó, ne aggódj. Mindet a sajátjaként fogja szeretni és gondozni. Védelmezi

őket és nevelgeti, hiszen már nagyon sokat adott értük. Képzeld csak el azt a huszonnyolc napot, amíg egyetlen dolgot tesz. Nem kapirgál, szaladgál, keresgél, mint ahogy mindig szokott, csak melengeti a testével ezeket a tojásokat. Mindent, ami az élete, felad ilyenkor értük. Nem tesz közöttük különbséget, ettől nem kell félned.

Samu elgondolkodva nézett a nagyira.

– És mi miben vagyunk olyan egyformák, mint két tojás?

– Jaj, hát a romlandóságunkban! – kotyogott közbe Samu.

Nagyi nagyot nevetett. Péterke is elmosolyodott, aztán hozzátette:

– Meg abban is, hogy minket is életre kellett valakinek az áldozatával szeretgetni.

– Bizony – bólintott a nagyi.

– Nahát! Akkor ezért van a tojásmezéria húsvétkor? – kérdezte Samu.

– Látod, ezt már én sem tudom pontosan, honnan ered – vallotta be nagyi.

– De én mindenesetre erre gondolok olyankor.

– Én meg már csak a sütire tudok gondolni – nyelt nagyot Péter.

Aztán jóízűen neki is láttak az uzsonnának. ■

Hogyan őrizzük meg lelki egészségünket ezekben az időkben?

Egy mentálhigiénés szakember tanácsai

Sokan úgy gondoljuk, érezzük, hogy szeretnénk jó lélekkel és önismertben gazdagodva visszatekinteni erre a különleges, embert formáló időre. De mire figyelünk lelki egészségünk megtartása érdekében? Dr. Somosiné Tésenyi Timea mentálhigiénés szakembernek, a Ssemelweis Egyetem Mentálhigiéné Intézete adjunktusának javaslatait adjuk közre.

FOTÓ FORRÁSA: MENTAL.SEMMELWEIS.HU

Kedves Társaim a bezártágban!

Az utóbbi napokban páratlan társadalmi összefogásnak vagyunk tanúi, megcáfolva ezzel azokat a hangokat, melyek szerint korunk nemzedéke önző és magába forduló. Számos online csatornán olvashatunk kreatív és nagyvonalú önkéntes és intézményi kezdeményezéseket, a karantén céljára felajánlott szállodáktól kezdve az ingyenes online múzeumi sétákig.

Megindító érzés a sok rossz hír mellett észrevenni mindezt és jelen lenni ebben a nehézségek felett átívelő hálózatos összefogásban. Mentálhigiénés szakemberként régóta hirdetem, hogy a közösségekben és a távoli, úgynevezett gyenge kapcsolatokból létrejövő hálózatokban van a társadalmi változást hozó erő. Az erről szóló előadásaimban gyakran visszacsengenek bennem Szent Pál szavai, melyek szerint „*amikor gyenge vagyok, akkor vagyok erős*” (2Kor 12,10).

Szeretném ezért én is megosztani Veletek, amim van, s letenni a voksom mindazon értékek mellett, amelyek a lelki egészségeteket szolgálhatják ezekben a nehéz időkben. Az elmúlt huszonöt évben nagyon sok jó szakemberrel dolgozhattam együtt a SE (SOTE) mentálhigiénés képzésein, hálás vagyok nekik az együtt formált szemléletért és a sok jó ötletért, amit most összegyűjthetek nektek.

1 Nagyon fontos beismerni magunknak, hogy ez most egy embert próbáló időszak. Különleges helyzet, amely nagyon sok energiát igényel. Megnövekedett fenyegetettségben és összefogásban élünk, amelyben naponta kell

hoznunk akár élet-halál kérdésnek tűnő döntéseket. A normál életünk nem ilyen. A pszichénk, a lelkünk kifejezetten erőltetett üzemmódban dolgozik, erről tanúskodnak összevissza éjszakai álmaink, megmagyarázhatatlan szorongásaink, rossz érzéseink.

2 Az ilyen különösen intenzív lelki terhelést jelentő időszakokban fontos, hogy nagyon odafigyeljünk önmagunkra is. Nem önzés ez, hiszen nem mindegy, hogy két hétig vagy két hónapig tudunk-e majd jól és másoknak is erőt adó módon helytállni ebben a helyzetben.

3 A legnehezebb az egészben, hogy nem tudjuk, meddig tart. Tűzzünk ki magunknak ezért egy olyan belső határidőt, amíg jó lélekkel vállaljuk ezt az extra megterhelést. Kutassuk a híradásokat, és válasszuk ki a számunkra elfogadhatónak tűnő határidőt, amíg a fokozott erőbedobással tervezünk. Nem baj, ha nem pontosan találjuk el a nehéz korszak végét, jó szívvel fogunk újratervezni majd, de a léleknek fontos tudnia, hogy mi a terv. (Köszönet az ötletért, Pál Feri!)

4 Erre a vállalt időszakra csökkentjük az egyéb teljesítményeinket. Matematikai szempontból is logikus, hogy ha az egyik fronton fokozott a terhelés, akkor a másik frontról kell oda katonákat átcsoportosítani, hiszen a belső lelki hadseregünk állománya is véges. Aki egyébként száz százalékon szeretett teljesíteni mindent, az tűzzön ki most kilencven százalékat. Aki kilencven százalékon, vállaljon erre az időre nyolcvanát. Adjunk lélegzetet a lelkünknek. Egyéb-

ként sem kell mindent a maximumon teljesíteni; sokan ismerik már az elég jó szülő, elég jó házastárs, elég jó munkatárs fogalmát.

5 Írjunk egy listát azokról a dolgokról, amelyeket ebben az időszakban biztosan nem fogunk csinálni. Akár még egyébként jó és hasznos dolgokról is mondjunk le – nem főzünk mindennap két fogást. Nem lesz gyönyörű rend a szekrényben. Nem is beszélve arról, micsoda megkönnyebbülés elengedni a vasalást – úgysem járunk ki, akkor meg minek?

6 Bármennyire is szeretnénk gyermekeinket kiváló teljesítményre nevelni, semmi nem ad többet egy gyereknek, mint amikor látja, hogy az anyja, apja is ember. Aki lehet fáradt, aki hibázhat, aki mondhat nemet, keresheti a saját örömet. Így gyerekeink is „csak” elég jó felnőttek lesznek majd; maximalizmus és szorongás helyett nem mindig mindenkinek megfelelni vágyó, de boldog és fel szabadult emberek.

7 Tartsunk bátran vírustémamentes időszakokat! Nincs megterhelőbb a léleknek, mint folyton a szorongató külső valósággal szembenézni. A vírustémamentes időkben találunk magunknak igazán örömet okozó tevékenységeket, legyen az egyszerűen pár perc csend egy eldugott sarokban vagy az online felületeken kínált rengeteg kreatív lehetőségek egyike.

8 Szűrjük meg a hozzánk érkező információkat. Könnyű elveszni a riogató híradásokban, képekben, észre sem véve, hogy már megint a szorongásunkat

fokozzuk. Ha már egyszer meghoztuk a döntést, hogy felelősen otthon maradjunk, felesleges magunkat tovább sokkolni ijesztő képekkel és felhívásokkal. Olvassunk bátran higgadt, okos szakértőket, hivatalos közléseket, a nevetés erejével feszültséget oldó, vicces „mémeket”.

9 Ha nagyon felgyűlik bennünk a feszültség, találjunk valakit, akinek kipampoghatjuk, kisérikhatjuk magunkat. Egy barátnőt, akinek nyugodtan szidhatjuk a gyerekeket, életünk párját, aki mellénk áll, meghallgat, elfogad minket és a panaszainkat, és közben tudja, hogy valójában egyáltalán nem komolyan akarjuk fellőni szeretett családtagjainkat a Holdra.

10 Ha nagyon sok szorongást, feszültséget élünk meg, netán pánikolunk, vagy kifejezetten a depresszió szele suhint meg minket, keressünk nyugodtan szakmai segítséget! Sok pszichológus és segítő szakember ajánl fel ezekben a napokban ingyenes segítő beszélgetést, lelkipozozást és online terápiát – éljünk vele, nem szégyen segítséget kérni, hanem az érett ember egyik legfontosabb jellemzője. Gondoljunk családtagjainkra, akiknek azt tanítjuk ezáltal, hogy nem kell mindent mindig egyedül megoldaniuk, lehetnek esendők, és kérhetnek segítséget, ha elakadnak.

11 Keressük meg régi vagy új spirituális erőforrásainkat. A mostani felfokozott lelkiállapotban különösen nehéz tudatosan leülni és pár perc csendben keresni az egyszerűbb létezését. Saját tapasztalataim szerint azonban Isten épp az ilyen pillanatokban tud különösen közel hajolni hozzánk és megerősíteni bennünket.

Ennyi jutott hirtelen eszembe, nekem nagy élmény volt már leírni is... Az alkotás is egy olyan erőforrás, amely energiába kerül, de belső örömet ad a bezártság idején.

Küldöm mindezt szeretettel mindenkinek, aki úgy érzi, jó lélekkel és önismeretben gazdagodva szeretne majd visszatekinteni erre a különleges, embert formáló időre. ■

.....
Az írás elsőként a Magyar Kurír katolikus hírportálon (Magyarkurir.hu) jelent meg március 21-én.

A (mindig) aktuális Tízparancsolat

1. Én vagyok az Úr, a te Istened: ne legyen más istened!

Bármennyire fenyegető is a helyzet, nem kételkedem Isten mindenhatóságában. Tudom, hogy nem megértenem kell mindazt, ami most körülvesz, csupán meglátnom a legnagyobb nyomorúságban is Isten mindent betöltő hatalmát.

2. Ne vedd hiába Istened nevét!

Imádkozom a betegekért, a bizonytalan helyzetben hányódókért, a kutatókért, a gyógyítókért, a rendet fenntartó hatóságért, a felelős döntéshozókért. Áldást kérek mindazok munkájára, akik a veszedelem elhárításán fáradoznak.

3. Szenteld meg az ünnepnapot!

Ameddig a helyzet megengedi, nem maradok el a vasárnapi istentiszteletről, és a józan ész diktálta korlátozások figyelembevételével az igével és az oltáriszentséggel erősítem a lelkemet a megpróbáltatás heteiben.

4. Tiszteld atyádat és anyádat!

Felelősen megtartom a világi kormányzat által kiadott rendelkezéseket, engedelmeskedem a megszorításoknak, együttműködöm az illetékes hatóságokkal, és nem keresek kiskapukat. Időskorban lévő szüleim egészségére ügyelek, beszerzem nekik a mindennapi élethez szükséges javakat, hogy ne kelljen kitenniük magukat a fertőzésveszélynek.

5. Ne ölj!

Mind a magam, mind embertársaim egészségének védelmére fokozottan figyelek. Rendszeresen mosom a kezeimet, nem keresem a potenciálisan veszélyeztetettek társaságát, igyekszem a szükségesnél nem többször és nem hosszabban közösségben lenni. Ha a fertőzés jeleit észlelem magamon, felelős és jogkövető módon alávetem magam az egészségügyi rendszabályoknak, bármennyi kellemetlenséggel járjanak is.

6. Ne paráználkodj!

Örködöm a családom biztonsága felett. Házastársamat és gyermekeimet nem teszem ki felesleges kockázatnak. Ha a járványhelyzet miatt ideiglenesen nem tudom tovább folytatni a munkámat, otthonlétem idejére átvállalom a háztartás gondját házastársamtól.

7. Ne lopj!

Nem halmozok fel élelmiszert vagy bármiféle fogyasztási cikket. Tudom, hogy másnap is, harmadnap is tele lesznek az üzletek, ezért mindennap csak annyit vásárolok, amennyire nekem és a családomnak szükségünk van.

8. Ne tégy felebarátod ellen hamis tanúbizonyságot!

Nem hiszem el a bizonytalan híreszteléseket, nem terjesztek álhíreket, nem állítok valótlanosságokat az egészségügy helyzetéről. Csak a hivatalos kormányzati szervek és szakhatóságok által közzétett információkat fogadom el hitelesnek. Igyekszem gátat szabni a megalapozatlan pletykáknak.

9. Ne kívánd felebarátod házáat!

10. Ne kívánd felebarátod házastársát vagy bármiféle tulajdonát!

Nemcsak tettelesen, de a gondolataim szintjén sem használom ki a bizonytalan helyzetet. Nem ügyeskedem, nem keresem a magam hasznát, hanem tiszteltben tartom embertársaim érdekeit, és mindenben igyekszem segíteni őket.

■ TUBÁN JÓZSEF evangélikus lelkész (Csorna)

Forrás: Evangélikus.hu

Ingyenes hozzáférést kínál több kiadványához a Luther Kiadó az egészségügyi vészhelyzetre tekintettel. Letölthetők a kiadó honlapján (Lutherkiado.hu/letoltes/e-kiadvanyok). A reformáció indulásának ötszázadik évfordulójára készített, Luther életét feldolgozó tízrészes animációs sorozat a Magyarországi Evangélikus Egyház Facebook-oldalán és YouTube-csatornáján (Lutheranhu) tekinthető meg. A sorozat egy-egy újabb része március 24-től került fel a Facebook.com/evangelikus oldalra, elérhetők a Videók fülre kattintva. A rajzfilmhez készített digitális oktatási segédanyag ingyenesen hozzáférhető a Lutherkiado.hu/digitalis_tananyag/ oldalon.

A Credo evangélikus folyóirat ez évi első – csak digitális formában megjelenő – lapszáma tematikájában a költészet napjához kapcsolódik. A folyóiratszám ingyenesen olvasható a Luther Kiadó webáruházán keresztül (Bolt.lutherkiado.hu). A *Lelkipásztor* evangélikus lelkési szakfolyóirat áprilisi száma szintén csak digitális formában jelenik meg, megvásárolható a kiadó webáruházában.

Evangélikus igehirdetés a közmédiában. A *Napi áhítat* című műsorban április 11-én Hafenschér Károlynak, egyházunk zsinata lelkési elnökének gondolatait hallhatjuk, április 25-én Gregersen-Labossa Györgynek, a Szombathelyi Evangélikus Egyházközség parókus lelkészének, egyházunk diakóniai bizottsági elnökének áhítata hangzik el. Az evangélikus áhítatokat szombatonként tűzi műsorára a Duna Televízió, és hallhatók lesznek a Kossuth rádióban is.

AZ ORSZÁGOS IRODA GYŰLEKEZETI ÉS MISSZIÓI OSZTÁLYÁNAK KÖZLEMÉNYE

Kedves Testvérek! A gyülekezeti és missziói osztály által szervezett programok, illetve rendezvények ügyében a következő tájékoztatást közöljük. Március–április–május hónapban semmilyen program, illetve rendezvény megtartására nem kerül sor: a Termesz-hétvége, a gyülekezetimunkatárs-képzés, az ovisolimpia, a bábképzés, a hittanverseny megyei fordulója és az országos hittanverseny is elmarad.

A nyári programok megvalósulása (a különböző táborok, a Szélrózsa találkozók) egyelőre kérdéses, április közepén várható döntés a megrendezésükről. Egyes nyári programokra már lehet jelentkezni, ugyanakkor tisztelettel kérjük, hogy a korábban meghirdetett határidők ellenére a részvételi díjat senki ne fizesse be! (A családos tábor és a Szélrózsa jelentkezési felülete még nem elérhető.)

Jelenleg azon dolgozunk, hogy az elmaradó programok kapcsán felszabaduló anyagi és emberi kapacitást a segítségnyújtás terén hogyan tudjuk hasznosítani. Áprilisban szeretnénk ennek eredményét is közzétenni.

Erős vár a mi Istenünk!
Budapest, 2020. március 18.

GRENDORF-BALOGH MELINDA,
a gyermek- és ifjúsági bizottság elnöke
NÉMETH ZOLTÁN,
a gyülekezeti és missziói osztály vezetője

Elmarad a balatonszárszói EPMSZ-konferencia. Tisztelt Tagtársak, Résztevők, Érdeklődők! Az Európai Protestáns Magyar Szabadegyetem elnöksége úgy határozott, hogy az április 29. – május 3. között Balatonszárszóra tervezett akadémiai napjait 2021 tavaszára halasztja a résztvevők egészségének védelme érdekében, különös tekintettel a koronavírus-járvány miatt Európa-szerte életbe léptetett korlátozásokra. Megértésüket megköszönve, tisztelettel:

az EPMSZ elnöksége

Intézményvezetői pályázati felhívás. A Csillaghegyi Evangélikus Egyházközség pályázatot hirdet a Gaudiopolis Békásmegyeri Evangélikus Szeretetház (1038 Budapest, Mező utca 12.) intézményvezetői munkakörének betöltésére. A részletes pályázati felhívás a Gaudiopolis Szeretetház honlapján, a Gaudiopolis.hu oldalon olvasható. Benyújtási határidő: május 10. A pályázat iránt érdeklődők további információt dr. Horváth Karolina jogtanácsostól kérhetnek. Telefon: (+36) 20/488-0667; e-mail: horvathkarolina@gaudiopolis.hu.

Keresztyén költőtalálkozó. A Szentháromság Istent dicsőítő költők közössége az idei, immár tizenhetedik országos találkozóját október 17-én tartja Dombóváron, az evangélikus templomban délelőtt 10 órai kezdettel. A versírás mottójául Jn 17,20–24 szolgál. A részvételnek nem feltétele, hogy valaki jegyzett költő vagy szavaló legyen, csak a szívből fakadó bizonyágtétel a fontos. Kérjük, hogy a részt venni szándékozók versüket, verseiket szeptember 15-ig küldjék el a szervezőnek. Postacím: Balassa Jenő, 7200 Dombóvár, Vörösmarty u. 43. E-mail: balassa.jeno.imre@gmail.com.

Rendkívüli istentisztelet-közvetítések. Április 12-én, húsvét ünnepén 18.02-kor felvétélről közvetít istentiszteletet a Kossuth rádió a Deák téri evangélikus templomból. Igét hirdet Kondor Péter püspök. Május 3-án, a húsvét utáni harmadik (Jubileate) vasárnap 11 órától a Duna Televízióban nézhetnek istentiszteletet Győrből, az Öregtemplomból. Igét hirdet Szemerei János püspök.

50 ÉVE HARANGÖNTÉS
ŐRBOTYÁNBAN
GOMBOS MIKLÓS
aranykoszorús
harangöntőmester

Kiváló magyar szakemberek által készített, külföldön is elismert magyar termékeket gyártunk (harangjátékokat is) a harangokkal kapcsolatos bármely munkához.

harangontes.hu – harangontode.hu

Levélcím: 2162 Órbottyán, Rákóczi u. 134. Pf. 10.

Telefon: 28/360-170, 30/948-9575, 30/728-8161.

E-mail: gombosmi@harangontes.hu, info@harangontode.hu.

Apróhirdetés. Gyűjtő venne bélyeggyűjteményt, postai képes levelezőlapot. Tel.: 1/322-8439, 20/522-5690.

Hozzánk (is) tartozók a Kossuth-díjasok között

Magyarország köztársasági elnöke, Áder János a nemzeti ünnep, március 15. alkalmából kitüntetések adományozott. A lista a Magyar Közlönyben jelent meg. Az Evangélikus.hu szerkesztője a kitüntetettek közül kigyűjtötte az evangélikus, illetőleg felekezetünkhöz (is) nyilvánvalóan kötődő díjazottakat.

Kossuth-díjban részesült: Berczelly István, a Lutheránia énekkar szólistája, Liszt Ferenc-díjas operaénekes, kiváló és érdemes művész, a Magyar Állami Operaház örökös tagja a Magyarország számára kivételesen értékes művészi pályafutása során a magyar operajátszás egyik legnagyobb formátumú, markáns színpadi egyéniségeként főként basszbariton szerepekben nyújtott sikeres alakításai mellett példaértékű szakmai alázatról is árulkodó előadó-művészete elismeréseként.

Lovas Ilona Ferenczy Noémi-díjas képző- és textilművész, érdemes művész, a Magyar Művészeti Akadémia rendes

tagja, a Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémia rendes tagja a Magyarország számára kivételesen értékes művészi pályafutása során létrehozott, a szakrális tradíciót kortárs minimalista eszközökkel ötvöző, örök érvényű emberi kérdéseket feltáró, karakteres alkotásai, egyetlen műfajba sem besorolható, egyedi alkotóművészete elismeréseként.

Sárákői Mátyás korábbi Sztéhlogyerek, József Attila-díjas író, kritikus, műfordító, szerkesztő a Magyarország számára kivételesen értékes művészi pályafutása során létrehozott, a hazai kortárs irodalmat gazdagító sokoldalú prózáiról, műfordítói,

kritikai és publicisztikai életműve, valamint a 20. század eleji magyar szellemi-kulturális életet érzékletesen ábrázoló családi krónikai elismeréseként.

A Kossuth-díjat megosztva kapják a Kaláka együttes tagjai Magyarország számára kivételesen értékes, öt évtizedes művészi pályafutásuk során egyedülálló közösségteremtő képességükkel több generációt megörvendeztető zenéjük, a magyar és a világirodalom klasszikus, illetve kortárs szerzőinek megzenésített versei mellett dalokat és rajzfilmzenéket is magába foglaló sokszínű, műfaj- és stílus-teremtő előadó-művészetük elismeréseként: Becze Gábor Kossuth-díjas előadóművész; Gryllus Dániel Kossuth-díjas előadóművész; Gryllus Vilmos Kossuth-díjas előadóművész; Radványi Balázs Kossuth-díjas előadóművész, zeneszerző.

Forrás: MTI

Kitüntetett szarvasi felügyelő

Áder János, Magyarország köztársasági elnöke a nemzeti ünnep, március 15. alkalmából magas állami kitüntetések adományozott. Magyar Arany Érdemkereszt (polgári tagozat) kitüntetésben részesült dr. Czinkoczkó Mihály agrármérnök, a Szent István Egyetem Agrár- és Gazdaságtudományi Karának nyugalmazott főiskolai docense, a Szarvas-Ótemplomi Evangélikus Egyházközség felügyelője. Az Evangélikus Élet telefonon kérdezte meg magas állami kitüntetésével kapcsolatban Czinkoczkó Mihályt.

– Hetvennégy éves vagyok, és ötven éve tanítok Szarvason. Ebben az ötven évben valóban sok szakmai, oktatási, nevelési tevékenység van benne, de úgy gondolom, hogy a díj odaítélésénél az a fajta karítasztevékenység is sokat számított, amit az evangélikus egyházon belül végzek – mondta a kitüntetett.

– Hét éve vagyok a Szarvas-Ótemplomi Evangélikus Egyházközség felügyelője, egyházközségünk szeretetszolgálatánál én vagyok az igazgatótanács elnöke, és tagja vagyok a Benka Gyula evangélikus iskola, illetve a Vajda Péter Evangélikus Gimnázium igazgatótanácsának. Ezek a hitelességhez, a szakmai mellett a segítő munkához szerintem mind hozzátartoznak. Sajnos a jelenlegi helyzetben a díjátadó ünnepség későbbre halasztódik, de terveztem és most is tervezem, hogy a kollégáimat, professzortársaimat és az egyház részéről Kondor Péter püspök urat,

FOTÓ: VALLÓ ZOLTÁN

Font Sándor felügyelő urat és Lázárt Zsolt esperes urat meghívom egy közös ünnepsésre, baráti találkozóra. Bízom benne, hogy a járvány elmúltával meg tudjuk majd ünnepelni ezt az elismerést. Ugyanakkor addig sem pihenek, hiszen otthonról továbbra is tanítok, távoktatással tartom a kapcsolatot a hallgatóimmal – zárta szavait Czinkoczkó Mihály.

Forrás: Newsjag.hu / Babák Zoltán / EvÉlet-infó

Szikra-életműdíj a Gryllus testvéreknek

Jelképesen, virtuálisan adták át április 1-jén a keresztény könnyűzene legrangosabb hazai elismerését, a Szikra-díjat. A jelenlegi magyarországi helyzet nem engedte meg, hogy gálát rendezzenek, így rendhagyó módon, online hirdettek eredményt a zsűri tagjai. Ezúttal – immár negyedik alkalommal – kilenc kategóriában ítélték oda a sikeres művészeknek és zenekaroknak az elismeréseket.

A szakmai zsűri – tagjai Bolyki György zenész, producer, a Szikra Projekt vezetője, Gábel Gellért író, dalszerző, gitárművész, Horváth Gergely rádiós műsorvezető, Kübler Dániel zenész, a Keresztkérdés frontembere, Lackfi János író, költő, Madarász Isti filmrendező, forgatókönyvíró és Mező Misi zenész, a Magna Cum Laude frontembere voltak – ez évben a Szikra-életműdíjat a pályájuk során kiemelkedő keresztény szellemiséget képviselő, evangélikus Gryllus Dánielnek és Gryllus Vilmosnak ítélte.

A 2020-as Szikra-díjátadó filmjét – Gundel Takács Gábor műsorvezetésével és a Szikra-zsűri részvételével – a Szikra Projekt YouTube-csatornáján lehet megtekinteni.

EvÉlet-infó

Evangelikus Élet

A Magyarországi Evangélikus Egyház lapja

Megjelenik kéthetente

- E-mail: evelet@lutheran.hu
- EvÉlet online: www.evangelikuselet.hu
- Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu
- Előfizetés: kiado@lutheran.hu
- Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-20/824-5519. Szerkesztőségi titkár (hirdetési ügyek referense): BALLA MÁRIA (maria.balla@lutheran.hu)
- Megbízott felelős szerkesztő: KÉZDI BEÁTA (beata.kezdi@lutheran.hu)
- Hírszerkesztő: T. PINTÉR KÁROLY (karoly.pinter@lutheran.hu)
- Olvasószerkesztő: DOBSONYI SÁNDOR (sandor.dobsonyi@lutheran.hu)
- Korrektor: MÁTÉ TÓTH ZSUZSANNA (matetot@gmail.com)
- Tervezőszerkesztő: SZABÓ DÁVID KÁROLY (david.szabo@lutheran.hu)
- Rovatvezetők: BALLA MÁRIA – Oratio oecumenica (maria.balla@lutheran.hu), SZABÓNÉ MÁTRAI MARIANNA – A vasárnap igéje (mariann.matrai@lutheran.hu),

FÜLLER TÍMEA – Gyermekeknek (f.timea.71@gmail.com),

TAMÁSY TAMÁS – Új nap – új kegyelem (tamytam@t-online.hu),

DR. ECSEDI ZSUZSA – Cantate (ezsu@lutheran.hu),

MÁNYOKI JÁNOS – Thesaurus (janos.manyoki@lutheran.hu),

STIFNER-KÓHÁTI DOROTTYA – Tallózó (evtallozo@gmail.com)

- Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-1/317-5478, 06-20/824-5518
- Felelős kiadó: ANTAL BÁLINT, a Luther Kiadó igazgatója (balint.antal@lutheran.hu)
- Nyomdai előállítás: *MondAt Kft.* (2600 Vác, Nádas utca 2.) • www.mondat.hu Felelős vezető: NAGY LÁSZLÓ
- Árusítja a kiadó.
- Terjeszti a Magyar Posta Zrt. Terjesztési ügyekben reklamáció a Magyar Posta Zrt. Hírlapüzletág telefonszámán: 06-1/767-8262 és a Luther Kiadónál.
- INDEX 25 211, ISSN 0133-1302
- Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyedévre 3900 Ft, fél évre 7800 Ft, egy évre 15 600 Ft, más európai országba egy évre 52 500 Ft (167 euró), egyéb külföldi országba egy évre 61 400 Ft (195 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság.
- Beküldött kéziratokat nem őrünk meg és nem küldünk vissza.
- Címlapfotó: MAGYARI MÁRTON

ORATIO OECUMENICA

Mennyei Atyánk, húsvét hajnalán feltámasztottad szent Fiadat. Köszönjük, hogy az ünnep öröme e vasárnapon is teljesen betölti életünket. Áldd meg fehérvasárnapunkat templomunkban, családi körben vagy betegágyon. Konfirmáld minket, miközben könyörgünk az idén konfirmáló testvéreinkért.

„Békesség néktek!” Feltámadott Urunk, így szólítottad meg apostolaidat, és szólítasz meg minket is. Ma minket küldesz a szélrózsa minden irányába, hogy tanúid legyünk a világban. Könyörgünk a misszióért és a diakóniáért.

„Vegyetek Szentlelket!” Feltámadott Jézusunk, te mondtad ezt tanítványaidnak, majd erőt és bölcsességet ígértél egyházadnak. A Szentlélek Isten jön, és megérint minket, hogy a szent közösségi életet fenntartsa. Az egyház a Lélek nélkül holt, és az oldás és kötés hatalmának gyakorlására is alkalmatlanná válik. Hálát adunk a gyónásért és az egyház oltári és lelkipásztori szolgálataért.

Hálát adunk Philipp Melancthon reformátorunkért, aki négy-százhatvan éve éppen ezen a napon hunyt el. Szolgálatán keresztül sok áldást adott evangélikus népednek és az egyetemes kereszténységnek. Hálát adunk az evangélikus iskoláért és a teológiai oktatásért. Kérünk, adj népednek minél több jó tanítómentert korunkban és a jövőben is.

Szentháromság Isten! Prófétád által hirdeted, hogy hazahozod népedet napkeletről és napnyugatról. Hálát adunk hazánkért és otthonunkért. Kérünk, őrizd meg minket minden veszélytől, bajtól és inségtől. Kérünk a betegekért és a gyógyítókért, a ránk bízottakért és az értük szolgálatban állókért. Adj bölcsességet hazánk vezetőinek, és őrizd meg minket a rosszakaratú emberektől. Maradj velünk e hét minden percében, reggel és este, maradj velünk és minden híveddel most és mindörökké! Ámen.

Húsvét ünnepe utáni 1. vasárnap (Quasi modo geniti) – Zak 8,6–8

Boldog jövődő

Fehérvasárnap. A húsvét ünnepe utáni első vasárnap sok gyülekezetben a konfirmáció napja. A hitben való megerősödést sok tanulás előzi meg. A hittételek mellett megtanulják a konfirmandusok az egyházi esztendő ünnepeit és szimbólumait is. Mint minden szimbólum, ezek is beszédesek. Különösen fontos számomra – s bízom abban, hogy ezzel nem vagyok egyedül – böjt szimbóluma: a kígyó fejére taposó kereszt, azaz a sátánt legyőző Jézus Krisztus.

Böjt. Vajon tudtunk-e ebben a böjtben a kereszten értünk aldozatot hozó Jézus Krisztus által ellenállni a kísértőnek? Tudtunk-e nemet mondani zúgolódásra, pletykálkodásra, pesszímista hangvételre, azaz arra az életérzésre, hogy körülöttünk minden rossz, és nekünk is milyen nehéz az életünk? Tudtunk-e nemet mondani a másik ember rossz tulajdonságainak felhánytorgatására?

Ha magunktól nem tudtunk volna is jobban odafigyelni Istenre, a koronavírus miatti különleges helyzet megállított, lelassított, és bezárt minket otthonainkba. S mindezek által erőteljesebb lett bennünk az Istenre figyelés, az Istenre való ráhagyatkozás érzése, s mindez talán alázatra tanított. Isten előtt ugyanis ez az egyedüli jó magatartás, s csak ebből fakadhat boldog élet, boldog jövődő. A Zakariás próféta korában élőknek és nekünk is, Isten ma élő népének.

Megtérés. Akkor is az volt, és ma is az Isten akarata, hogy az ember megtérjen, azaz visszaforduljon, visszataláljon őhozzá. Akkor Isten fogságba engedte jutni hűtlenné vált népét. Ezt a kemény büntetést azért szabta ki, mert népe más isteneket imádott. Ma sincs másként. Ma is istenek sora kínál boldogságot gyerekeknek és felnőtteknek egyaránt. De ahogy Isten akkor szíve szeretetével fordult hűtlenné vált népéhez – megszabadította és hazavitte őket –, úgy fordul ma felénk is szabadító szeretetével. Erről tanúskodik böjt szimbóluma, és erről beszél a kereszt és az üres húsvéti sír.

A fogságból, bűnből szabadító Isten nemcsak az Ószövetség népének, hanem nekünk, az Újszövetség népének is ezt mondja: „...az én népem leszek, én pedig Istenük leszek...” Újra Istenhez tartozni, ez Isten nagy csodája. Ez lehetetlen az embernek, de lehetséges Istennek.

Újszülött csecsemők. A húsvét ünnepe utáni első vasárnap a „mint újszülött csecsemők” jelleget viseli. Bizony óriási ajándék lenne, ha ma újra rácsodálkoznánk, mi mindent megtett értünk, üdvösségünkért a mi mennyei Atyánk. Az ő üdvösséges akarata volt, hogy Jézus büntelenként elszenvedje helyettünk bűneink büntetését. Pál apostol a *Filippi levél* 2. fejezetének 6–8. verseiben így vall Jézus Krisztusról: „...aki Isten formájában

IDŐSEBB LUCÁS CRANACH: A HALÁLON ÉS BŰNBŐN GYŐZDELMESKEDT JÉZUS KERESZTELŐ SZENT JÁNOSZAL GYERMEKKÉNT (1530-1540)

lévén nem tekintette zsákmánynak, hogy egyenlő Istennel, hanem megüresítette önmagát, szolgai formát vett fel, emberekhez hasonlóvá lett, és emberként élt; megalázta magát, és engedelmes volt mindhalálig, mégpedig a kereszthalálig.”

Istenünk üdvösséges akarata támasztotta fel Jézust, és ezzel megnyitotta az embernek a mennybe vezető utat. Az ő üdvösséges akarata, hogy alázatosan elfogadjuk szeretetét és kegyelmét. Az ő akarata az is, hogy erről naponta bizonyosságot tegyünk. Bizonyágtétel legyen az ünnepnap megszentelése, a megterített úrvacsorai oltárhoz való gyakori odajárulás. Bizonyágtétel legyen a hétköznap Isten szerinti megélése és az is, hogyan emlékezünk meg elhunyt szeretteinkről. S miközben átéljük Isten szeretetét Krisztusban, miközben tesszük Istenről rendelt feladatainkat, éljük át és éljük meg: Isten népe vagyunk!

■ TAMÁSY TAMÁSNÉ

Imádkozzunk! Urunk Istenünk! Dicsérünk és magasztalunk jószágodért, amellyel ma is közeledtél hozzánk, hogy mi is közelebb kerülhessünk hozzád. Köszönjük, hogy néped tagjai lehetünk, hogy hallgathatjuk és meghallhatjuk szavadat. Kérjük, hogy áldásod kíséreljen minden utunkon. Ámen.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (április 19.) *Ne félj, te kicsiny nyáj, mert úgy tetszett a ti Atyátoknak, hogy nektek adja az országot!* Lk 12,32 (5Móz 32,10b; Jn 20,19–20[21–23]24–29; 1Pt 1,3–9; Zsolt 16) Amikor ezeket a sorokat írom, Magyarországon a járvány a csoportos megbetegedések szakaszába lépett. Olaszországban naponta több százan halnak meg. Csak remélni tudom, hogy amikor olvassuk, már jobb a helyzet. Bizonyosan sokak szívét járja át félelem és aggodalom. Ezért különösen is bátorító az Úr Jézus vigasztaló szava: „Ne félj...!” Nem kell félnünk, mert az Úr azt ígéri, hogy gondot visel az övéiről. Ha a madarakról, a mező füvéről gondoskodik, akkor egészen biztosak lehetünk abban, hogy rólunk sem feledkezik meg. De először őt, a világmindenség Urát kell keresnünk, előtte kell meghajolnunk, és ráadásként megadatik az, ami a földi élethez szükséges.

Hétfő (április 20.) *Az Úr ezt mondta: Mert őt [Ábrahámot] választottam ki arra, hogy megparancsolja maga után fiainak és háza népének is, hogy őrizzék meg az Úr útját, cselekedjenek az igazságnak és jognak megfelelően...* 1Móz 18,19 (Róm 6,22; 1Móz 32,22b–32; 1Kor 15,50–58) Ábrahám parancsba kapja az Úrtól, hogy utódait tanítsa az Úr útjára, ismertesse meg velük Isten igéjét, szavát. Nagy jelentőségű ez a parancs ma is, mivel a járvány miatt nem tarthatunk közösségi alkalmakat. Megnő a családfők, édesapák hitbeli feladata, az, hogy a család papjaiként összegyűjtsék szeretteiket Isten igéje köré, és imádságban, közös családi áhítat keretében tanítsák gyermekeiket az Úr útjára. Most is nagyon fontos, hogy bátorítsuk, segítsük szeretteinket, hogy merjenek az Úrhoz kiáltani!

Kedd (április 21.) *Ki is húzták Dánielt a veremből, és egyetlen sérülést sem találtak rajta, mert hitt Istenében.* Dán 6,24b (1Kor 16,13; Jób 42,7–13[14–17]; 1Kor 16,1–12) Dánielt a babiloni fogság idején rosszakarói bevádolták, és büntetésből az oroszlánok vermébe vetették. De Isten megmentette, mert Dániel hitt Istenében. A járvány miatt talán sokan érzik úgy, mintha egy oroszlánokkal teli veremben lennének, ahonnan nincs menekülés. Az Úr azonban mindenütt jelen van, és meghallgatja kiáltásunkat. Ő munkáljon bennünk iránta való bizalmat, bármilyen nyomorúság sújtson is minket. Ő velünk van!

Szerda (április 22.) *Mert mindnyájan Isten fiai vagytok a Krisztus Jézusban való hit által.* Gal 3,26 (Ez 16,8b; Ézs 66,6–13; 1Kor 16,13–24) Mindannyian Isten teremtményei vagyunk, de nem mindenki Isten gyermeke, csak az, aki átadta az életét az Úr Jézusnak. Az Úr Jézusban való személyes hit által lehetünk Isten

fiai. Nagy ajándéka ez az Úrnak, aki azért hagyta el a mennyet, lett emberré, halt meg a bűneinkért a kereszten, és támadt fel a halálból, hogy mi a vele való személyes, élő kapcsolat által Isten gyermekei lehessünk. Így miénk lehet az örök élet, az üdvösség. Felfoghatatlan ez az isteni szeretet, kegyelem, amelyet az Úr Jézus kínál nekünk.

Csütörtök (április 23.) *Ne veszítsétek el tehát bizalmatokat, amelynek nagy jutalma van.* Zsid 10,35 (Ézs 44,21b; Jn 17,9–19; 1Pt1,1–12) Vannak az életünkben olyan próbák, amikor nem könnyű bízni a körülöttünk élőkben, mert becsaptak, nem tartották meg ígéretüket. De az Úr soha nem csap be, és nem hagy magunkra. Most, a járvány idején sokakban megfogalmazódik a kérdés: Hol van Isten? Miért nem segít? Tudnunk kell, hogy az Úr jelen van, szeretné életünket irányítani, de mi, emberek engedjük el az ő kezét, és döntöttünk úgy, hogy működik az életünk nélküle is. Nem Isten büntetése ez a járvány, hanem bűneink, engedetlenségünk következménye. Hiszen ha mindenki betartaná az előírásokat, akkor már látnánk a végét. Tanulnunk kell bízni a döntést hozókban, hogy a javunkat akarják, és bízni az Úr Jézusban, hogy neki adatott minden hatalom mennyen és földön.

Péntek (április 24.) *Hűséges az Isten, aki elhívott titeket az ő Fiával, Jézus Krisztussal, a mi Urunkkal való közösségre.* 1Kor 1,9 (Jer 14,21b; 1Pt 2,1–10; 1Pt 1,13–16) Tegnap a bizalomról olvashattunk, ma pedig a hűség kerül elénk. De nem a mi hűségünk, hanem az Úr Jézusé, aki hűséges és engedelmes volt az Atyához. Csodálatos ajándék, hogy az Úr Jézussal személyes kapcsolatba kerülhetünk. Ő hív minket az Igén keresztül a Szentlélek által, de ahhoz, hogy ez a közösség létrejöhessen, nekünk kell igent mondanunk. Engedjünk a hívásának, engedjük, hogy valóban Úr legyen az életünkben, és akkor az a közösség, amely itt a földön kezdődik vele, folytatódik, és teljessé lesz, amikor színről színre látjuk őt a mennyei hazában.

Szombat (április 25.) *Mert újra örömét leli az Úr abban, hogy jót tegyen veled, ahogyan örömét lelte atyáidban...* 5Móz 30,9b (Jn 15,10–11; ApCsel 8,26–39; 1Pt 1,17–21) Igazán bátorítóak ezek a szavak ebben a vészterhes időszakban. Azonban ezt az ígéretet megelőzi a feltétel, hogy mikor leli bennünk örömét az Úr, és tesz jót velünk: ha megtérünk hozzá, de nemcsak mi, hanem a fiaink, gyermekeink is; ha valóban elismerjük, hogy Isten az Úr mindenek felett, és teljes szívvel hallgatunk szavára, engedelmeskedünk neki, megtartva parancsolatait.

■ LABOSSÁNÉ KÖVÁGÓ ANITA

Kövessen bennünket a Facebookon is: facebook.com/evangelikus
Magyarországi Evangélikus Egyház – Életközelen vagyunk

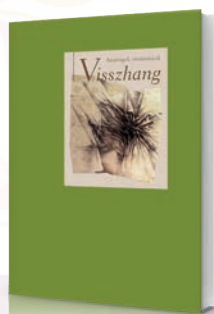
HÁZHoz VISSZÜK A KÖNYVET!

#maradjotthon

Ki sem kell mozdulnia, házhoz jön az olvasnivaló.
A Luther Kiadó könyveiből most **KEDVEZMÉNNYEL** vásárolhat.

Urbán Gyula: **ÚRVACSORA**
Verses imakönyv
1900 Ft helyett 1300 Ft

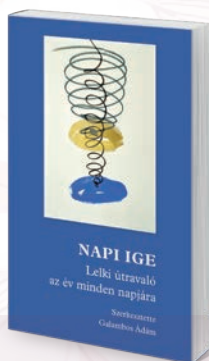
VISSZHANG
Imádságok, olvasmányok
2800 Ft helyett 2300 Ft

Kutyifa Anikó: **NAPI FELHŐ**
1850 Ft helyett 1000 Ft

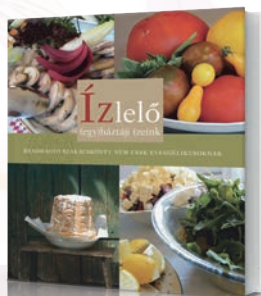
PÉLDÁZAT-TÜKÖR
Bullet Journal
1500 Ft helyett 800 Ft

NAPI IGE
Lelki útravaló az év minden napjára
2000 Ft helyett 1400 Ft

SZTEHLO-GYEREKEK VOLTUNK
Portrétörténet az egykori mentett és gyermekotthonos Sztehlo-gyerekekről
4990 Ft helyett 2900 Ft

ÍZLELŐ - (EGY)HÁZTÁJI ÍZEINK
Rendhagyó szakácskönyv nem csak evangélikusoknak
3990 Ft helyett 2500 Ft

Füller Tímea: **TÓCSATÜKÖRBEN**
Mesék, tárcák, novellák
1790 Ft helyett 1610 Ft

Varga Gyöngyi: **REMÉNY S ÉG**
1890 Ft helyett 1700 Ft

VÁSÁRLÁSÁVAL TÁMOGASSA AZ EVANGÉLIKUS KÖNYVKIADÁST!

BOLT.LUTHERKIADO.HU

Keress, bízz, cselekedj!
Melletted leszünk!

Lélekkel, ismerettel

Magyarországi
Evangélikus Egyház
Technikai
szám: **0035**

Minden adózó **2020. május 20-**ig juttathatja el felajánlását az adóhatósághoz.
További információk: egyszazalek2020.lutheran.hu